

architecture unlimited

YILDA İKİ KEZ YAYINLANIR, PARA İLE SATILMAZ. YAZ 2017, SAYI 2, YIL 2 | FOTOGRAF: EMRE DÖRTER
PUBLISHED BIMONTHLY, FREE OF CHARGE, SUMMER 2017, ISSUE: 2 YEAR: 2 | PHOTO: EMRE DÖRTER

Supported by

Kalebodur

katkılarıyla

IWC DA VINCI. THE CODE OF PERFECTION.

Da Vinci Perpetual Calendar Chronograph.

Ref. 3921: The marriage of scientific precision with artistic virtuosity is an accomplishment reserved for a select few. Achieving it calls for a mind capable of thinking holistically, a spirit that possesses the rare ability to combine creativity and technical expertise in timeless beauty: the spirit of a universal genius like Leonardo da Vinci. The unique and multifaceted nature of his work is a testimony to the supreme perfection he sought throughout his creative life, and ventured to immortalize in his work. Inspired by his

aspiration to unmatched excellence, the engineers and designers in Schaffhausen have created a masterpiece of haute horlogerie: the IWC Da Vinci Perpetual Calendar Chronograph. It is a watch whose timeless proportions and extraordinary technical precision are an expression of Leonardo's quest for perfection. The IWC-manufactured 89630 calibre combines a perpetual calendar, a moon phase display, and a chronograph. That makes this timepiece not only a tribute to one of the greatest geniuses of all time, but also a work of art created for all eternity.

IWC

SCHAFFHAUSEN

IWC Schaffhausen Boutique İstanbul: Mim Kemal Öke Cad. Altın Sokak 4/A Nişantaşı Tel: (212) 224 4604
İstanbul: Arte Gioia, İstinye Park Tel: (212) 345 6506 - Greenwich, Zorlu Center Tel: (212) 353 6347 - Unifree Duty Free, Atatürk International Airport Tel: (212) 465 4327
Ankara: Greenwich, Armada Tel: (312) 219 1289 - Panora Tel: (312) 219 9315 **İ Bursa:** Permün Saat, Korupark AVM Tel: (224) 241 3131
İzmir: Güneş Saat, Alsancak Tel: (232) 463 6111 **İ Muğla:** Quadrant, D-Maris Bay Marmaris Tel: (252) 436 9191

IWC.COM

İçindekiler Index

8

Sabah kalkmak için bir sebep
A reason to wake up
Kamil Kül

10

Başka bir alternatif olmadığına inanmak
zorunda mıyız?
Do we have to believe there is no alternative?
Korhan Gümüş

16

HEY! Düşünülebilir Yönergeler
HEY! Imaginable Guidelines
Alexis Şanal

20

Mimaride diğerlerinin gücünü kullanmak
Harnessing the power of others in
architecture
Gill Matthewson

24

Anomali önleyici olarak mimarlık
Architecture as anomaly prevention
Güray Oskay

28

Typotecture
Typotecture
Yusufcan Akyüz

30

Aşağıdan yukarıya şehircilik,
çoğul kaynak ve çoğul finansman
Bottom Up Urbanism, crowd sourcing and
crowd funding
Winka Dubbeldam

36

Afrika'dan selamlar
Hello from Africa
Julien Lanoo

40

Bir yerin olursa her şeyi yapabilirsin
You can do anything if you have a place
Merve Gül Özokçu

44

Bayburt Hüsame Köklü Kadın İstihdam Evi
Bayburt Hüsame Köklü Women's
Community and Production Center
Melkan Gürsel

46

Beşiktaş JK Stadi'nın Kadınları
Women of Beşiktaş JK Stadium
Burçak Madran

50

Doğumdan sonra hayat var mı?
Is there life after birth?
Yasemin Özseven Uzun

52

Mimarlığı yeniden keşfetmek...
Rediscovering architecture
Deniz M

54

Mimarlıkta kadın olmak
Being a woman in architecture
Ayça Vural-Cutts

56

Kadın olmak üzerine - İçindelik ve dışındalık
On being a woman - Inclusion and exclusion
Gül Özseven

58

Belki siz benim gibi değilsiniz
Maybe you are not like me
Selva Gürdoğan

60

Hanif Kara, AKT II, ile söyleşi
Interview with Hanif Kara, AKT II
Nilüfer Kozikoğlu

62

İstanbul 2023 Yeni Türkiye Yeni Şehir
Istanbul 2023 New Turkey New City
Elif Simge Fettahoğlu, Sinan Logie

66

Aşık olana hayret; Grenfell Kulesi yangını
Startled by the evident; Grenfell Tower fire
KK & BBC Türkçe'den alıntı

unlimited

Architecture Unlimited
Yıl: 2, Sayı: 2
Yılda iki kez yayınlanır. Para ile satılmaz.
Bütün yazıların sorumluluğu yazarlara
aittir. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları
Unlimited'e aittir. İzinsiz alıntı
yapılamaz.
Yayın sahibi: Galerist Sanat Galerisi A.Ş.
Meşrutiyet Cad. 67/1 34420 Tepebaşı,
Beyoğlu, İstanbul

Genel yayın yönetmeni ve
sorumlu yazı işleri müdürü:
Merve Akar Akgün

Editöryel Koordinasyon:
Semah Akdoğan

Reklam ve proje direktörü:
Hülya Kızıllırmak
hulyakizilirmak@unlimitedrag.com

Tasarım: Vahit Tuna
Tasarım Uygulama: Yusufcan Akyüz

Katkıda bulunanlar: Sena
Altındağ, Yusufcan Akyüz, Emre
Dörter, Winka Dubbeldam, Elif
Simge Fettahoğlu, Korhan Gümüş,
Selva Gürdoğan, Melkan Gürsel,
Elif Kahveci, Nilüfer Kozikoğlu,
Julien Lanoo, Burçak Madran,
Gill Matthewson, Güray Oskay,
Merve Gül Özokçu, Ali İhsan Pınar,
Alexis Şanal, Ayça Vural-Cutts, Gül
Özseven, Deniz M, Sertaç Tümer,
Yasemin Özseven Uzun
Çeviri: Refik Akgün, Mijde Bilgünay,
Merve Ünsal

İletişim Adresi:
Passage des Petits Champs
Meşrutiyet Cad. No: 67 Kat: 2
Beyoğlu, İstanbul
E-mail: info@unlimitedrag.com

Instagram: unlimited_rag
Web: www.unlimitedrag.com

Baskı:
UNIPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
Ömerli Mah. Hadımköy-İstanbul Cad.
No: 159 Hadımköy, Arnavutköy, İstanbul,
Türkiye 0212 798 28 40 - www.apa.com.tr

Grow up.
Kendi yolundan git.

Yeni GLA.

Drive

www.mercedes-benz.com/growup

GLA yakıt tüketimi şehir içi / şehir dışı / karma: 4,5 - 7,4 / 3,6 - 4,9 / 3,9 - 5,8 l/100km;
CO2 emisyonu karma: 103 - 135 g / km.

SABAH KALKMAK İÇİN BİR SEBEP

A REASON TO GET UP IN THE MORNING

Edito

Kamil Kül

Kimliğı, görüşü, görünüşü, duruşu, eylemleri, alışkanlıkları, hedefleri, yaratılışları ve tutkuları bambaşka milyonlarca insanın bir arada yaşama zorunluğu ile günümüzün normları arasında Orta Çağ sınırlarından çok daha katı. Her türlü iletişim kanalına ve hıza maruz kaldığımız 21. Yüzyıl toplumlarında, barış, demokrasi ve eşitlik sözcüklerinin çok sık kullanılmasından anladığımız, bu insanlık haklarından mahrum olduğumuz, ve yoksunluğun giderek keskinleşmesi. Her durumun kodu var ve insan yok, insanlık haline tahammül yok.

Çocukluk, kadınlık, orallılık, buralılık, enerji dolu olma, kızgın olma, eğlenceli, mutsuz olma ve diğer birçok hal kodlanarak, "sistemin acil beslenme ihtiyacı"nı karşılamak üzere -seri üretilen civcivlerin bantta ayrılması gibi- var olan herşey ayırıştırılıp küresel iktidar süzgecinden geçerek kullanılabilceği uygun bir yere atılıyor, atılıyor.

Ekonomik, sosyal, ahlaki pek çok bakımdan gücü ve toplumlar içindeki sayısal oranı azalan orta sınıf kaybolurken, fakirlik tüm coğrafyalarda, toksik artıklarla aynı hızda, artıyor. Yeni denge azınlığın temsili gücünü arttırmak, görünür ve daim kılmak üzerine hesaplanıyor.

Uzlaşma -temsil hakkımızı devrettiğimiz ve teslim olduğumuz- güçler arasında gerçekleşirken, mimarlık en arzulanan ve en görünür aygıtlardan biri olarak "tarih yazıyor."

Bu gergin dönemin umut kırıcı, caydırıcı kısırtmasına rağmen yeni bir yol hevesini ve mücaadesini korumak belki de her -aynı- güne yeniden başlamak için tek sebep. Birkaç on yılda, hızla vahşileşen dünyadan bulunduğumuz noktada boğulmadan -ve bir diğerinin selametine gözeterek- kırılan medeniyete ya da yeni ilkele, aymazlığımızla ancak yüzleştikimiz bu noktadan itibaren, yine hızla, dönmek mümkün diye ummalıyız.

Tüm kavramlar için yeniden üretilen havallı tariflerle, çoktan seçmeli sorular şeklinde önümüzün konulan kimlikler yerine, her birimizin etiketlerinden sıyrarak öz varlığımızı tezahür ettirmek için heyecan duyarak devrimci bir adım olabilir.

Aydınlanmış ve sevecen bir toplumun kurulması sürecinde, poz mekanı olarak kullandığımız mekanlardan çıkmayı teşvik eden, engin ve imkansız rastasalmalara imkan tanıyan ortak alanlar açmak mimarın başlıca önerisi olmalı.

Dünyada yaşayan büyük çoğunluğun acı ve eziyet çektiği, evsiz, susuz, sağlıklı, eğitimsiz fakir ve zorbarların baskısı altında umutsuz olduğu sistemler yelpazesinde, küçük konfor ve vasatlıklarımızdan vazgeçerek, en üst sınırı birbirimiz ve her birimiz için istemeliyiz.

Ancak üst sınır "çağdaş arzu nesneleri" ya da doğanın sınırlarını zorlayan anıtsal, çarpıcı hacimlerle, yani insan ihtiyacı ile değil insani ihtiyaç ile tespit edilebilir.

Yaşam tasarlamak gibi kendine ulvi görevler atfederek ya da bunu hak sayarak değil, başlangıç olarak bulunduğumuz yerde, sakin ve yüzeyde kalıp bataklığa

çekilmeden, eşitlik ve özgünlük hakkı idrakiyle yanımdakine ve uzağa doğru sorular sormak kötü bir fikir değil. Bu sayıda yer alan metinler için yaptığımız çağrıda biz de bunu yapmayı denedik:

"İçinde olduğumuz dönemin ekonomik, politik, ahlaki, psikolojik ve ruhani krizleri mimarlık pratiğinin de yeniden ayarlanması gereğini işaret ediyor ve , 'eşitsizliğin mimarisini gözden geçirmeye çağırıyor.

Gücün baskın kötülüğüne karşı durmak, güvenli, müreffeh ve keyifli yaşam alanları yaratmak hedefiyle, mimarlığın sosyal eşitsizliği azaltmaktaki rolünü sorgulayan fikir ve metinlerin bir araya gelmesini beklediğimiz bu sayıda aynı zamanda dahil etme ve dışlama odağında, 'diğer'in farklılık ve eşitsizliği tarif ediyor olması üzerinden 'kadın olmak' konusuna dair de düşünmeye ve yazmaya davet ediyoruz.

Profesyonel alanda, eşit koşullarda, birlikte çalışma ve başarıma ruhuyla, cinsiyet ve tüm farklı duruşların haklarını sorgulamanın, değişikliği kendi alanlarımızda başlatmanın zamanı olduğuna inanıyoruz."

Tüm yazar ve okuyanlara teşekkür ederiz.

Millions of people of different identities, opinions, looks, attitudes, actions, habits, goals, ways of being, and passions have to live side by side; the norms of today are actually stricter than the boundaries of the Middle Ages. In the 21st century as we are exposed to every form and speed of communication, what we comprehend from the very frequent use of the terms of peace, democracy, and equality is that these human rights are lacking and their absence becomes increasingly more acute. There is a code for every situation and there is no human being, there is no tolerance for the state of being human.

Childhood, womanhood, being from there, from here, having energy, being angry, having fun, unhappiness and many other states of being are translated into codes to meet the need to "urgently feed the system," just like the separation of serial production of chicks on the production band, seeped through the filters of global authority, reassigned to where it can be used, then discarded.

As the economic, social, moral power of the middle class, as well as its numbers, diminish in societies; poverty increases across all geographies, as rapidly as the disposal of toxic waste. The new balance is calculated through making more visible and permanent the representational power of a minority.

While the negotiation takes place between powers that we have delegated our representational rights to and to whom we have submitted ourselves, architecture is "writing history" as one of the most desired and visible tools.

Despite the often despairing and discouraging nature of this tense era, preserving the enthusiasm and

struggle for a new road is perhaps the only reason to restart every "same" day. We need to keep hoping to return from this increasingly savage world to the new primitive, to the broken civilization without being drowned at this point, watching over each other's well-being in the next few decades, as we now confront our own carelessness.

Instead of identities that are presented to us as multiple-choice options, re-produced for all concepts with fancy descriptions, our being excited to express our essential selves, shedding our labels, could be a revolutionary step.

The main proposal of the architect should be to open up shared spaces that encourage us to leave spaces that we use for posing and to open up shared spaces that allow infinite and improbable encounters to take place during the establishment of enlightened and compassionate societies.

On the spectrum of systems in the world in which the majority are suffering and are in pain, homeless, waterless, without access to health care, lacking education, living in poverty and under the authority of tyrants, we should give up our small comforts and mediocrities, we should want the upper limit for each other and for all of us.

However, the upper limit should not be "contemporary objects of desire" or monumental, striking volumes that push the boundaries of nature; it should not be determined by the human ambition but rather by the human needs.

It is not a bad idea to begin by asking questions from where we are both to those next to us and those who are far away, with an understanding of equality and the right to be unique, without being drawn into the swamps, not staying calm and only on a superficial level. This is what we tried to do with the call that we made for texts included in this issue:

"The economic, political, moral, psychological, and spiritual crisis of our day call upon a necessary re-calibration of the practice of architecture and to look once again at the "architecture of inequality."

To stand against the domineering evil of "power", with the goal of creating safe, prosperous, and enjoyable areas of living, we expect this issue to bring together ideas and texts that question the role of architecture in lessening social inequality, through a focus on inclusion and exclusion; as the "other" describes difference and inequality, we invite you also to think and to write about "being a woman."

We believe that it is time to question the rights of all the genders and all different positions within the professional field in the spirit of working together under the same conditions and with a desire to succeed, as we can instigate change in our own fields.

We extend our thanks to all the contributors and readers.

FOTOĞRAF PHOTO: ELİF SİMGE FETTAHOĞLU

BAŞKA BİR ALTERNATİF OLMADIĞINA İNANMAK ZORUNDA MIYIZ?

Korhan Gümüş

DO WE HAVE TO BELIEVE THERE IS
NO ALTERNATIVE?

Nasıl doğa-kültür karşıtlığı, kapitalist modernitenin nesneleştirici bilişsel dünyasının bir ürünüyse, “kentsel dönüşüm” kavramındaki mevcudun yok sayılması, onu yaratan ve anlamlandıran emeğin işaretsizleştirilmesi ve dönüşme sonucunda ortaya çıkan yeninin kutsanması aynı nesneleştirici dünyanın bir dayatmasıdır. Çünkü mekanı, insani emeği, iktidarın dışındaki her şeyi nesneleştiren bir bakış, ne kadar bilgiye, güce sahip olursa olsun, imkansız bir işe soyunur.

Just as the opposition to nature/culture is a product of capitalist modernity's objectifying cognitive world, the ignorance of the existing in the concept of “urban regeneration”, the un-signification of the creator labour that gave the original its actual meaning, and the blessing of the newly regenerated are the impositions of the same objectifying world. Because a vision that objectifies the space, the human labour, and anything except authority itself, gets down to an impossible mission despite all the knowledge and the power it owns.

Nedir bu başımıza gelen? Genellikle sorulmaması soru budur, çünkü başımıza gelenle başımıza geleni bildiğimiz için bu sorunun cevabı yoktur. Bu nedenle travmatik bir şeydir nostalji. Başına geleni bilememenin yarattığı bir duygu. Örneğin “İstanbul geçmişte ne güzeldi, şimdi bozuldu” sözü... Yalan mı? İstanbul çok yakın bir geçmişte doğasıyla, yerleşim dokusuyla, binalarıyla harika bir yerdi. Çalışanların işlerini bildikleri, insanların birbirine saygı gösterdiği... Bugün şehir haksız kazançların, kaosun merkezi olmuş durumda. Peki ne değişti? Bu soru aynı zamanda değişimi anlamaktaki zorluğu gösterir: Kimilerine göre İstanbul bozulmuştur çünkü yöneticiler kötüdür, yanlış işler yapmıştır. İstanbul bozulmuştur çünkü nüfus artmıştır, şehre eğitimsiz insanlar gelmiştir, onlar yüzünden başıbozukluk hakim olmuştur, vesaire. Bu yaklaşımların çoğunda şehir istenirse “bir çırpıda” düzeltilecek bir nesne gibi anlam kazanır. Aslında bunda bir tuhafılık yoktur. Şehir bir nesne olarak tahayyül edildikçe -ki dediğimiz gibi bunda bir sorun yoktur herkeş bunu yapar ama birileri bunu herkes adına yapar, işte o zaman tehlike ortaya çıkar. Çünkü kamusal konumları itibarıyla herkesin, her zaman yaptığını yaparak herkesi taklit etmeye başlar. Müşterek olanı kendisine mal eder, gasp eder. Bu durumda şehrin, taşların, sokakların hakları ellerinden alınır. Victor Hugo'nun *Notre-Dame de Paris* adlı romanında bir keşişin ağzından dile getirdiği gibi, “temsil şehri öldürür” (1). Çünkü şehri, sokakları insanların zihinsel dünyasından koparır. Onları nesneler olarak temsil için hapseden bir şiddet ortaya çıkar. Diyebilirsiniz ki bu şehirde insanların katilim hakları yok. Canlıların, cansızların katilim hakkı nasıl olsun? Ancak onlar nesne olarak görüldükçe, birilerinin hayalindeki işaretlerine, izlerine başkalarının hayallerinin de katılması, yani binaların, taşların, sokakların, caddelerin katilimi mümkün olur mu? Oysa iktidarların ve onlara şehir üzerinde güç kazandıran, şehri bir “oyun çamuru”na dönüştüren bağımlı uzmanların, mimarların, plancıların yaptıkları ile eğitimle kendilerini taklide bağlayan bağları sökmeyle edinmemiş sıradan insanların türdeşliği, şiddetin kaynağıdır. Nasıl

doğa-kültür karşıtlığı, kapitalist modernitenin nesneleştirici bilişsel dünyasının bir ürünüyse, “kentsel dönüşüm” kavramındaki mevcudun yok sayılması, onu yaratan ve anlamlandıran emeğin işaretsizleştirilmesi ve dönüşme sonucunda ortaya çıkan yeninin kutsanması aynı nesneleştirici dünyanın bir dayatmasıdır. Çünkü mekanı, insani emeği, iktidarın dışındaki her şeyi nesneleştiren bir bakış, ne kadar bilgiye, güce sahip olursa olsun, imkansız bir işe soyunur. Çünkü bu gücün mekan temsilleri ile bağlantılı her nesne kendi özerk dünyası içinde başka izler yaratır, etkileşim içinde oluşur, gelişir. Örneğin ünlü dilbilimci Ferdinand de Saussure, belki de söylediğinde anlaşılmamış ama felsefe ve dinler tarihinde epeyce kafa yorulmuş olan gösterge kavramına önemli bir farklılık getirmiştir, temsil edenin de, temsil edilenin de birer “imge” olduğunu söyleyerek (2).

Bu nedenle bilişsel dünyanın asla temas etmediği, bilmesinin imkansız olduğu bir müşterek alan olarak şehrin kendisi, şiddet karşısında başka bir anlam düzeni içinde zorlanarak savrulur. Onu tahayyüllere, temsillere bağlayan ilişkileri müşterekleştirmede ölçüde, gücü yetenin istediği yere savurmaya çalıştığı, kaotik, fragmente olmuş bir yer halini alır. “İstanbul çok bozuldu” sözündeki gibi uzmanların ağızlarından düşürmedikleri “çarlık şehirleşme” düsturu da bu müşterek alanla ilgili tahayyüllerin açığa çıkmasını, birbiryle temasını engeller.

Şehrin son kamusal alanlarının, kıyıların, hatta “endüstri mirası” adı altında sınıflandırılan mekanların durumu şiddetle dayalı bir temsil rejimini su yüzüne çıkarmak için oldukça anlamlı olabilir gibi gözüktüyor.

Hava gazı fabrikaları, antrepolar, tersaneler, santraller... Modern kamu örgütlenmesinin şehirdeki maddi izleri olarak görülebilir. Modern yönetim kurumsal yapıları da tipik şehrin kamu mekanları gibi ayrılmıştır, işlevler olarak. Müşterek alanları farklı tahayyüllere açma kabiliyeti olmayan kamu örgütlenmesi ise sanki bu örgütlenmenin maddeliğini kaybetmiş, yalnızca yetki ve güç halini almış hayaleti, kalıntısı gibidir. Bu yüzden örneğin bu mekanların fiziksel varlığını

sona erdirmek için “Özelleştirme İdaresi” gibi bir örgütlenme kurulmuştur. Ama bu mekanların şehirselleştirilmesini, yeni işlevlere açılmasını sağlayacak bir “Müşterekleştirme İdaresi” kurmak kimsenin aklına gelmemiştir. Oysa görevleri şehirdeki bu mekanları korumak olan bakanlığa bağlı koruma kurulları, uzmanlık kurumları bulunur. İlgiiller bu kurumsal yapıların koruma işlevinin ne kadar boş olduğunu bile bile, sanki işlevlerini yerine getiriyorlarmış gibi davranırlar. Koruma kurulları, planlama aygıtları şehrin tipik “endüstri mirası” adı verilen maddi varlıkları gibi işlevlerini çoktan yitirmiştir. Ama diğer kamu işlevleri, imar müdürlükleri, planlama büroları gibi işlevlerini sürdürüyorlarmış gibi gözüktürler.

Bunlar yalnızca kamusal mekanlar değildir. Modernleşmenin ilk aşamasında, şehrin kendi kendisini resmettiği ilişkilerin üzerine kurulmuş, onu disipline eden, onu dönüştüren yapılarıdır. Bu yüzden varlıkları imha edilirken, kalıntıları, şehrin tahayyül dünyasını felç edici planlama, koruma teknikleri neo-liberal düzende pamuklara sarılıp, özenle korunur. Paradoks ise ancak resmin bütününe bakınca anlaşılır: Neo-liberal düzende bu kurumların varlığı aynı zamanda gidererek ayrıcalıklı sermaye ile bütünleşen oligarşik siyasal yönetimlerin değişimine su taşır. Onların varlığı ve şehrin kamusal hayatındaki sorunları perdelemeye işlevi sayesinde siyasal patronaj sistemleri güçlenir. Siyasetçiler de eşitsizlikleri yaratan bu disiplinci kamu hayatletini kullanarak, halkı temsil etme iddiaları ile güç kazanırlar. Çok açıktır ki şehir planlarının hazırlanış biçimi ve katilim modeli tam da şehrin tahayyüllerinin gasp edilmesine dayanan ve onu bir nesne olarak inşa etmeye dayanan bir şiddet içerir. Şehir plancıları oturup şehrin planlarını hazırlarlar. Kendi başlarına şehir için neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bildiklerini iddia ederler. Eğitimsiz insanların bile bildiği bir şeyi bilmiyoruz gibi yaparlar. Bu şiddetin karşısında ise gene bir semptom olarak halkı temsil iddiası yer alır. Böylece şehir tahayyüllerin müşterekleştirilebildiği değil, sembolik şiddet üreten tarafların kamu gücüyle kendi iktidarını tesis etmeye çalıştığı bir alan haline

PHOTOGRAPH BY SINGE FETTAHOĞLU

FOTOĞRAF/PHOTO: ELİFE SİMGE FETTAHOĞLU

gelir. Oysa kapitalist modernite, felaketlerle karşı karşıya kalarak, şehirlerin, müşterek alanların bir "oyun çamuru" gibi güç sahiplerinin şekil verebileceği bir nesne olmadığını -elbette ki yalnızca kendi iradesiyle değil, korkunç felaketler yaşayarak- öğrenmeye çalışmıştır. Sembolik alanı şiddetten arındırmak için kapitalizm-dışı kurumlarla, üniversitelerle, sanat kuruluşlarıyla bunun maddi pratiklerini geliştirmeye çalışarak ayakta kalmayı başarmıştır.

Şehrin katılım hakkı yoksa şehir de yok
Bu sorgulanmamış temsil rejimi sonuçta felaketlere gebe. Şehir yalnızca "doğayı korumak" adına ihale ile diktilirilmiş ağaçlar, ya da "kültürel mirası korumak" adına şehrin kalan son yeşil alanlarında ihya edilen binalar ve restore edildiği söylenen replikalardan, bir kaç adet anıttan ibaret değil. Bu temsil rejimi ile şehrin geçmişinin güzelliklerinden söz edilip, şimdiki zamanı ıskalanmış ve perdelenmiş oluyor. Bir müşterek alanlar nesneleştirici temsil deneyimi ile birer boşluğa dönüştürülerek, güç sahipleri tarafından yutulacak hale getiriliyor. Tarihi mirası korumak adına bu süslü yapıların dışında kalan ve onlardan çok daha değerli, sağlam, kolayca korunabilecek bir çok bina güncellenmek yerine yıkılıyor. Yerlerine süslü binalar, tarihi mirası korumak adına yeşil alanlara da ihvalar yapılıyor. Eşsiz kültürel miras örnekleri olarak Topkapı Sarayı gibi anıt yapılarla bile giderek bakım-onarım işlerinin zorlaştığını görüyoruz. Çünkü spekülasyonların elinde ve müteahhitlerle gerçekleşen koruma pratiği asla mevcudu keşfetmeye girişmiyor, süreci katamıyor. Şehrin nasıl bir müşterek alan deneyimi olarak katılım hakkı nasıl yok sayılıyor, ayrıcalık yaratan bu şiddetten beslenen uzmanlar, ayrıcalık sahipleri de insanlarla alay eder gibi sürekli "işte İstanbul'u koruyoruz, planını, projelerini bile yapıyoruz. Şu kadar tarihi bina yaptık, bu kadar ağaç diktik" diyorlar. Bir arkadaşım oturdukları apartmanı bir müteahhite verdiklerini söyledi, ancak "belediye fazla kat vermediği için" sorun yaşıyorlarmış. Ben de "neden önce bir mimarla görüşmediniz," diye sordum. "Evin neresinden memnun değilsiniz, banyosundan, mutfakından mı, bu güzel binayı neden yıktırmak istiyorsunuz," diye ekledim. Daire sahibi oldukları apartman

Nişantaşı'ndaki güzel binalardan biri. Bana bir mimarın konuşmanın akıllarına şimdi geldiğini ve genellikle mimarların müteahhitlerle çalıştığını söyledi. Zannedersem müteahhit denince akla yıkım geliyor. Nitekim onlar da öyle düşünüyorlar, müteahhit olarak çürük raporu almış, sonra aralarında pazarlık başlamış. Oysa bazı şeyleri eğer değiştirmeyi çok istiyorlarsa kendi aralarında biraz para toplayıp, binanın bazı bölümlerini güncellemek akıllarına gelmemiş. İstanbul'daki hiç şüphesiz en değerli bir yapı kapitalinin, Sedat Hakkı Eldem'in Salıpazarı'ndaki binalarının yıkımı esnasında gene İstanbul'da, bu binaları yıkan sermaye kuruluşunun sanat kuruluşunda, pişmemiş toprağı samanla karıştırarak barınaklar yapan mimarların eserlerinin filminin gösterilmesi çarpıcı bir paradoksu sergiliyordu. Floransa'da bir restorasyonla ilgili toplantıda belediye başkanıyla karşılaştık. Yolda yürürken yerdeki kaplamasını bana gösterdi ve sonra "İstiklal'e de böyle taşlar döşesek," dedi. Ben de dayanamadım, "o taşlar en az dört yüz senelik," dedim. O sırada Beyoğlu'nda ilk modern belediyenin, 6. Daire'nin döşetmiş olduğu, yüzlerce sene dayanabilecek, suyu geçiren, tamir edilebilir kabiliyetteki sağlam granit taşlarını moloz olarak atıyorlardı. İstiklal Caddesi'nde döner bıçakla kesilmiş granitler kırıldılar, çünkü "Çin malı"ydılar. Onları sanki Çinliler döşemişti İstiklal'e. Projesi bile olmayan bu uygulamayı yapanlar başlangıçta burunlarından kıl aldırıyorlardı. Mimarların gönüllü destek önerilerini burunlarını kıvrıp geri çevirdiler. Sonra, sanki hiç bir şey olmamış gibi yerlerine "Türk malı" granitler yerleştirildi, ama gene ortada bir keşfe dayanan bir yaklaşım yoktu. Bunlar da kırılınca, başka bir günah keçisi bulundu. İstiklal'in altında bir Bizans tüneli bulunuyordu ve bu yüzden granitler kırılmıştı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi 20 sene önce, büyük bir tantanayla kendi inşa ettirdiği tüneli unutmıştu ve Bizans döneminde bölgenin bir yerleşim alanı olduğunu zannediyordu. Oysa caddeye yayalaştırılırken bu tünel inşa edildiğinde, aynı belediye içine insan girebilecek yükseklikte olan bu tünelin yapımının bir daha asla kazı yapılmasını

gerektirmeyecek şekilde yapıldığını açıklamıştı. Memleketin, şehirlerin ne hale geldiğini anlamak için Taksim'e, İstiklal Caddesi'ne bakmak yeter. Belediye her dönem bizim cebimizden kendi müteahhitlerine iş çıkarmak ve para aktarmak gibi "masum" bir iş yapmaya kalktıkça, aslında iktidarın sırrını faş ediyor: Şehrin, insanların bir eşya gibi tasarlanabileceğini zannettiğini... Dünyanın hiçbir yerinde hayatta kalmamış bu "koruma" ve günümüzde kimsenin ciddiye bile almadığı bu "planlama" modelini kabul etmek, başka bir alternatif olmadığına inanmak zorunda mıyız? Planlama, koruma, kavramı şehri nesneleştirmek üzerine kuruldukcâ, istediğimiz kadar değerlerin farkına varmış gibi yapalım, sonuçta şiddetin, haksızlığın, yıkımın, kaosun bitmesi mümkün değil. İşte bu yüzden bu yazı şehrin katılım hakkının olduğunu (ve bunu dikkate almadığımız, keşfetmeye soyunmadığımız süreç) şehrin de olamayacağını tartışmayı amaçlıyorum.

1. Victor Hugo, Notre-Dame de Paris, Seyyah Yayıncıları, 1999. 2. Ferdinand de Saussure, Genel Dillemin Derleri, TDK yayıncıları, 1976

Do we have to believe there is no alternative?

What is happening to us? That is the question we usually cannot ask, because it has no definite answer since we already know what has happened to us. That's why nostalgia is traumatic. The feeling of not being able to know what has happened to us... The usual reproach on "how beautiful Istanbul was, but today it has perished..." Is that not true? Istanbul was, not long ago, a great place to be in with its nature, habitat, and buildings; where people knew what they were doing, and respected one another... Today, the city is a hub for fraud, and chaos. So, what has actually changed? This question is also a proof of how hard it is to understand change itself: For some, Istanbul is no more what it used to be because it was badly governed... For others it's the dramatic increase in the population mostly by uneducated masses, which also caused the lack of order, etc. In most of these criticisms, the city is approached as an object that can be rehabilitated "in a flash". There is actually nothing wrong with this; everyone does it. Yet as long as the city is envisioned as

Italian Masterpieces

ARCHITECTS: SARMACHAIR. DESIGNED BY J.M. MASSAUD.
SALA DEL TITO, PALAZZO CARONNA, ROMA.

poltronafräu.com

Representing Herman Miller, Poltrona Frau and Baccarat with their years of experience in design, BMS creates environments that answer life's necessities.

an object, and then some authorities start doing this in the name of everyone; that is when the danger arises. Because due to their public position, they start doing what everyone always does, and imitate. They would assume the common to themselves; they would extort it. In that situation, the city, the stones, and the streets are deprived from their rights. Just like the monk in Victor Hugo's *Notre-Dame de Paris* declares, "representation kills the city"(1) because it tears the city, and the streets off people's intellectual sphere. A violence that imprisons these in a representation as objects rises to the surface. You could say that people don't have the right to participate in this city. How could the living and the inanimate have a right to participate? As long as they are perceived as objects, could it be possible for the dreams of some participating on the traces, and signs in the dreams of others? Could buildings, stones, and streets have a right to participate? However the homogeneity of the rulers, the addicted specialists who give more power to these rulers by transforming the city into a "play mud," the architects, the planners and the ordinary people who do not disconnect themselves from imitation by way of education, is the actual source of violence. Just as the opposition to nature/culture is a product of capitalist modernity's objectifying cognitive world, the ignorance of the existing in the concept of "urban regeneration", the un-signification of the creator labour that gave the original its actual meaning, and the blessing of the newly regenerated are the impositions of the same objectifying world. Because a vision that objectifies the space, the human labour, and anything except authority itself, gets down to an impossible mission despite all the knowledge and the power it owns. Because each object related to the space representation of this authority creates other signs in its own autonomous world, takes shape in interaction, and develops correspondingly. For instance, the reputable linguist Ferdinand de Saussure suggested a different approach to the concept of semiotics, long discussed yet not fully grasped in philosophy and history of religions, by stating that both the signifier and the signified are an "image"(2). Therefore the city itself as a common field never touched upon and never could be known by cognitive sphere, is scattered in front of this violence, crammed in a different semantic layout. It becomes this chaotic, fragmented place that can be scattered by anyone who can, to the extent that it does not communize the relationships tying it to these visions, and representations. The doctrine of "unplanned urbanization" as told by specialists by the "İstanbul is now a perished city" statement, prevents the manifestation, and the interconnection of the visions about this common space. It seems that the situation of the last few public spaces, the shores, and even the "industrial heritages" of the city, might be very meaningful in order to shed light on this representative regime based on violence. Gasworks plants, warehouses, shipyards, power plants... can be perceived as the physical signs of modern public organization in the city. The modern administrative corporate buildings are disintegrated in function just like the city's public spaces. The public organization that is unable to open public spaces to different visions seems to have become the ghost, and the ruin of this organization that has lost its physicality. That is why an organization titled "Privatization Administration" was founded in order to bring the physical existence of these spaces to an end. Yet no one ever thought of founding a "Communizing Administration" in order to make the best of these spaces, giving them new functions. Though there are conservation and specialty boards linked to the ministry whose mission is to conserve these spaces in the city. Knowing how useless the conservation function of these corporate systems is, those who are concerned act as if they take full action. The conservation and the planning boards have already lost their function just like the physical assets of the city called "industrial heritage." Yet they seem to efficiently function just like other public, zoning, and planning offices. These are not simply public spaces. These are buildings that are founded on the relationships where the city paints itself, disciplining and transforming it in the first step of modernization. Therefore while their presence are destroyed, they are ruined, the planning and the conservation techniques crippling the vision of the city are carefully conserved in the neoliberal regime. The paradox is only under-

stood when looking at the big picture: in the neoliberal regime, the presence of these boards especially serves the oligarchic political administrations that gradually integrate with privileged capital. Thanks to their presence, and function in screening the problems in the public life of the city, the political governing systems are strengthened. The politicians gain power by using this disciplinary public ghost actually creating inequalities, claiming that they represent the public. It is very evident that the urban planning and contribution methods involve the violence that is based on extorting the vision of the city, constructing it as an object. The urban planners plan the city. They claim that they only know what is good or bad for the city. They act as if they do not know what even the most uneducated person knows best. Across this violence lies the symptom that claims to represent the public. Hence, it becomes a field where all sides creating symbolic violence try to establish their own authority with the power of the public, without communizing the visions of the city. On the other side capitalist modernity tried to teach that cities and public spaces are not objects that authorities can give shape to like "play muds", not just willingly, but also by going through terrible disasters. It succeeded to stand up by developing physical practices in order to cleanse the symbolic space from violence in cooperation with non-capitalist institutions, universities, and art institutions.

If the city does not have the right to participate, then there is no city

This unquestioned representative regime is expectant of disasters in the end. The city is not just made up of trees planted by tender in order to "conserve the nature," or rejuvenated buildings in the last few green spaces of the city in order to "conserve the cultural heritage," replicas said to be restored, and a couple monuments. With this representative regime, we speak of the ancient beauties of the city, yet we miss, and veil the now. With the objectifying representative experience, the common spaces transform into voids to be swallowed by the authorities. In the name of preserving the historical heritage, numerous buildings other than these ornate ones, which are from more valuable, solid, and easily conservable than these are being destroyed instead of being updated. Decorative buildings are being constructed on green spaces in order to preserve historical heritage. It is today observed that even in unique cultural heritage monuments like the Topkapı Palace, maintenance is getting harder and harder. Because the practice of conservation undertaken by speculators and contractors never attempts to discover the existing, and involve it into the process. Just like the way the city's right to participate as a common space experience is ignored, these specialists nurturing on this violence create exclusivity, and the exclusive ones keep jokingly repeating "we're protecting Istanbul, we even work on its plan and projects. We have restored so many historical buildings, and planted so many trees."

A friend of mine said they gave their building to a contractor yet they are having problems as the "municipality does not give right to build more floors." So I asked, "why they haven't seen an architect first," and added, "what parts of the house don't you like; the bathroom or the kitchen, why do you want to demolish this beautiful building?" The building they resided was a beautiful one in Nişantaşı. He told me that he never thought of meeting with an architect, that contractors usually already worked with them. I think when we think of contractor it immediately reminds us of destruction. Indeed that is what they thought of; the contractor obtained a certificate to demolish, and then they started to bargain. They could have thought of raising some funds in the building and implement some updates.

The destruction of Sedat Hakkı Eldem's buildings in Salıpazarı, an undoubtedly valuable capital in the city, during the screening at the same time of a film, uncovering the works of architects building shelters by mixing straws and clay, at the art institution of this corporate that actually undertook the destruction, was a striking paradox in itself.

I went into the mayor of Florence during a meeting on restoration in the city. As we were walking, he showed me the floor covering and said "why don't we lay these stones on İstiklal as well?" I couldn't help but say, "These stones are four hundred years old." At that

moment in Istanbul, they were throwing away the solid granite stones that were laid by the first modern municipality of Beyoğlu, the 6th Chamber, that were normally durable for hundreds of years, permeable to water, and repairable. The new granites that were cut by circular blades on İstiklal were later broken because they were "made in China." It was as if the Chinese had tiled them. Those who did this application with no project did not put a foot wrong. They rejected the voluntary support of architects. Then suddenly they started tiling granites that were made in Turkey, as if nothing had happened; yet we didn't observe an approach based on discovery. When these were broken as well, they found a new scapegoat: there was a Byzantine tunnel below İstiklal, and that is why the granites were broken. İstanbul Metropolitan Municipality had forgotten about the tunnel it had dug 20 years before, and had thought that the region was in the zone occupied by the Byzantines. Yet when the tunnel was built as the avenue was being pedestrianized, the same municipality had announced that the tunnel was built in a way not to require further excavation. It is enough to look at Taksim and İstiklal Avenue in order to grasp the situation in the country. The municipality actually reveals the secret of the authorities when it is "innocently" creating projects for and wiring money to its own contractors: it thinks that the city can be designed like an object... Do we have to believe that there is no alternative to these models of "conservation" and "planning" that no one else in the world takes seriously? As long as the concepts of planning and conservation are established on objectifying the city, violence, injustice, destruction, and chaos will not cease, as much as we pretend to appreciate our authentic values. Hence, this article aims to discuss that the city has a right to participate; and as long as we do not pay attention to this, and intend to act in discovery, the city will no more be either.

1. Victor Hugo, *Notre-Dame de Paris*

2. Ferdinand de Saussure, *Course in General Linguistics*

AKILÇELEN. YENİ BMW 4 SERİSİ.

Güçlü karakteri, estetik tasarımı ve sportif kişiliğiyle BMW 4 Serisi yenilendi. Spor ve estetik tutkunlarının gözdesi BMW 4 Serisi, Coupé, Cabrio ve Gran Coupé modelleriyle Borusan Otomotiv Yetkili Satıcıları'nda sizi bekliyor. Detaylı bilgi ve kiralama seçenekleri için: 0850 252 10 10

**Sheer
Driving Pleasure**

Borusan Otomotiv
İnce zevkler, yüksek standartlar.

SmartHijyen

Banyoda

HİJYEN BUDUR

Kale Banyo

Klozet ve lavabolarda hijyen neden şart?

Banyo evin en çok mikrop barındıran yerlerinden biridir. Campylobacter, Salmonella, E.Coli, Aspergillus vb. mikroplar klozet ve lavabolarda çok sık görülmektedir. İşte bu yüzden hijyenik bir banyo, ailenizin ve sizin sağlığınız için hayati önem taşır.

Mikroplara karşı SmartHijyen

Hijyenik bir banyoya sahip olmanın en güvenli yolu, tedbiri baştan almaktır. Tüm Kale Banyo lavabolar, klozetler ve kapakları sizi ve ailenizi güvence altına alır.

SmartHijyen mikropları nasıl yok eder?

İçerisinde bulunan nano boyuttaki gümüş iyon, mikropların hücre duvarlarına zarar vererek, DNA ve RNA yapılarını bozar. Bu da mikropların ölmesini sağlar.

Standart Yüzey

SmartHijyen Yüzey

Ömür boyu koruma sağlar.

Daha az temizlik malzemesi ve su ile daha kolay temizlik sağladığı için doğaya dosttur.

SmartHijyen test edildi onaylandı.

*Hohenstein Enstitüsü tarafından ISO 22196'ya göre test edilip onaylanmıştır. Sertifika No: 16.8.9.0038
**Saniter Gıda-Çevre Bilimi Gözetim ve Mühendislik Hizmetleri Turizm Ticaret Ltd. tarafından ISO 22196'ya göre test edilip onaylanmıştır. Rapor No: 2009578-16

HEY!

Imaginable Guidelines

Alexis Şanal

HEY! Imaginable Guidelines* (Düşünülebilir Yönergeler) veya HEY! (igi), yer yapma/ edinme süreçlerine katılmak isteyen ancak seslerini duyurabilmek için gerekli adımları atacak esaslara ihtiyaç duyan İstanbulluların bir araya getirme fikrinden doğdu. Sorunların tanımlanmasına yönelik fikirler vermek ve bir yandan bireylerin dahil olmasını teşvik ederken bir yandan da katılımı özendirme için geliştirilmiş bir araçtır.

“HEY! Imaginable Guidelines” HEY! (igi)* is a collective that emerged with an idea of bringing together Istanbulites who want to participate in the place-making processes, but need the fundamentals in taking the necessary steps to empower their voice. It is a tool to give ideas of defining the problems, and promoting participation while stimulating individual involvement.

21'inci yüzyılın kentlileri içinde yaşadıkları şehrin işlevden öteye geçip günlük hayatlarında bir anlam taşımamasını istiyorlar. Yeni doğmakta olan 'kent vatandaşları' kavramı için, kendi kendini düzenleyen yeni kentsel tasarım uygulama biçimlerinin hem organik hem de bir amaca yönelik olarak geliştirilmesi gerekiyor. İstanbul gibi gelişmekte olan ekonomiler küresel sermaye yatırımlarının çekiciliğine tabiler ve altyapı ve bina arzının yanı sıra, kültür kurumları ve kamusal alan tasarımı anlamında da sürekli yeniden inşa halindedir. Ancak küresel sermayenin amaçları sınırlı olduğu gibi başarı ölçütleri de yatırımcıların kısa vadeli çıkarlarına odaklı ve bu yatırımların etkilediği vatandaşların uzun vadeli çıkarlarını nadiren hesaba katıyor. Ayrıca İstanbul gibi şehirlerin ortak bir özelliği nüfuslarının çeşitlilik barındırması, ki bugün bu nüfusun önemli bir bölümü 20 yaşın altında. Kendin-yap tarzı kültür üretimi, kitle-kaynaklı içerik, paylaşım ekonomisine dayanan işletmeler ve kendi bakış açılarına verilen değere benzersiz bir duyarlılıkla büyüyen bir nesil. Şehir tasarımı pratiği bu paradigma kaymasına ancak vatandaşların kendi şehirlerini kendileri tasarlamak yerine getirmelerini sağlayacak araç ve örgütlenme pratikleriyle destekleyerek karşılayabilir; işbirliğine dayanan bir tür kitlesele kişiselleştirme tasarım projesi. Ancak yeni nesil kentlerin üretiminde ilk temel adım endüstri-sonrası ekonomilerini irdelemektir. Uygulayıcılar olarak bu şehir tasarım paradigmasını benimsemenin yollarını yeniden anlamamız ve azınlığın değil çok sayıda insanın katılımını oluşturduğu potansiyelden zevk almamız gerekiyor.

2012 yılında stüdyomuz şehir tasarımcıları olarak bu yeni vatandaş-tasarımcı paradigmasına nasıl katkıda bulunabileceğimizi araştıran sorular sormaya başladı. Çoğunluk, mikro-projeleştirmek ve gerçekleştirmek üzere nasıl güçlendirilebilir? Yakın çevreleri ve hayat kaliteleri üzerinde dönüştürücü etkisi olacak projeleri nasıl özendirilebilir? Zengin kolektif hayat gücünden ve parçalanmış uzmanlıktan nasıl istifade eder ve bunu güçlendirir şehir tasarımı için kamunun erişilebileceği bir araç halinde nasıl bütünleştirilebilir? Cevabımız, İstanbullular tarafından İstanbul için kitle-kaynaklı bir şehir tasarımı önergesi geliştirmekti: Şehre, şehrin sakinlerine ve vatandaşların günlük hayatlarının, toplulukların ve (şehirin) spesifik coğrafyalarının kendine has doğasına özgü bir rehber.

İstanbul çeşitlilik barındıran, canlı ve zengin kaynaklı bir şehir. Ortak kentsel kullanım alanlarıyla dolu, (ancak) iletişim, paylaşım ve birlikte çözüm üretmenin araç ve önüllerinin eksikliği, katılımı vatandaşlık ve şehirci ilgili konularda eyleme geçirilebilir bilgi toplamadaki bir *irkekli* yol açıyor. Büyük ölçekli planlamayı hedefleyen yukarıdan aşağı kararlar ve acil sorunlar için tek tek oluşturulan hızlı çözümler gibi geçici kul-

lanımlarla şekillenen yaratıcı bir şehir olarak, bu beklentilere cevap verebilmek için farklı önkoşullar ve uzmanlık birikimine ihtiyaç duyuyor.

HEY! Imaginable Guidelines* (Düşünülebilir Yönergeler) veya HEY! (igi), yer yapma/ edinme süreçlerine katılmak isteyen ancak seslerini duyurabilmek için gerekli adımları atacak esaslara ihtiyaç duyan İstanbulluların bir araya getirme fikrinden doğdu. Sorunların tanımlanmasına yönelik fikirler vermek ve bir yandan bireylerin dahil olmasını teşvik ederken bir yandan da katılımı özendirme için geliştirilmiş bir araçtır.

HEY! (igi) İstanbul'un tasarımcılarına, mühendislerine, bilim insanlarına, sanatçılara ve yaratıcı zihinlerine, sanatsal ve editöryel katkılarla aracılığıyla erişmeyi hedefleyen kolektif, kitle kaynaklı bir birikimdir. Altı kategori altında çerçevelenen 101 başlık, kamusal alanın temel tasarım konuları olarak ifade edildi.

Bu bağlamda uzman bilgisi, en iyi uygulama kriterleri ve performans parametrelerinin öncelendiği, tartışıldığı ve prova edildiği tasarım yönergeleri, çok önemli birer referanstır. HEY! (igi), şehrin kendi tasarımını canlı bir kamusal hayatı besleyecek ve mahalle bütünliğüne değer verecek şekilde kendi kendine düzenlenmesini sağlamak üzere disiplinler-ötesi bir yaklaşım kullanır. Sonuç olarak, öncelikler ve tarafların sorumlulukları üzerine yapılan akıcı konuşmaların, tartışmaların ve karmaşık fiziksel, toplumsal ve ekonomik sorunların getirilen uçuk önerilerin hepsi başlangıçta hedeflenen maksadın parçalarıdır.

Farklı vatandaş kesitlerini güçlendirme amacımızı gerçekleştirmek için, yönergelerin 'obje' tasarımını bütünüyle yeniden düşünmek çok önemliydi. Her türlü eğitim düzeyine, yaş grubuna, ekonomik konuma uygun bir belge nasıl oluşturulmalı; çok çeşitli paydaş gruplarının kendilerini yakın hissedebilecekleri bir nesne olarak 'Oyun Kartları' gibi bir popüler oyun kültürü yaklaşımının gerekli olduğunu düşündük. Bunun sonucunda, şehir hakkındaki bilgi ve duygusal deneyimlerin kendi hemşerileriyle cömertçe paylaşan İstanbulluların ortaya çıkardığı bir koleksiyon elde ettik. Fikirin geliştirilmesi ve deney süreçleri boyunca açık çağrılar, yazar buluşmaları, atölye çalışmaları ve

STK'larla görüşerek içerik oluşturuldu. Proje, yerel ve uluslararası sergilerde katıldı. Geniş erişim kanalları sayesinde bütün içeriği kamuya açmak mümkün oldu. 164 cömert katılımcının yer aldığı proje UNESCO'nun Tasarım Şehirleri adaylık başvurusunda kullanıldı.

(Bu proje) vatandaşlar, tasarımcılar, bürokratlar ve kent yenilikçileri tarafından İstanbul için birbirleriyle bağlantılı parçalardan oluşan bir kamusal alanın biriktire yaratılmasında bir araç olarak tasarlandı. Ancak bu fikir, kamusal alan tasarım standartlarında dinamik bir 'oyun' yaklaşımına gerek duyan diğer küresel şehirler için yeniden yaratılabilir. Yerel girişimler, kent profesyonelleri, sanatçılar, yazarlar, belediye ve kendi şehirlerine özgü aşağıdan yukarıya tasarım yönergelerinin yaratılmasına katılmak isteyen vatandaşlarla yapılacak işbirlikleri aracılığıyla, şehrin kendi bağlamına ve topluluklarına özel yeni bir oyun kartı seti üretilir.

Her bir set, yerel fikirlerin bir sonucu olsa da HEY! (igi), kendi parçalarının toplamından daha büyük hale gelen bir ağız programıdır. HEY!'in en önemli yanı, bu yeni tasarım aracının yerel ve kendi kendini düzenleyen ruhunu korumaktır.

Düşünülebilir Yönergeler İstanbul versiyonunun yayıncılıkta kritik bir noktaya gelmesinden memnunuz. Bütün katılımcıların cömert destekleri, YEM ve katılımı fonlar sayesinde HEY! (igi)'nin basılı versiyonunun yarısı yerel belediyelere, halk kütüphanelerine, tasarım alanındaki etkililere ve STK'lara dağıtılacak, aynı zamanda Türkçe ve İngilizce olarak kamuya açık çevrimiçi erişimi bulacaktır.

yonunun yarısı yerel belediyelere, halk kütüphanelerine, tasarım alanındaki etkililere ve STK'lara dağıtılacak, aynı zamanda Türkçe ve İngilizce olarak kamuya açık çevrimiçi erişimi bulacaktır.

<http://hey.imaginableguidelines.org>* HEY! (igi) SANALAR tarafından Studio X ve IBB destekli yaratılmıştır.

Urbanites of the 21st century expect their city to go beyond function and be meaningful in their daily lives. New modes of self-organizing urban design practices need to be organically as well as purposefully developed for the emergent notion of 'urban citizenry'. Developing economies like Istanbul are subject to the appeal of global capital investments and are continually re-built in terms of infrastructure, building supply as well as cultural institutions and public realm design. Yet global capital has limited purpose as its measures of success are accountable to its short-term interests of its investors and rarely to the long-term interests of citizens the investments impact. Cities like Istanbul also have diversity as a common characteristic of their population, of which today a significant proportion is under the age of 20. A generation raised on DIY cultural production, crowd-sourcing content, sharing economy businesses and unprecedented sensitivity that, their point-of-view is valued. City design practice can only respond to this paradigm shift by empowering

their fellow citizens with the tools and organizational practices that enable their aspirations to design their cities – as sort of collaborative mass-customization design project. Yet to produce the next generation of our cities, a rudimentary first step is to scrutinize their post-industrial economy. As practitioners we need to re-understand means to embrace this city design paradigm and enjoy the potential in the participation of many, rather than few. In 2012, our studio set out to ask questions on how we could contribute as city designers to this new citizen-designer paradigm. How can many be empowered to imagine and realize micro projects? How can we aspire projects that would be transformative to their immediate community and quality of life? How can we tap into the rich collective imagination and fragmented expertise and aggregate this into a publicly accessible tool for contemporary city design? Our response was to develop a city design guideline, crowd-sourced by Istanbulites for Istanbul: a guideline specific to its city, its citizens and to the idiosyncratic nature of citizens' daily lives, communities and specific geographies. Istanbul is a diverse, lively and resourceful city. Full of urban commons, the lack of tools and antecedent to communicate, share and create solutions together results with *timidness* in participatory citizenship and accumulation of actionable know-how in urban matters. A

creative city, formed by top-down decisions aimed to plan in a big scale and temporary uses as individually created quick fixes for immediate problems, needs a gathering of different prerequisites and expertise to answer to those expectations. "HEY! Imaginable Guidelines" HEY! (igi), emerged with an idea of bringing together Istanbulites who want to participate in the place-making processes, but need the fundamentals in taking the necessary steps to empower their voice. It is a tool to give ideas of defining the problems, and promoting participation while stimulating individual involvement. HEY! (igi) is the collective, crowd-sourced resource aiming to access Istanbul's designers, engineers, scholars, artists and innovative minds through their artistic and editorial contributions. 101 topics, framed under six categories are articulated as the fundamental design concerns of the public realm. In this regard, the design guidelines are crucial reference in which expert knowledge; best practice criteria and performance parameters are prioritized, negotiated and rehearsed. To realize the self-organized city-design that nurtures vibrant public life and celebrates neighborhood coherence, HEY! (igi) has a trans disciplinary approach. Ultimately, fluid conversations, debates on priorities, stakeholder responsibility and open-ended proposals for complex physical, social and economic issues were

<http://hey.imaginableguidelines.org/> HEY! (igi) is created by SANALarc and supported by Studio X and IBB

— Hazırlayanlar
Amber Eroyan
Başak Özden
Cansu Cürgen
Deniz Yazgan
Innes A. Welb
Ekmel Ertan
İlke Zeyfeoglu
Merve Yücel
Neslihan Şık

HCB!
yürü, sev, paylaş
walk, love, share

NEŞ!
yürü, sev, paylaş
walk, love, share

MC5!
yürü, sev, paylaş
walk, love, share

HGS!
yürü, sev, paylaş
walk, love, share

HCS!
yürü, sev, paylaş
walk, love, share

HGS!
yürü, sev, paylaş
walk, love, share

MİMARİDE DİĞERLERİNİN GÜCÜNÜ KULLANMAK

Gill Matthewson

HARNESSING THE POWER OF OTHERS IN ARCHITECTURE

Mesleki adalete doğru yapılan hareketler, mimarinin yüzleşeceği yeni hedefleri daha iyi belirlemesini de sağlar. **Movements towards equity in the profession enable architecture to meet the multiple challenges that it faces.**

Kadınların mimarlığı bırakma eğilimi ve yüksek seviyelerde çok seyrek görüldükleri gözlemi akademik literatürde ve birçok ülkelerdeki mesleki basında tekrar yapılmaktadır. Şimdi, bugünkü mimari dünyanın içinde maalesef gördüğümüzü bir sürü adaletsizlik var: Binalarımızı yaparken Dünya'nın kaynaklarının sömürülmesi, bazı ülkelerdeki inşaat işçilerinin esir konumu, mimarinin azırdığı (veya en azından belirginleştirdiği) olması gereken ve gerekmeyenler arasında büyük ayrılık, vesaire. Bütün bunların yanında, kadınların mimarlık mesleği içindeki konumu oldukça küçük bir konuya önem vermek gibi görülebilir. Fakat herhangi bir yerdeki adaletsizlik çoğalır ve diğer adaletsizlikleri besler. Ve bunlardan birisini ele almak diğerleriyle de uğraşmaya yol açar. Mimarlar diğer alanlardaki adalet için çalışabilirler mi eğer mesleğin içindeki haksızlıklar birçok kadını ve diğerlerini, arkerip mimarın şimdiki idealizasyonuna uymuyor diye dışarsa? Onun dışında, mimari eğitimden bir kısmı yapılan mekanın organizasyonunu ve yapımını sorgulayan varsayımlardan oluşur. Meslekteki daha büyük çaptaki adalet ve değişkenliği daha geniş bir sorgulama perspektifine sokarsak, bu geniş alan yukarıdaki soruların cevaplandırılmasına da yardımcı olur.

Mesleğe daha çok adalet getirmek, Avustralya bazlı bir kolektif olan Parlour: Kadın, Adalet, Mimarlık'ın işi. Parlour, 5 yıl önce Avustralya'daki mimar pozisyonundaki kadınların hakkında üniversite bazlı araştırmaları yaymaya yardım etmek için bir *web* sitesi olarak kuruldu, fakat daha sonra uluslararası erişimli bir aktivist ve savunucu projeye dönüştü. *Web* sitesi, cinsel adalet ve işyeri konularında farkındalığı ve bilgiyi artırarak, yeni ilgili toplulukları katalizledi, bu konuları tartışacak forumlar yarattı ve 'sokaktaki insan' eylemciliğini cesaretlendirici bir yer olarak çalıştı. Fakat Parlour, gerektiği üzere, dijital dünyadan daha ileri giderek kadınları mimari kanona eklemek için Wikipedia atölyeleri kurdu ve kadınların birbiriyle ve *network*le tanışması için salonlar yarattı. Parlour birçok kadına deneyimlerinde yalnız olmadıkları bilincini vermeyi sağlayarak, yaşadıklarının mesleğin içindeki daha büyük yapısal ve kültürel konuların bir parçası olduğunu fark ettirdi. Ayrıca birçok erkeğin de mimarinin yürütülüşünde ve özellikle çalışma koşullarında değişim isteklerini söylemesine izin verdi.

Adaletli Pratik için Parlour Rehberleri de Parlour'un dünya çapındaki mesleğe yaptığı önemli katkılar arasındadır. Bu rehber kitaplar Avustralyalı meslek sahipleri ile müzakereler sonucunda geliştirilip, diğer alanlardaki araştırma sonuçlarından da örnekler taşımaktadır. *Nasıl yapılmalı* dokümanı olan bu eserler mimarlık mesleğine dahil olmak için aşılması gereken engellerle nasıl baş edileceğini göstermektedir. Pratiğe, bireylere,

ve daha geniş çapta mesleğe yönelik bu rehber kitaplar, mimarlık mesleğindeki kadınların (ve erkeklerin) karşılaştıkları anahtar konulara değinmekte ve değişim için pozitif, üretken stratejiler sağlamaktadır. Rehberler, mimarların birlikte çalışarak herkes için çalışma şartlarını iyileştirecek pratik vasıtalar önermektedir: Maaş adaletini güvence altına almaktan uzun saatler çalışma kültürüyle çatışmaya, anlamlı yarım-zamanlı çalışma alanı sağlamaktan görüşmelerdeki yetinin geliştirilmesine, adaletli iş vermeden esneklik kültürüne. Sadece Avustralya için tasarlanmış olsa da, *Parlour Rehberleri* uluslararası mimarlar ve şirketler tarafından da ele alınmıştır; mimarlık mesleğinin adaletsiz kültürü uluslararası sınırlara da taşıyor gibi durmaktadır ve dünya çapında çok benzer çalışma koşullarına sebep olmaktadır. Ondan da öte, rehberlerde vurgulanan prensipler kolayca mimari eğitim çevrelerine ve mimarların meslek ötesi sosyal adalete nasıl ulaşacaklarına da uzanabilir.

Mesleki adalete doğru yapılan hareketler, mimarinin yüzleşeceği yeni hedefleri daha iyi belirlemesini de sağlar. Bireysel ve kolektif olarak mesleğin tüm yönlerine adalet getirmek için birlikte hareket edebiliriz ve bu da yaratıcı profesyoneller için değerli bir odak noktasıdır.

Harnessing the power of others in architecture

The observation that women tend to leave the architecture profession and are barely visible at influential levels has been made again and again in scholarly literature and in the professional press across many countries. Now there are multiple inequities painfully visible in the architecture world today: the exploitation of the Earth's resources to build our buildings, the slave conditions of construction workers in some countries, the growing divide between the haves and the have-nots which architecture can exacerbate (or at least certainly make clear), et cetera. In all this, to talk about the position of women in the architecture profession might seem to be paying attention to a relatively minor issue. Except any inequity multiplies and feeds other inequities. And tackling one will involve dealing with others. Can architects work for equity in other areas if the profession itself is riddled with its own inequities in the form of excluding many women and others who do not fit the current ideal of the archetypal architect? Besides, part of the training of architects is to question the assumptions that determine the way the built environment is organised and constructed. Greater equity and diversity in the profession broadens the scope of that questioning through a wider range of perspectives, and that range also assists with the answering of those questions.

To achieve greater equity in the profession is the work of the *Parlour: women, equity, architecture* collective based in Australia. *Parlour* began five years ago initially as a website to help disseminate university-based research into the position of women in architecture in Australia, but has grown into an activist and advocacy project with international reach. The website has raised consciousness and increased knowledge of gender equity and workplace issues in architecture, catalysed new communities of interest, created forums to discuss these issues, and worked as a rallying place for grassroots activism. But *Parlour* has necessarily moved beyond the digital world and instituted Wikipedia workshops to add women into the architectural canon and 'salons' for women to meet each other and network. *Parlour* has allowed many women to realise that they are not alone in their experiences, and to recognise these as part of larger structural and cultural issues in the profession. It has also allowed many men to say that they, too, want change in the way architecture operates, particularly in working conditions.

The *Parlour Guides to Equitable Practice* are one of the more important contributions *Parlour* has made to the profession world-wide. These guides were developed in consultation with the Australian profession and combine the research findings with precedents in other fields. They are 'how to' documents that tackle a range of barriers to an inclusive profession in architecture. Addressed to practices, individuals and the wider profession, the guides outline the key issues facing women (and men) working in architecture and provide positive, productive strategies for change. The guides provide practical tools for architects to work together to improve working conditions for all: from ensuring pay equity to combating the culture of long hours, from the provision of meaningful part-time work to developing skills in negotiation, from equitable recruitment to a culture of flexibility. Although designed for Australia, the *Parlour Guides* have been taken up by architects and firms internationally; the inequitable culture of the architecture profession would appear to transcend international borders and result in very similar working conditions across the globe. More than that, the principles that underline the guides extend easily to architectural education environments and to how architects can work towards social equity beyond the profession.

Movements towards equity in the profession enable architecture to meet the multiple challenges that it faces. Individually and collectively we can act to bring equity to all facets of the profession and this is certainly a worthy challenge for creative professionals.

Parlour Guides to Equitable Practice Helping architecture to become a more equitable and flexible profession; one that offers opportunity for all and is well positioned to meet contemporary challenges. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	01. Pay equity: <u>Equal pay for equal work</u> has been enshrined in Australian law since 1969. Despite this – and despite the best intentions of many – gender-based pay gaps still occur in architecture, as in most industries. This guide offers simple suggestions to assist practices in evaluating, establishing and maintaining pay equity, and to help employees seeking to achieve gender pay equity. It also makes suggestions as to how the profession as a whole can assist in addressing the issue. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	02. Long-hours culture: <u>Long working hours</u> are a huge issue in architecture. A culture of long hours is damaging to individual architects, to businesses, to the architect's professional standing and to the viability of the profession. It has major negative effects on those with commitments outside the workplace, and impacts particularly severely on women's careers. Although there are surprisingly few resources available and the issue can seem inevitable and intractable, there are also good examples of practices that don't fall into this pattern. This guide challenges long-hours cultures in architecture. It examines the complex factors behind it and offers suggestions about how to manage workload and workplace culture for the benefit of all. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	03. Part-time work: <u>Meaningful part-time work</u> in architecture is essential to workplace equity. It allows employees to balance life and work demands – to be challenged and fulfilled at work, while also devoting adequate time and energy to family life or external activities. It also ensures practices retain key talent, experience and professional knowledge. If the industry is to achieve true gender equity, serious part-time work needs to be a more available and acceptable career option for everyone. This guide outlines the benefits to practices and employees and offers strategies for creating and promoting meaningful part-time work. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY
04. Flexibility: <u>Flexible work practices</u> are becoming increasingly common in architecture. Some architects already enjoy the benefits of flexible schedules or working from home. In architecture the challenge is less to encourage the adoption of flexible work patterns, and more to overcome their often-unspoken career costs. For example, returning to part-time work after parental leave is often considered a career killer, and this inevitably impacts disproportionately on women. This guide looks at some of the benefits of working flexibly in architecture and identifies strategies to help these arrangements run smoothly. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	05. Recruitment: <u>Equitable recruitment</u> is an important place to start building an equitable practice and profession. Recruitment processes in architectural practices range from very casual to tightly managed. Whatever the process used, recruitment needs to be done well to ensure that the practice attracts and keeps the best people, and that all applicants have equal opportunity. Satisfied employees, high levels of performance and competitive strength are just some of the rewards for practices that handle recruitment well. This guide provides advice on fair and equitable recruitment strategies and processes for both employers and employees. It includes material for those starting out in their career and those at more senior levels. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	06. Career progression: <u>Every career is different.</u> It's often more than a single, rising trajectory – it can involve pauses, shifts in intensity and different types of work over a lifetime. There is more than one career model and different models suit different people and life stages. Research indicates that women are more likely to have complex 'non-standard' careers and to experience delayed career progression. This guide looks at how careers might be considered and navigated. It offers suggestions for supporting women's professional development and career progression. This includes supporting women with 'traditional' architectural careers in private practice, and those with more complex 'flexible' careers. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	07. Negotiation: <u>Good negotiation skills</u> play a big role in the development of individual careers, in the strength of successful practices and in the continuing viability of the profession as architecture renegotiates its cultural, social and political role. Research in other fields consistently demonstrates that gender can impact negotiation styles, outcomes and even the willingness to negotiate in the first place. This guide outlines the importance of negotiation skills in architecture. It offers advice to employers and employees about negotiating in ways that provide a fairer playing field for women and men, and are beneficial to all parties. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY
08. Career break: <u>Career breaks are common</u> in architecture and many people take one or more breaks over the course of their career. The reasons are diverse and include caring for children or other family members, further study, travel, an occupational side step, or an enforced break due to redundancy or illness. Some of these are seen as career advancing, while others are perceived 'career killers'. Whatever the reason for the break, it needs to be carefully managed. This guide assists employees and practices to collaboratively plan for and manage career breaks, particularly parental leave, and to support a successful return to work life, particularly for women. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	09. Leadership: <u>We need the best people</u> to lead the profession (women and men) at both practice and industry levels. Women are significantly underrepresented at the senior levels of architectural practices and in leadership roles in the profession. Yet substantial research shows that companies and organisations with diverse leadership groups consistently outperform those without. The ethical and business cases for gender-diverse leadership are abundantly clear – architecture needs to catch up. This guide addresses the obstacles women may face in attaining seniority, offers women tips on positioning themselves for leadership roles, provides guidance on promoting and supporting women, and outlines the role leaders in the profession can play in facilitating change. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	10. Mentoring: <u>Mentoring is a critical tool</u> for retaining women in architecture, developing their careers and assisting women returning to work after career breaks. Mentoring relationships can be useful and inspirational. They deliver valuable learning experiences and diverse support and advice to the mentee. They also provide value for the mentor who shares experience and skills and gains insight into the concerns and experiences of younger architects. This guide outlines the benefits of mentoring programs and relationships, and includes strategies for building their effectiveness. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY	11. Registration: <u>Only 21% of registered architects</u> are women. This is despite women having comprised approximately 40% of architecture graduates in Australia for three decades. Encouraging, supporting and mentoring those women who choose to register is a symbolic and practical contribution to gender equity in the profession. This guide outlines the obstacles that women may face, and strategies to manage them, and provides advice about supporting women who wish to register as architects. → PARLOUR GUIDES TO EQUITABLE PRACTICE www.archiparlour.org ARCHITECTURE AUSTRALIA msd National Skills Fund UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, SYDNEY

ANOMALİ ÖNLEYİCİ OLARAK MİMARLIK

ARCHITECTURE AS AN INHIBITOR OF ANOMALY

Güray Oskay

Çeviri/Translation Feride Evren Sezer

İnsanları aynı şekilde davranmaya iten mimari mi, yoksa -mimariyi de insanlarla birlikte iten- sosyal düzen mi?

Is it architecture that forces people to behave in the same way or the social structure that forced the architecture along with people?

Esther Hovers, genç bir Hollandalı fotoğrafçı. İnsanları, kentsel ortamlarında fotoğraflıyor. Bunu yaparken, ölçek itibarı ile ön planda olmayan insanları, ustalıkla odağında tutuyor. Fotoğraflarında insanlar mimari maketlere konmuş, küçük figürler gibi duruyorlar.

Sanatçının projeleri ise, birbirlerinin üzerine eklemeler olusuyor. Bir proje öncesinde çalıştığı başlıca altında La Défense'de insanları fotoğrafı yapıyor. Sabit bir noktadan çekilen kareleri kameraları halinde bir araya getiriyor. Oraya çıkan görseller, iki izellili ile dikkat çekiyor. İlk gözde camran, minarinin tüm "kullanıcıları" ni" neredeseyse aynı şekilde davranmaya itmesi. Hovers bu noktada Marc Augé'nin *yokmekan*larına atıfta bulunarak, iş merkezleri veya hava alanları gibi yapıların, her coğrafyada birbirlerine benzediklerini, bunlara kalmayıp kullanıcı davranışlarını da birbirlerine benzettiklerini dikkat çekiyor. İkinci olarak, görseller, figürler bile benzemeye pozları ve mimariyi yeniden gözlemlen bir şekilde fona atarveşi ile bir günlüklik kamerasından alınmış sabit kareleri andırıyorlar.

Hovers'in projesi *Yanlış Olumlu* (*False Positives*) tam bu noktada başlıyor. Tam köşeye dikilecek, birlikte yürüdüğün gruptan ayrılmak, umzumun üzerinden bakmak. Güvenlik sistemlerinin, şüpheliyi tespit etmek için kullandığı akıllı algoritmaların yakalayamadığı anomalilerin birkaçı. Yani beklenen/normal olanın dışında kalanlar kümesine ait hareketler. "Normal her ne ise artık. Neysik ki," diyor öznelarının masumluğuna töz kondurmadın, "bir anomalinin suçla sonuçlanacağını garantisi yok." Toplamının güvenlik ve özgürlük arzularının geriliminde, çok katmanlı fotoğrafıradan anomalilerin izni sürmek, izleyiciler düşüyor.

Geçmişimiz aylarda, İstanbul'da verdiği seminer vesilesi ile kısa bir sohbet şans bulduğumuzu, konuyu (çocukça bir hevesle de olsa) mimarlığa getirmeye çalıştım. Ne de olsa semineri mimarlarla hitaben veriyordum. Özellikle *Falsi Positive*'e, ilham ve anlatır görsel olan *La Défense* fotoğrafı üzerinden, insanları aynı şekilde davranmaya itenin bizimizi mi yoksa -mimarlığı de insanlarla birlikte iten- sosyal düzen mi olduğunu sordum. Kısa bir duraksamadan ardından "İkincisi," demekle yetine de akıldan çıkarmadığı bir başka konu vardı. Akıllı algoritmaları geliştirilen ekiplerle yaptığı söyleşiler ve ortak çalışmalar sırasında, anomalilerin engellenmesi için mimarının en güçlü araçlardan biri olduğunu öğrendik.

Mimarların, tasarım sürecinde, çoğu zaman mekan kurgusuyla el ele, bir yaşantı kurgusundan bahsetmesi alışılmadık bir durum değil. Spesifik veya varsayımsal bir kullanıcının, henüz tasarlanmakta olan mekanın içinde nasıl hareket edeceği, veya spesifik bir aktiviteyi

ne şekilde yüüceğinin izi çoğu zaman mimar tarafından sürülebilir hatta çizilebilir. Bu bağlamda, toplumları yönlendirecek bir mimarlık ve güç/erkek ilişkisi üzerine üst perdeden düşünmenin yanı sıra, daha basit bir seviyede mimar ve güç kavramının kendisi hakkında da kafa yorulabilir diye düşünüyorum. Kasettiğim güç, planlara sırasında ağızdan dökülüveren "şuradan girsin, şuradan oturup yemek yesin," seviyesinde bir "tanrıçılık oyunu" gücü.

Eşter Hörsen'in işleri samimiyetini, kanıksam, büyük sözler söyleme yaya yanıtlar bulma arzusunda kalımlardan, sorular sorula hevesinden alırım. Aynı samimiyette mimarı sorular üretilebilir mi? Yaşantı yere en bastından hareket dayatma, mimarı tersaslı bir endişe. Belki, yokmekanlardan, kimlikli mekânlara geçtikçe (böyle bir zıtlık varsa tabii), mekân özgülleştirici olabilir mi? Her durumda, Hovers'in fotoğrafıların bir dvanar izini sürerek, yürüyün medivane art arda dizilen insanların otomoti, şimdi ve Fritz Lang'ın görüntüsü'nü kendi mimarı kafamdan atamıyorum. Özgülleştiren mekân diye bir şey var mı?

**Projeye adını veren "yanlış olumlu" terimi, güvenlik algoritmasının anomali olarak tanımladığı ancak suçla sonuçlanmayan durumlar için kullanılıyor.*

Esther Hovers is a young Dutch photographer. She photographs people in their urban environments. While she is doing this, she ingeniously focuses on individuals who are not in the foreground by scale. In her photographs, people look like tiny figures that are placed in architectural models.

The artist projects demonstrate a unity articulated on each other. Before one project, for example, she photographs people in La Défense under the name 'sketches.' She takes shots from a fixed place, and then puts them together in the form of different layers. These images are remarkable for the two characteristic features they bear. What strikes attention in the first place is that the architecture forces all its users to behave in the same way. In this respect, Hovers refers to Augé's "non-places" and points out that not only do architectural structures like trade centres and airports resemble each other everywhere in the world, but also liken users' behaviour to each other. Secondly, the images remind viewers of fixed shots from a security camera showing the figures in unrelated poses and the structures pushed almost randomly to the background.

Hovers' project "False Positives" begins exactly at this point. Standing up in the corner erect, leaving the group you have been walking together, looking over your shoulder... Just a few of the anomalies smart algorithms catch that are used by security systems to identify suspects. In other words, all these actions belong to the category that is outside the expected/normal.

"Whatever normal is. Luckily," says Hovers considering the subjects above blame, "there is no guarantee that an anomaly will result in crime." It is up to viewers to track anomalies in Hovers' multi-layered photographs caught up in the tension between society's desire for security on the one hand and freedom on the other.

When I had a chance to have a conversation with Hovers during her visit to Istanbul for a seminar, I tried to bring the subject to architecture (with a childish whim). The seminar was mainly addressed to architects, after all. Especially regarding the La Défense photograph, which was both the source of inspiration for and the key image of False Positives, I asked her whether it was the architecture that forced people to behave in the same way or the social structure that forced the architecture along with people. After a moment's pause, she gave a quick reply "the second one," but there was another issue preoccupying her mind. During her interviews and joint projects with the people that developed smart algorithms, she learned that architecture was one of the most effective instruments to prevent anomalies.

During this design process, it is not extraordinary for architects to talk about a life construct that often goes hand in hand with spatial construct. An architect can usually trace, or even draw, how a specific or hypothetical user will move or carry out a specific activity in a place whose design is still in progress. In this respect, apart from the rather pedantic way of thinking on the relationship between power and an architecture that leads communities, I hold the opinion that we can speculate on the role of architect and the concept of power itself at a more basic level. The power I'm talking about is a god-like power that architects display during the planning process with simple sentences like "they'll enter the building from here," and "this is where they will eat."

In my opinion, the sincerity of Esther Hovers' works is rooted in her willingness to ask questions without being carried away by the desire to utter grand words or find answers. Can we come up with architectural solutions with the same sincerity? To what extent is imposing life, or simply action, inherent in architectural design? Or is it inevitable? Perhaps it is a groundless concern. Can places be liberating as we move from non-places to places with an identity (if there is such a contrast, of course)? In any case, tracing a wall in Hovers' photographs, my architect mind cannot get rid of the autonomous, artificial and Fritz Langian images of the people lined up an escalator one after another. Is there anything like liberating place?

* The term "false positive" is used for situations that are detected as anomaly by security algorithms but do not result with crime.

White, La Défense, 2014 (ana gervel)

TYPOTECTURE

Yusufcan Akyüz

İnsan kültürleri geliştikçe; bilgi, sözlü gelenek ve uygulamalar aracılığıyla biçimlendikçe, inşaat ve iletişim bir zanaat haline geldi. Basılı harf formatı ve mimari arasındaki etkileşim, yaratıcı disiplinlerin genel olarak günlük hayat, siyaset, din ve felsefeyle bağlantılı bir düşünme biçimine sahip olduğu zamanlara kadar uzanır. Mimari ve tipografi arasındaki benzerlikleri ortaya koyan ilk örnekleri Rönesans kadar erken bir döneme tarihleyebiliriz. Modernizme kadar ana fikir bu disiplinleri birleştirici nitelikte olmasa da, bütün yaratıcı disiplinlerin kolektif düşünmeye izin veren bir zihniyet üzerinde şekillenmeye başladığı dönem Rönesans'tı.

Tipografi ve mimarinin ilk kez aynı görünüm ve hissi yansıttığı Gotik dönemden bu yana tasarımın bu iki disiplini arasında devam eden görsel bir bağ vardır. Bu iki alanın kendilerine göre farklı zorluklarına rağmen, tasarımcılar forma benzer şekillerde yaklaşma anlayışını benimsemişlerdi. Bu tavır, özellikle de modern çağda, farklı tasarım alanlarında bir bütünlük fikrinin doğmasına yol açtı.

Le Corbusier 1923 yılında *Towards a New Architecture* (Yeni Bir Mimarlığa Doğru) kitabında şöyle yazar: "Stil bir çağın bütün eserlerine hayat veren bütünlüştür. Bir prensip, kendine özel karakteri olan bir hareketliyenin sonucudur. Bizim çağımız da günden güne kendi stilini belirliyor." *L'Esprit Nouveau* kitabı, mimari, sinema, spor ve tipografiyi kapsıyordu. Walter Gropius ise Bauhaus ekolü hakkında şöyle yazmıştı: "Pratikte vazettığımız, modern dünyada her türden yaratıcı işin ortak bir uyruğa ve birbirlerine bağlı bir mantığına sahip olmalarıydı." 20'inci yüzyıl ortası Amerika'sında Alving Lustig umudunu şöyle ifade etmişti: "Nesneler arasında eskiden var olan türden bir ilişki -bir şamdan, bir Gotik katedral veya bir duvar halısı arasında süzröyan o büyük sembolik kıvılcım- yeniden keşfedilecek, yayınlanan ve alınan aynı hayatı anlam, birbirinden ayrı ama bu daha geniş anlam tarafından yeri değiştirilmiş bir dizi nesne tarafından alınacak."

Form özellikleri mimaride anıtsal, basılı harflerde ise minyatür boyutlarda boy gösterir. Karakter tasarımcıları herhangi bir şeyden ilham alabilir. Basit bir ilham kıvılcımı bütün bir yazıyı ailesinin oluşmasına yol açabilir. Mimaride kullanılan bir fikir biraz formel düşünceyle kolaylıkla tipografik bir yapıya tercüme edilebilir.

Buna iyi bir örnek House Industries'in Christian Schwartz tasarımı Neutraface yazıyüzüdür. Schwartz, Richard Neutra'nın 20'inci yüzyıl ortası modern evlerinden esinlendi. Neutra sadece binaları değil, içindeki mobilyaları ve evlerin kapı numaralarını da tasarlamıştı. Neutra'nın form özellikleri arasında yer alan ve zarif bir sadelik taşıyan geometrik yapı, Schwartz tarafından Neutraface'e taşındı. Neutraface'in minikül x-yüksekliği(1) gibi detayları bile Neutra'nın mobilyalarının mekan-oturma pozisyonu oranına oldukça benzer görünür.

Öte yandan Daniel Libeskind, San Francisco'daki Çağdaş Yahudi Müzesi için tasarladığı eklentide İbran-

İKİ SEMBOLİK İBRANICE HARF CHET VE YUD, CHAI (HAYAT) KELİMESİNİ OLUŞTURUR
TWO SYMBOLS (CHET AND YUD) CREATES THE WORD CHAI (WHICH MEANS LIFE)

ice harflerden esinlendi. Binada Yahudilik ile ilgili kavramlara bir dizi sembolik gönderme yer alır. Bunlar arasında en dikkat çeken, Libeskind'in İbranice *L'Chaim* (Hayat!) ifadesinden esinlenmiş olmasıdır; bunun sebebi, 1906 yılındaki büyük depremden sonra (müzenin içinde yer aldığı) trafo binasının şehre yeniden enerji vermekten oynadığı rol ve müzenin ziyaretçileri Yahudi kültürüyle buluşturacak canlı bir merkez olma misyonudur. Mimar eklenti binasının kavramsal organizasyon prensiplerini, *chai* (hayat) kelimesinde geçen iki sembolik İbranice harfe, "chet" ve "yud" a dayandırır. Dışarıdan bakıldığında bina özgün formu kadar kaplamasıyla da son derece dikkat çekicidir: günün saatine, hava koşullarına veya bakanın durduğu noktaya göre renk değiştiren, parlak mavi çelik.

1. x-yüksekliği: Bu ifade genellikle, yazıyüzünde yer alan x (terimin kaynağı), u, v, w ve z harflerinin yüksekliğini işaret eder. Herhangi bir yazıyüzünün genel oranlarını tanımladığını bir yoldur.

As human cultures developed and knowledge began to be formalized through oral traditions and practices, building and communicating became a craft. The interaction between type and architecture dates back to the days when creative disciplines had a mindset that largely connected to everyday life, politics, religion and philosophy. We can date back the examples of similarities in architecture and typography as early as Renaissance. Although the main idea was not a unifying one for these disciplines until Modernism, Renaissance was the time that all creative disciplines started to build their foundation through a mindset that allowed them to think collectively.

There is a visual connection between these two disciplines in design, a link that remained connected since the blackletter typefaces expressed the same look and feel of Gothic architecture for the first time. Treating form in similar ways, despite the different challenges in respected fields was the mindset for designers. This attitude gave rise to the idea of unity in the various design fields, especially in the modern era.

In 1923 Le Corbusier wrote in *Towards a New Architecture*: "Style is a unity of principle animating all the work of an epoch, the result of a state of mind that has its own special character. Our own epoch is determining, day by day, its own style" His publication *L'Esprit Nouveau* covered architecture, cinema, sport and typography. Walter Gropius

CONTEMPORARY JEWISH MUSEUM
PHOTO: YUSUFCAN AKYÜZ

wrote of the Bauhaus: "What we preached in practice was the common citizenship of all forms of creative work, and their logical interdependence on one another in the modern world." In mid-century America, Alvin Lustig, wrote of his hope that... "the kind of relationship that existed between objects—the great symbolic spark that jumped between a candlestick, a Gothic cathedral, or a tapestry— will be rediscovered, the same vital meaning broadcast and received by a series of objects, which were themselves separate, but relocated by this larger meaning."

Form characteristics appear in architecture on a monumental scale, in type on a miniature scale. Type designers can be inspired by anything. A simple sparking moment can lead to a full family of a typeface. An idea in architecture can easily be translated to a typographic structure with some formal thinking.

A good example is the Neutraface from the House Industries, designed by Christian Schwartz. Schwartz got his inspiration from Richard Neutra's mid century modern houses. Neutra designed not only the buildings but also the furniture and the numbering for his buildings. Neutra's form characteristics include geometric structure with elegant simplicity, has been carried to the Neutraface by Schwartz. Even the details like the lower x-height(1) of the Neutraface looks very similar to the ratio of the space vs seating position of Neutra's furniture.

On the other hand Daniel Libeskind inspired by Hebrew letters for the addition of the Contemporary Jewish Museum in San Francisco. The building embodies a number of symbolic references to Jewish concepts. Most notably, Libeskind was inspired by the Hebrew phrase *L'Chaim* (To Life), because of its connection to the role the substitution played in restoring energy to the city after the 1906 earthquake and the Museum's mission to be a lively center for engaging audiences with Jewish culture. The architect based the extension's conceptual organizing principles on the two symbolic Hebrew letters of *chai* (life), the "chet" and the "yud". From the outside, the extension is most remarkable for its unique shape, as well as its skin: a vibrant blue metallic steel, which changes color depending on the time of day, weather, or one's vantage point.

X-height: Typically, this is the height of the letter x in the font (the source of the term), as well as the u, v, w, and z. It provides a way of describing the general proportions of any typeface.

NEUTRAFACE

Aa Ee Gg
Qq Rr Ss

a

YAZMA SANATI

Üstün kalitede kalemlerin üreticisi İsviçreli CARAN d'ACHE, Peter Marino ve Mario Botta gibi dünyaca ünlü iki mimar ve İngiliz tasarımcı Paul Smith ile yaptığı işbirlikleriyle yazma sanatına yeni yaratıcı yorumlar getiriyor.

VARIUS PETER MARINO COLLECTION

Lüks moda markalarının mağazalarında imzası bulunan ve tasarım dünyasında sıra dışı giyim stiliyle tanınan ünlü Amerikalı mimar Peter Marino, hayranlık uyandıran projelerini kağıt üzerinde hayata geçirirken

her zaman Caran d'Ache Varius kullanıyor. Peter Marino, bu kez bir bina ya da mağaza dışı giyim stiliyle tanınan ünlü Amerikalı mimar Peter Marino, hayranlık uyandıran projelerini kağıt üzerinde hayata geçirirken

- Special Edition. Her iki model de deri kaplı kalem gövdeleriyle Peter Marino'nun rock'n'roll dünyasını referans alırken, aynı zamanda kullanım rahatlığı ve benzersiz bir yazma deneyimi sunar.

FIXPENCIL® by MARIO BOTTA

Cenevreli mühendis Carl Schmid'in 1929 tarihli buluşu Fixpencil®, sadece bir yazma aracı değil, dünyanın ilk mekanik kurşun kalemi olması itibarıyla benzersiz bir icat. İlk kez 2005 yılında Caran d'Ache ile bir işbirliği yapan İsviçreli ünlü mimar Mario Botta da bu çok özel kalemi kariyerinin en

yaratıcı enstrümanı ve "... düşünce ile kağıt üzerindeki sonuç arasındaki direkt iletişim" olarak tanımlıyor. Fixpencil® by Mario Botta; ünlü mimarın, kalemin altıgen yapısını vurgulayacak şekilde siyah-beyaz damalı desenle yorumladığı sınırlı sayıda üretilmiş bir koleksiyon.

PAUL SMITH x CARAN d'ACHE 849

Dünyanın en iyi tükenmez kalemi olduğunu iddia edenler çok... Caran d'Ache 849, İngiliz tasarımcı Paul Smith için de bir vazgeçilmez ve bu yüzden İsviçreli markanın 100. yıldönümünü herkesin favorisi bu tükenmez kalemi 10 farklı renkte yorumladığı Paul Smith x Caran d'Ache koleksiyonuyla kutladı.

CARAN d'ACHE TÜRKİYE
TEKTASART
Abdi İpekçi Cd. Altın Sk. Ahmet Kara İş Hanı K:3 D:14 Nisantasi
www.tektasart.com

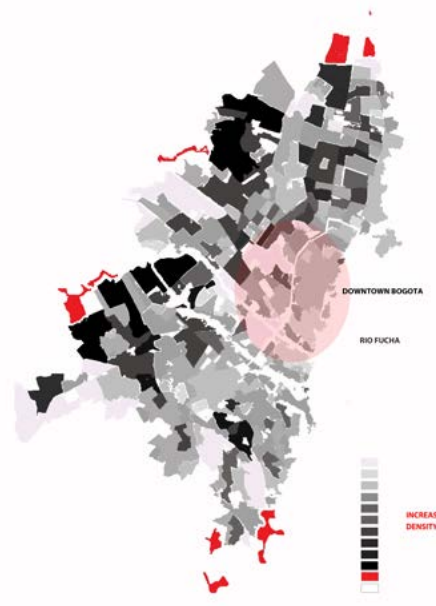
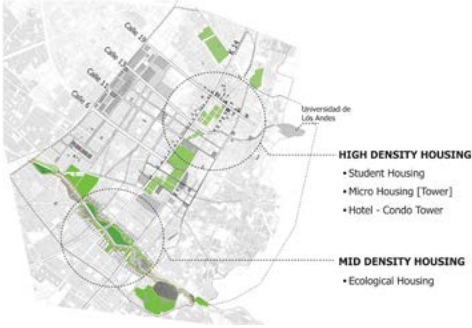
f tektaswatchesandjewellery

ig tektassaatcilik

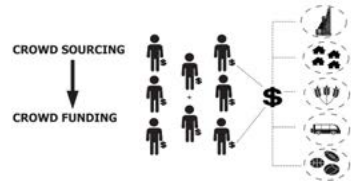
AŞAĞIDAN YUKARIYA ŞEHİRCİLİK, ÇOĞUL KAYNAK VE ÇOĞUL FİNANSMAN

Winka Dubbeldam

BOTTOM UP URBANISM, CROWD
SOURCING AND CROWD FUNDING.

SO HOW IS THIS NEW MIDDLE CLASS GOING
TO BUILD THEIR NEW LIFE, THEIR NEW CITY?

KENTSEL STRATEJİ OLARAK TABANDAN TEPEYE TASARIM

Dürüst olalım. Sayılar hayli sarsıcı. Son gelen Birleşmiş Milletler verilerine göre Afrika ve Asya birlikte önümüzdeki yarım yüzyıllık süreçte dünya kentel nüfus artışının yüzde 86'sını oluşturacak, ve bu eşi görülmemiş artış işsizlik, konut ihtiyacı, ve altyapı gibi konularda yeni problemler doğuracak.

BM Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümü (DESA) Nüfus Dairesi tarafından hazırlanan 2011 Dünya Şehirleşme Analizleri 2011 revizyonuna göre 2050 yılına kadar Afrika'nın kentel nüfusu 414 milyondan 1,2 milyara çıkacakken, Asya kıtası kentel nüfusu 1,9 milyardan 3,3 milyara çıkacak. Kentel nüfusta en yüksek artışların şu ülkelerde olması bekleniyor: Hindistan, Çin, Nijerya, ABD ve Endonezya. Önümüzdeki kırk yıllık süreçte, Hindistan'ın kentel nüfusa 497 milyon insan eklemesi beklenirken, Çin'in 341 milyon, Nijerya'nın 200 milyon, ABD'nin 103 milyon ve Endonezya'nın 92 milyon eklemesi beklenmesi. <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=41722&U=UyaylYud9k>

Patlama yaşayan yalnızca nüfus artış değil elbet; toplum yapısı da benzer oranda değişimlik gösteriyor. Örneğin, bir süredir Latin Amerika şehirlerinde topluma ve özellikle şehirlerinde yeni bir denge yaratan, orta sınıfta müthiş bir artış gözlemleniyor. Son on yıl

içinde, Latin Amerika'da kişi başına günlük 10\$ ile 50\$ arasında kazanan insan oranı 1/5'ten 1/3'e çıktı. Kıta tarihinde ilk defa orta sınıf nüfusuyla ılımlı yoksul nüfusu eşitlenmiş gibi gözüküyor. Bugün Latin Amerika'nın 590 milyon sakininin %75'inden fazlası şehirlerde yaşıyor, ki bu sayı gelişmekte olan ülkeler arasında bir rekor. Aslında bu evrensel bir trend: 1950'de neredeyse 730 milyon insan şehirlerde yaşıyordu; 2009'a kadar bu sayı 3 milyarın üstüne çıktı.

Bu durum dünya ekonomisini yeniden şekillendiriyor ve enteresan bir şekilde Batı'yla ilgili hakim küresel güç olma ve sömürleşmeyle ilgili klasik görüşü yerle bir ediyor. Latin Amerika artık fakir, yozlaşmış, eşitsizlikli bir bölge değil ve Batı'nın destek ve bakımına muhtaç değil. Gelişmekte olan üçüncü dünya ülkelerinin, iyileşen eğitim sistemi, artan geliri, gelişen ekonomi ve ticaretleriyle gelişmiş bölgelere dönüşmesi yeni bir orta sınıf şekli doğuruyor. Bu yeni oluşum şimdi geleceğin şehrinin oluşturulması için arzu yaratacak.

Tabandan tepeye tasarımı fikri, sistem bazlı düşüncenin yaygın olduğu akademide yeni sayılmaz, ancak Kentel Tasarım için nispeten daha nadir gözlemlenir. Tabii ki tabandan tepeye üçüncü dünya sivil hareketi diye bir şey vardı, ancak son zamanlara kadar spontane toplu güçler, illegal arazi islahı, ve kentel altyapı alanlarında dile getiriliyordu. Çin'de devletin otoban yapı-

mı için arazisini istimlak etmesini reddeden ördek çiftişi ve Kahire'de gayri resmi bir mahallenin ana yola erişebilmek için yan yola kendi çıkışlarını inşa eden sakinleri, insanın gücünü gösteren muhteşem örnekler.

Ama bu farklı. Bu yeni orta sınıf şehirlerini ve refahlarını oluşturmak için yepyeni ve çok daha iyi araçlara sahipler. Master planların başarısız kaldığı durumlarda, tabandan tepeye tasarımı çok daha iyi bir çözüm yolu. Stratejik kentel tasarımı, BÜYÜMEYİ teşvik etmek üzere tasarlanmış dinamik bir girdi ile değiştiriyor. Ekonomik, sosyal ve kültürel seviyede büyümeden bahsediyoruz. Gelişmekte olan, geri bildirim veren dinamik bir sistem. Giderek karmaşıklaşan hem küresel hem yerel seviyede idare edilen şehirlerimiz için daya iyi bir çözüm sunuyor. Tabandan tavana çözüm metodu yerleşim bölgesinin özünde olan kaliteleri araştırdığımız etraflı bir araştırma fazına dayanıyor. Bu bilginin ışığında, en ince ayrıntısına kadar hangi binanın ya da yerleşkenin cazibe ya da büyümeyi sağlayıcı merkez olarak nereye yerleştirileceği gibi kritik kararlar alınıyor. Bu "akapunktur noktaları" anında ikincil etki yaratıp, ani büyümeyle sonuçlanıyor ki bu da aynı zamanda akıllı, uyum sağlayıcı ve en önemlisi refah seviyesi yüksek bir şehre imkan tanıyor.

BOGOTÁ ŞEHİR MERKEZİ

İşverenimiz bizi Archi-Tectonics'e Bogota şehir merkezi için tabandan tepeye bir plan hazırlamamız için davet etti. İlk adım uzman ekibin hazırlanması için destek sağlamak oldu. Şehir planlamacıları, Manhattan WTC bölgesinden ve West Side bölge gelişimlerinden sorumlu Gary Hack İngiliz trend araştırma grubu ve kitle kaynaklama (crowd sourcing) uzmanı PSFK gibi önemli yenilikçiler ve iş verenimizle, Bogota sakinleri için interaktif bir platform oluşturmak üzere işbirliğinde buluştuk. Bogota'lulara şehir merkezleri için sunulan önerilere interaktif olarak müdahil olabilecekleri, dolayısıyla tasarıma gerçek zamanlı ve direkt geri bildirimlerle etki edebilecekleri bir platform. Farklı inisiyatifler belirlendiği anda, süreç yeni orta sınıfın kendi inisiyatiflerini kitle fonlamasıyla (crowdfunding) sonuçlanıyor.

SÜREÇ Kendi kendimize sorduğumuz ilk soru şuydu: Şehir merkezi (downtown) gerçekten ne anlama geliyor? Avrupa'da şehir merkezlerini genelde ortasında bir kilise barındıran şehrin göbeği olarak düşünürüz. Kuzey Amerika'da 'downtown' kelimesinin daha ziyade kamu binaları, farklı demografileri ve kurumları barındıran merkez ticaret bölgesini anlatmak için kullanıldı-

ğını fark ettik. Bogota şehir merkezinin hızlı bir analizi şehrin iki önemli özellikten mahrum olduğunu fark ettirdi: demografi (neredeyse kimse merkezde yaşamıyordu) ve kamu binaları yani hiçbir sosyal içerik yoktu. Yerel optimizasyonun küresel bir amaçla birleşmesi kritik önem arz ediyor, ki bu da ikisinde de başarı gös-

teren kentel bir ortama olanak sağlar. Altı adet yeni inisiyatiflerin oluşmasına ve ikincil etkilerle Bogota'ya içeriden dışarıya yeniden inşa edecek tabandan tavana

kentel cazibe merkezi geliştirdik. İki örnek vereceğim.

İLK SENARYO demografiyle alakalı bir tabandan tavana yaklaşım. Yaklaşık yalnızca 259.580 kişi Bogota şehir merkezinde yaşıyor ancak 1.707.750 kişi her gün bölgeye dışarıdan geliyor ki bu da korkunç bir trafik sıkışmasına, hava kirliliğine neden oluyor; üstüne üstlük şehir geceleri tamamen ısızlaşıyor. Bu sayının yaklaşık 1 milyon, kuzeyde daha zengin bölgelerden gelen ve güneybatıda daha yoksul semtlerden gelen ve bölgede bulunan 33 üniversite ve okula giden öğrencilerden oluşuyor. Örneğin şehri "iş-cv-iş" rutinleriyle kalabalıklaştıran bu 1,7 milyon insan Bogota şehir merkezinde yaşıyor olsaydı, görüntü tamamen değişirdi. Şehir merkezinin yeniden canlandırılması yeni öğrenci konutları, yeni kamu binaları, iyileştirilmiş toplu taşıma sistemleriyle sağlanabilir, ki bu bir değil tam üç soruna birden çare olurdu.

BU NASIL YAPILABİLİR?

Gelişen pazarlarda, ihtiyaç duyulan dikey yoğunlaştırmanın finansmanı neredeyse imkansız. Geçtiğimiz 35 sene içinde, banka faiz oranları ve kur riskleri, şehir merkezinde bahsedilen konut ihtiyacına rağmen, Bogota'da bir tane gökdelen inşasını imkansız kılmış. İş verdiğimiz "İdeal Şehirim" adında geleceğin şehri için bir model öneren politik olmayan bir proje geliştirdi;

şakinleri tarafından, onlarla ve onlar için gerçekleştirilen, fikirlerin kalabalıklarla uzmanlara danışılarak alındığı ve nihayet inşa edildiği bir şehir. Fikir birliğine bu şekilde ulaşılır. Kitle fonlamasıyla da, projeler çok yakında gerçeğe dönüşebilir.

İKİNCİ SENARYO ise şehirde bulunan bir çok kalandan birinin, güneyde bulunan Rio Fucha'nın yeniden canlandırılmasını içeriyor. Bogota'nın eski sulak alanları bugün orijinal boyutlarının yalnızca %3 daha azına indirilmiş durumda ki bu da yoğun yağış sebebiyle her sene sellere sebep oluyor. Nehrin kapasitesi ve doğunluğu beton zemininden dolayı yağmur kaynaklı su fazlasını kaldıramıyor. Sonuç olarak nehirler son derece kirdi, ve özellikle yaz aylarında çok kötü kokuyor. Rio Fucha'nın doğallaştırılması, beton zeminin kaldırılmasıyla, suyu doğal yollarla filtrelenecek ve toprağın nemlendirilecek böylece sel suları emilebilecek. Bu yeni nehir yatağı rekreasyon, kentsel tarım ve bahçeler için olanaklar doğuracak. Bu da yerel halka iş, gelir ve yemek sağlayacak. Çiftçi pazarlarının kurulması daha adil bir gıda bölümüne de olanak sağlayacak. Bu tatlı restore edilmiş nehir yatağı rekreasyon, spor ve sonrası için Olimpiyatlar için ideal bir lokasyon olarak bir çekim merkezi olacak.

KISACA

Bu önermelerle Bogota'da insanlar kendi şehirlerinin oluşuma gerçek zamanlı etkileşimlerle katılacak ve geri bildirim verecekler. "İdeal Şehirim" projesinin amaçları Bogota şehir sınırlarının çok ötesine geçip, kent sakinleri, ihtiyaçları ve istekleri için küresel bir tartışmaya ilham kaynağı olmayı amaçlıyor. Tabandan tavana tasarım geleceğin şehrinin, bugünün insanların tarafından yaratmaya ve inşa etmeye destek oluyor.

the United States and Indonesia. Over the next four decades, India will add another 497 million to its urban population, China – 341 million, Nigeria – 200 million, the US – 103 million, and Indonesia – 92 million. <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=41722&U-Uya1Yud9k>

NOT ONLY growth is exploding, but also the composition of society is changing, for example the Latin American cities have been and are experiencing a huge boom in the growing middle class, creating a new balance in society and mostly in its cities. In just a decade, the proportion of people in Latin America with a daily per capita income between \$10 and \$50 a day went from around one-fifth to one-third. For the first time in history, there are as many people in the middle class as there are in moderate poverty. Currently, more than 75% of Latin America's 590 million inhabitants live in cities, a record for the developing world. This trend is global: In 1950, just 730 million people lived in cities; by 2009, the figure had risen to over 3 billion.

This reconfigures the world economy and interestingly; it destroys our romantic view of the West as the ruling global power and the notion of colonialization. Latin America is no longer a region of poverty, corruption and inequality, no longer needs Western support and care. The change from the third world developing countries into developed regions with good levels of education, rising incomes, booming economies & trade, cause a new kind of middle class. This new generation will now create the demand for the development of the future city.

The idea of Bottom up design is not new in Academics, where system based thinking is quite common, but in Urban Design it is less usual. Of course, bottom up third world civil action has existed, but it was until recently expressed in spontaneous massive migration, illegal land development and urban infra-structures,

global and local. The bottom-up design method is based on an indepth research phase, where we are looking for intrinsic qualities already in the site. Deriving from this information crucial decisions are made on where to insert the most precise building- or site proposal as attractor and generator of growth. These "acupuncture", cause immediately spin-off effects, which result is spontaneous growth, resulting in a city that is at once smart, adaptive, and most of all wealthy.

DOWNTOWN BOGOTÁ

Our client invited us at Archi-Tectonics as the lead architects to design a bottom-up plan for Downtown Bogota. The first step was to help create a team of experts. Together with important innovators such as Gary Hack, urban planner, responsible for Manhattan's WTC area and West Side development, PSFK, an English trend research group and crowd sourcing expert, and our client, we collaborated to develop an interactive platform for the people in Bogota. A platform that help the Bogotians create their city by interacting in proposals made for their Downtown, thus impacting the design through real time interaction and direct feedback. Once the different initiatives are defined, the process is completed by the new middle class crowdfunding it's own initiatives.

PROCESS The first question we asked ourselves; is what does the word "Downtown" actually mean? In Europe we think of city centers being the core of a city, usually with a church in the middle. We realized that "downtown" is a term primarily used in North America to refer to a city's core as a central business district, that has specific characteristics such as public facilities, demographics, and institutions. By analyzing Downtown Bogotá we quickly realized that it missed two crucial characteristics, demographics [hardly any people live downtown] and public facilities, and hence any social context.

Of critical importance is that local optimization meets a global purpose, which makes for an urban environment, which can excel in both. We developed six bottom-up Urban attractors, which will cause the emergence of new initiatives and spin-off effects, rebuilding the Bogota from the inside out. I give two examples.

THE FIRST SCENARIO is a bottom up approach for the demographics, only approximately 259,580 people reside in Downtown Bogotá, BUT 1,707,750 people commute to the downtown area daily, creating massive traffic jams, huge pollution and leaving the downtown desolate every night. From that number around 1,000,000 are students, coming from the richer North residential areas and from the southwest poorer regions to go to the 33 Universities and schools located Downtown. For example if these 1.7 million people that congest the city during their "home-work-home" commute, could live in Downtown Bogotá, the panorama would be different. A major revitalization of Downtown could be established by creating new student housing, new public facilities, and better public transport, solving not one but three problems at the same time.

HOW TO GET THIS DONE?

The much needed vertical densification is impossible to finance in emerging markets. Bank interest and currency risk have influenced for failing to build a skyscraper in Bogota in the past 35 years, although there is the overwhelming demand for housing in downtown Bogota described above. Our client created "My Ideal City", which is a non-political project that seeks to propose a model of the city of the future; a city made by citizens, with the citizens and for the citizens, in which the ideas are agreed upon by the crowd, examined and

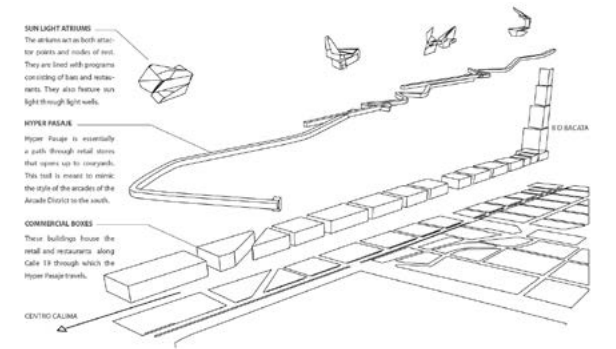
discussed with experts and finally built. That's how you achieve consensus. And with crowdfunding, the projects can be a reality, soon.

THE SECOND SCENARIO is the revitalization of one of the many canalized rivers, the Rio Fucha located in the south of Downtown. The former wetlands of Bogota have been diminished to only 3% of their original size, causing yearly floods due to heavy rainfall. The capacity and saturation of the river can't contain the excessive rainfall due to its concrete basin. The result is that the rivers are extremely polluted and smell extremely bad especially in the hot summers. By naturalizing the Rio Fucha and taking it out of its concrete bed, the water will be naturally filtered, the soil hydrated and floods can be absorbed by the new parkscape. This new riverbed creates opportunities for recreation, urban agriculture, and community gardens. This will provide the local population with work, income, and food. New farmers markets create a more fair food distribution. This luscious restored riverbed becomes an attractor for recreation, sports and eventually a new location for the Olympics.

IN SHORT

The people in Bogota help create their city through participation and feedback in these proposals through real-time interaction. "My Ideal City's" goals far exceed the city limits of Bogota, in fact the concept aims to inspire a global discussion of the needs and wants of the next generation of urban dwellers. Bottom-up Design helps create and build this city of tomorrow, built by the people of today.

(Winka Dubbeldam is a professor at the chair department of Architecture University of Pennsylvania, Philadelphia and the founding partner of Archi-Tectonics, NYC, LLC - www.archi-tectonics.com)

AFRİKA'DAN SELAM

HELLO FROM AFRICA

Joana Lazarova

Fotoğraflar/Photos: Julien Lanoo

biri haline getirmiş. Burada bir nevi geçicilik hissi hakim oysa değişim yalnızca bölge sakinleri için görünür durumda. İş ve sosyal alanlar arasında hiçbir ayırışım yok. Balıkçı limanları, gayri resmi konutlar, tahta barakalar, pazar standları ve kolonyal mimari mevcut sosyo-ekonomik kentsel dokunun fitratında var. 'Hayatın' ele geçirdiği ve kendi kendine yeten bir topluluk meydana getirdiği yerlerden biri burası. Mimari konsept diye bir şeyden bahsetmek neredeyse imkansız çünkü bölge kelimelerin tam anlamıyla 'vahşi' doğadan dönmüş, konut birtimlerye ve yapılar insanların ihtiyaçlarından doğmuş. İnşa için gerekli mevcut malzemeler az sayıda ve basit nitelikte ancak barınmak ve 'kentsel' bir doku yaratmak için yeterli. Fotoğrafçı Julien Lanoo geçtiğimiz iki sene boyunca yanar döner dinamikleri ve renkleriyle bölgeyi belgelemiş. Yeni mekanlarla karşı karşıya kaldığımızda, bir yerde ya da yok-yerde köklennmiş dokuların arayışı için duyularımızı ve bilgimizi kullanma eğilimi gösteririz; ancak tarih ve yanlış politik hesaplar bazen eşitsizlikler ve bağımlılıklar yaratabilir, bu sebeple soru aslında bir me-

kanı ve sosyal yapılarını daha iyi anlamak için duyularımızı nasıl filtrelemeliyizdir. Bu türden, mimarın varlığı ya da yokluğunda farklı çevreler için senaryolar yaratan mimari belirmeler, ayak izi ve mekanın potansiyelinin kullanımıyla evrim geçirir. Bu bizi insan topluluklarının nasıl oluştuğuyla ilgili en temel soruya geri götürür, insanın hayatı ritüeller etrafında düzenlenmiştir ve bunlar daha sonra insanın sürekli yaratı ve yeniden yaratı sürecinde daimi hayatta kalma arzusuyla meydana gelen topluluklar içerisinde yer almıştır. Bir alenin ya da bir kentsel yerleşkinin tekliği söz konusu olsa, her ölçekte yazılmamış kuralları ve erdemleri yaratılmıştır. Duyularımızı ve geçmiş bilgilerimizi filtrelemeyi başararak, geriye basit bir denklem kalır -yaşam biçimi, çevresini dönüştürmenin ve hayatta kalmanın yollarını arayan insanın ritüelleri etrafında düzenlenmiştir- belki tam anlamıyla bir ritüel değildir söz konusu olan daha ziyade aklın tezahürü olan bir metaforudur. Bir yandan her yerin ekonomisi, politik durumu, tarihi arka planı ve önceden var olan unsurları insanları bağımlı yapan ve böylece orayı yerleşim alanı haline getiren semptomlardır. Diğer yandan, dünyanın her bir yanında kültürlerimizi neyin doku ve sistem bakımından zengin hale getirdiğini unutmamalıyız: Bizi fiziksel sınırlar ve barınaklar yaratmaya zorlayan güneş, toprak ve bütün doğal güçler. Bir çok mimari ofis bölgenin yeniden geliştirilmesi için planlar üretir, ancak hiçbir bu karmaşık yapının dinamiklerini hakkıyla ele alamadı. Bir çoğu ekolojik, politik ve evrensel çözümler önerdi ancak yalnızca vakanın kendisi bu çözümleri sürdürülebilir hale getirmişti. Şehir tüketilen bir ürün olsaydı bu çözümler doğru olurlardı. İnşa edilen insanı çevre öncelikle insanları "evdir", ve geçekondur mahalleri bir döngü işlevi gören kompleks bağımsız sistemlerdir, ve kentsel dokuyla eş sürülebilir. Dünya üzerinde farklı şekillerde neredeyse her büyük şehre özgü haldedirler ve geçmiş ve şimdiki zamanların yaralarına işaret ederler. Gelecek her zaman geçmişin rasyonel bir uzantısı değildir; tarihten öğrenerek ve bugüne bakarak, şehirlerimizi yalnızca belli gerçekliklerin tekrar anlamlandırılmalarına direndiği durumlarda değil, daha ziyade özünde daha evrensel bir bilinç konseptine doğru, sağlıklı bir kentsel gelişim biçiminin toplumsal kurallarını yıkmak için potansiyel yaklaşımlar bulmak amacıyla nasıl şekillen-direceğimiz konusunda kritik sorular sorabiliyor olmamız lazım. Yakın bir zamanda Julien Lanoo tarafından çekilen ve üretilen bir kısa videoda, Gana'lı şair Ybor Kojo Ybor Akra'yı 'zamanız' ve 'zamanlı' bir yer olarak tanımlıyor. Şairin kendi sözleriyle: "Burası her şeyin hiçbir şey ve hiçbir şeyin her şey olduğu yer, sanki bu yer sihri baltalıyor, her şey herkes için ne kadar sihirli, özellikle de yerliler için."

*"Twi dilinde "merhaba" anlamına geliyor

"Akwaaba", welcome to our home", said one of the locals who sat on the stairs leading to Jamestown beach. "Home" is maybe the best definition of Jamestown I have ever read or heard of. Described by many as poor and unsanitized, it has been marked as the biggest slum of Accra. Historically, Jamestown, one of the oldest districts in the city, has emerged as a community around the 17th century. Located on the Gulf of Guinea, the area carries the history of its colonial past and of a dense mixture of commercial and residential uses. At the beginning of the 20th century new social differentiation has transformed the beachscape, marking Jamestown to become one of the poorest and most densely populated areas of the city today. There is a certain feeling of transitoriness, yet changes only appear visible to the inhabitants. There is no distinction between work and social space. The fishing port, the semi-informal housing, the wooden shacks, the market stalls and the colonial architecture are inherent to the existing socio-economic urban network. It is one of those places where "life" took over and created a self-contained community. Architectural concept is non-existent since the neighbourhood was literally developed from the "wild" - dwelling units and structures emerged from the need of people. Available material for building are typically few and of

the simplest, but enough to provide shelter and create an urban pattern. Photographer Julien Lanoo documented the area over the past two years and created a short film referring back to the traces of our basic daily dimension - a necessity for understanding its notions, vastness and autonomous forms. If we look back at the formation of human society, man's life was organized around rituals, which later took place in a community created through man's permanent will to survive in a continuous process of creation and re-creation, perhaps not a ritual in its very sense but a metaphor as a manifestation of the mind. When we confront new places, we tend to use our senses and knowledge in pursuit of the patterns that have been deeply rooted in a place or a non-place, and history and political miscalculations can sometimes create inequality and dependency, therefore the question is how to filter our senses to understand better a place and its social forms. On one hand the economy of every place, its political situation and historical background, as well as pre-existing elements, are all symptoms that make people dependent, and therefore their habitat. On the other hand, we should not forget what formed our cultures in every part of the world so rich on patterns and systems - sun, ground, and all natural forces that have pushed us to create physical borders and shelters. Such "architectural" emergencies, that with or without architect create scenarios by the use of the footprint and potential of space, can raise critical questions on how to shape our cities to find potential approaches towards breaking the social conventions of a healthy form of urban development not only where certain realities resist reinterpretation, but, above all, at its core, towards the concept of a more global consciousness. Many architectural offices have developed plans for the redevelopment of the area, but not a single one has managed to pinpoint acutely the dynamics of its complex structure. Most of them offer ecological, political and universal solutions, but the fact alone does not make them sustainable. They are true, only if the city was a product to be consumed. The built human environment is "home" to people in the first place, and shanty towns are complex interdependent systems that act as a loop within the urban fabric. They are endemic to almost every big city in the world in diverse forms and indicate the scars of past and present times. In the recent short video, produced and filmed by Julien Lanoo, the Ghanaian poet Ybor Kojo Ybor describes Accra as a place of "no time" and "yes time", a "place where everything is nothing and nothing is everything, as if this place chops magic, magical how it's all things to all peoples, especially its locals".

*Means "welcome" in Twi.

DEĞİŞİME UYAN YAŞAYAN OFİSLERDE ÇALIŞMAK

WORKING IN LIVING OFFICES

Ofiste eşitlik

Değişen dünyanın hızına uygun bir şekilde dünyanın farklı noktalarında yer alan ofislerin de alışkanlıkları ve yaptıkları işler değişim gösteriyor. İnsan kaynaklarının standartları, çalışanların beklentileri, işin içeriği değiştikçe gerektirdiği malzemeler ve mekanlar da değişiyor. Çalışanların özellikleri, müşterilerin talepleri ve markaların yapısı doğrultusunda teknolojiyle evrilen mekanlarda insanlar sadece insanlarla değil, makinelerle de iletişim içerisinde yaşıyorlar. Saniyelerin bile önem kazandığı bu ortamda hızlı karar verip harekete geçmeyi sağlayacak yapılar kuruyoruz. Bugün artık yeni çalışma alanlarından, yaşayan ofislerden bahsediyoruz.

Corporate equality

Offices across different parts of the world have different habits and concerns in tune with the speed of the changing world. As the standards of human resources, the expectations of employees, and the contents of jobs change, so do the materials and the spaces they necessitate. In the spaces that transform with technology in line with the characteristics of employees, the demands of customers and the structure of brands, humans not only communicate and interact with other humans but also with machines. In an era where even seconds matter, we make structures that allow fast decision making and action taking. Today, in these new working spaces, we speak of living offices.

Yaşayan ofis ne demek?

Günümüzde ofislerde hızlanan iletişim, sosyal medyanın güçlüyle birlikte hızlanan karar süreçleri şirket yapısında var olan hiyerarşiyi de etkiledi. Genelde 'açık ofis' olarak bilinen ofis yapısında üst yönetim ile alt yönetim ve çalışanlar arasındaki duvar da kalktı ve yönetim ile çalışanlar arasında fikir alışverişi çoğaldı. Şirketler arası rekabette en önemli faktör olan insan kaynağı yeni ofislerde ön plana çıkmaya başladı.

BMS ailesinin Türkiye'de temsil ettiği Herman Miller Ofis sistemleri; dünyanın önde gelen düşünürleri ve tasarımcılarıyla çalışanların nasıl düşündüğü, nasıl motive olduğu, nasıl yarattığı ve nasıl işbirliği yaptığı konularını üzerinde akademik araştırmalar yaparak, daha iyi çalışma ortamları yaratmak üzerine özel koleksiyonlar hazırlıyorlar.

Herman Miller Ofis sistemlerinin günümüz için yarattığı çalışma ortamı mottosu ise "Living Office" yani "Yaşayan Ofis." Gün geliyor evimizi sadece uyumak ve dinlenmek için kullanıyoruz, günümüzün aktif saatlerini ofisimizde yaşayarak geçiriyoruz, bu nedenle çalışma ortamının yaşayarak ve çalışma sürecinizi hızlandıran, yalnızlaştırmayan sizi paylaşımcı olmaya teşvik eden bir ortam olması büyük önem teşkil ediyor.

What does a living office mean?

Decision processes that got faster with the speed of today's communication, and the power of social media, also affected the hierarchy that exists in the company structures. In the office structure commonly known as 'open office', the walls between upper management and lower management have been demolished and there was furthermore an increase in the exchange of ideas between the management and the employees. Human resources as one of the most important factors in the competition amongst companies came into prominence in these new offices.

The Herman Miller Office systems, represented by the BMS family in Turkey; prepares special collections that aim to create better working spaces by doing academic research on the subjects of the way employees think, their sources of motivation, and their methods of collaboration with leading thinkers and designers in the world.

The working space motto that the Herman Miller Office systems created is "Living Offices". There are days we use our homes just to sleep and rest, whereas we spend the most active hours of our days in the office; therefore it is of utmost importance that the working space is a living space that speeds up your working process, and instead of isolating you encourages you to be sharing.

BİR YERİN OLURSA HER ŞEYİ YAPABİLİRSİN*

Merve Gül Özokçu

YOU CAN DO ANYTHING IF YOU HAVE A PLACE

Kadınlar, aldıkları eğitimler ve katıldıkları toplantılar sonrasında köylerinde bulunan kahvehane, cami, meydan gibi tanımlı erkek egemen mekânlara kalıcı ve kapsayıcı bir alternatif istiyor.

Following the training they receive, and the meetings they attend, women requested a permanent and inclusive alternative to the male-dominated coffee shops, mosques, and squares in the village.

Sosyal eşitsizliğin bugünkü boyutlarını cinsiyet, gelir dağılımı, eğitim, kentte ve kırsalda görülen farklılıklar gibi açılardan irdelemek mümkün. 21. yüzyılın getirdikleri toplumsal eşitsizliği katbekat arttırırken, kendi toplumsal gerçekliğimizde geçmişten bugüne taşıdıklarımız genel geçer serzenişlerle dillendikçe kanıksanıyor. Bir şey yapma ihtiyacı duyan aktörler mevzuların neresinden tutacağını bilemiyor veya eşitsiz koşullarda yaşayan insanlara ulaşamıyor. Mevcut eylem birikimine rağmen yaygın bir kültürün oluşmamış olması ve arşiv yoksluğu sivil toplumun hareket geçme hızını düşürürken, çevresinde olup bitenleri kavrayıp hak savunuculuğu yapma noktasında da eksik bırakıyor. Kendi konumunda/coğrafyasında sıkışmış ve sadece kendi yaşadıkları üzerinden bir şeyleri tartışabilen kişilerle, sadece kendi disiplini üzerinden düşünebilen ve "öteki"yle bir araya gel(e)meyen kişiler arasında bir kırılmayı gözlemliyoruz. Kendi derdini tanıyıp çözüm yollarını arıyor olmak anlamına geliyor.

Bugün üretim alanı tüketime odaklanılmış, ekonomik güdüler uyarınca tek tipleşen mimarlık pratiğinin aktörleri diğer tüm disiplinlerde olduğu gibi eşitsizlik üzerine düşünüyor. Bu durum eyleme geçen mimarın ya "hep yaptığı iş" ezbere tekrar etmesiyle sonuçlanıyor ya da tarifiolenmeyen süreçlerde eyleme geçmeden niyeti sömüleniyor. Adaletsizliğin karşısında durmanın yolu insanların kendilerini de masaya yatırmalarından, tasarım girdisi olarak süreçte dahil olan her kalemın sorgulanmasından, mimarlık yapma biçiminin tasarımın kendisine dönüştürmesinden geçiyor. Araştırmayı derinleştirmek de iletişim açığını mevzunun aktörlerine/coğrafyasına kadar genişletmekle mümkün olabilir. Mimarlık süreçlerinin ucu açık bir deneyim dönüştürülmesi toplumsal eşitsizliğe süreç ve mekân üzerinden bir çözüm öneriyor. Mevcut rolleri kırmakla mümkün olabilecek bu yaklaşımın geleceği kolektif olarak çalışmakta ve/veya müelliflik kaybı güdülmecksizin araştırmayı açık kaynağa dönüştürmekte yatıyor.

2011 yılında kurulmuş bir dernek olan Herkes İçin Mimarlık (HİM), sosyal sorunlar karşısında mimar-

lık ve tasarım alanından çözümler arayan örneklerden biri. Daha fazla inisiyatif alınmasını teşvik etmek ve mimarlık yapma biçimi ile mimarlık eğitimine yeni açılımlar kazandırmak hedefleri arasında. Açık çağrılarla beslediği tüm proje süreçlerini şeffaf ve katılımcı bir şekilde yürütüyor. Çalışmalarında mümkün olan en geniş katılımı ve desteği sağlamak için ayırım ve sınıflandırma yapmaksızın ilgili tüm muhataplarla iletişime geçiyor ve ortak amaçlar için çalışılabilecek bir platform olmayı hedefliyor. HİM, ülke ve dünya gündeminde olan meseleler ve kişi ya da kurumlardan gelen çağrılarla toplum yararı gözetme, gönüllülük ve emek ilişkisini kötüye kullanmama gibi hassasiyetlerle ele alıyor.

HİM'in gerçekleştirdiği uzun soluklu projelerden Türkiye Mimarlık Yıllığı 2016'ya da giren *Kadın ve Çocuk Mekânları Projesi*, kendi disiplini dışından beslenen bir sivil toplum ortaklığı olarak öne çıkıyor. Tokat'ın beş köyünde gerçekleştirilen iç mekân tasarımı ve uygulamalarını içeren çalışma, Anne Çocuk Eğitim Vakfı (ACEV)'nın 2012'den beri bölgede yürüttüğü *Kırsal Alanda Yaşayan Çocuklar İçin Eşit Bir Başlangıç Projesi*'nin bir devamı niteliğinde. ACEV'in köylerde verdiği eğitimlerin akabinde, kırsal alanda eksikliği hissedilen "kendilerine ait bir mekân" ihtiyacı kadınlar tarafından dile getiriliyor. Kadınların kendi taleplerine göre şekillendirildikleri eğitimlere devam edebilmek, çağrı yakalayabilmek için bilgisayar kullanabilmek, başka köylerde örneklerini duydukları gibi bir kadın tiyatro topluluğu kurmak, kendilerine hitap eden kaptapları erişimlerini kolaylaştıracak bir kütüphaneyle sahip olmak, toplu üretim yapabilmek, birbirleriyle kaynaşmak, fikir alışverişinde bulunabilmek ve dolaşıyla tüm bunlara zaman yaratabilmek için çocuklarını güvenli bir yere bırakabilmek şeklinde sıraladıkları istekler doğrultusunda geçmişte farklı işlevlere sahip olup atıl kalmış olan yapılar 2014-2016 yılları arasında etaplanarak dönüştürülüyor.

"Biz Ormandibi kadınları hayatımızda bir araya gelip oturmuş kadınlar değildik. Kıs gibi herkes kendi evinde oturuyordu. Uzaktan tani-

yorduk birbirimizi ama bir araya gelip konuşmuyorduk." ... "İşim olmadığı gün bile yolumu o tarafa düşürüp muhakkak önünden geçiyorum. Bugün de mesela önünden geçen bir baktım, içim serinledi. İnşallah burası daha da cıvı cıvı olacak. Bu eğitimlerden en büyük kazancımız bu mekân oldu. Neden önemli biliyor musunuz? Bir yerin olursa her şeyi yapabilirsin. Birlikte konuşsun, eğitim alırsın, fikir alışverişinde bulunursun."

Necla Karlık, Ormandibi Köyü, Tokat*

Benzer hassasiyetlere sahip iki sivil toplum kuruluşunun kurduğu birliktelik farklı konularda fikir üretmeye elverişli ve sürçküllüğü sağlayan bir zemin oluşturuyor. Kırsalda kadın ve çocuk olmak üzerine çok yönlü ve uzun soluklu bir deneyim, farklı coğrafyalarda/değişken konularda çalışan, oadığında mimarlık temelli araştırmalar bulunan bir başka deneyimle birleşiyor. Derin toplumsal tekoniklere bağlı eşitsizliklere, katılımcı bir yaklaşım geliştirmek konuya hakim bir pratikle beraber mümkün olabiliyor. ACEV'in çalışılan köylerde uzun süreli faaliyet yürütmüş olması; yeri, şartları ve kişileri tanıması ve proje beklentisinin bu çalışmalar sonucunda örgütleilmiş bir yerel gruptan gelmesi; mimarlığın dışından karar verilip gerçekleştirilen bir uğraş olmanın çıkarak, ortaklaşa üretilen bir olgu haline gelmesini kolaylaştırdır.

Kadınlar, aldıkları eğitimler ve katıldıkları toplantılar sonrasında köylerinde bulunan kahvehane, cami, meydan gibi tanımlı erkek egemen mekânlara kalıcı ve kapsayıcı bir alternatif istiyor. Tasarımın ama fikri olarak ortaya çıkan farklı ihtiyaçlara cevap verebilmek için istenildiği zaman kolayca yerleri ve işlevleri değiştirilebilecek modüller üretiliyor. İhtiyaçların sağlıklı bir şekilde belirlenmesi, imkânlar ışığında düşünülmesi, her kesimin sözünü söyleyebilmesi ve karşılıklı öğrenmelerin gerçekleşmesi için çok sesli ve uzun soluklu süreçler gerekiyor. Uygulama aşamasından sonra da kulanıcılarla irtibatla kalınması geri bildirimler yoluyla öğrenmenin ve projeye dahil olmuş her aktörün devamlılığını sağlıyor. HİM,

"Biz eskiden köye gidince muhtara, imama, okul müdürüne haber veriyorduk. Sonradan direkt kadın gruplarıyla temasa geçmeye başladık. Kadınlar orada bir muhatap merci oluşturdular. Kendilerine isim koymaya başladılar; *Şen Kadınlar, Güneş Kadınları, Çağdaş Kadınlar* gibi. Daha sonra bu kadınlar dediler ki, 'Kuran Kursu var, hoca kurs bitince gidiyor, okulda müdür dersler bitince gidiyor. Biz ne yapalım, bizim hiçbir yerimiz yok. Sohbet edebileceğimiz bir yer bile yok.' İşte kadınların mekân ihtiyacı böyle ortaya çıktı. Tabii bu, bir buçuk yıllık bir süreç."

Emine Kuzutürk, ACEV*

Köylere yapılan keşif gezileri ve ilk sohbetlerin ardından, ACEV proje sorumlularıyla beraber alınan ilk prensip kararlarla, fonksiyonu nispeten tanımlı Keşik Köyü'ne ilk uygulama yapılıyor. Takip eden diğer etaplarda farklı köylerin süreçleri iç içe geçirilerek mümkün olan en sık sayıda ziyaret yapılıyor ve çeşitli iletişim yöntemleri deneniyor. Proje, HİM'in süreçlerinde en baskın şekilde ön plana çıkan takvimle; açık çağrılarla üniversite öğrencilerinin süreç dahil edilmesi, kolektif tasarım, kulanıcıdan geri bildirim alınarak revizyonlar yapılması, yerinde ve köylüyle beraber uygulamanın yapılması; gerçekleştiriyor. Köyleri ziyaretlerde görseller eşliğinde muhtemel senaryolar üzerinden sohbet ederek güvenlik, hijyen, mekânı ortak kullanma, ortak mekânın sorumluluklarını alma, köydeki erkeklerle ve çocuklarıyla kurdukları ilişki gibi kritik olabilecek konulara karşı kadınların nasıl konumlandıklarını haritası çıkartılıyor. Tasarımın ama fikri olarak ortaya çıkan farklı ihtiyaçlara cevap verebilmek için istenildiği zaman kolayca yerleri ve işlevleri değiştirilebilecek modüller üretiliyor.

İhtiyaçların sağlıklı bir şekilde belirlenmesi, imkânlar ışığında düşünülmesi, her kesimin sözünü söyleyebilmesi ve karşılıklı öğrenmelerin gerçekleşmesi için çok sesli ve uzun soluklu süreçler gerekiyor. Uygulama aşamasından sonra da kulanıcılarla irtibatla kalınması geri bildirimler yoluyla öğrenmenin ve projeye dahil olmuş her aktörün devamlılığını sağlıyor. HİM,

bu bilgi aktarımı ve üretimi sırasında, aracı ve kolaylaştırıcı olmaya, kendi de sürekli öğrenmeye çalışıyor. Bu durum her seferinde geçmişini değerlendirip, duruma özgü yeni yaklaşımlar arayışını canlı tutuyor.

Fiziksel mekânın beraber üretimi ve dönüşümü insanların bir amaç için bir araya gelmesine ve sonrasında mekânın topluluk tarafından sahiplenilmesine katkı sağlıyor. Bu mekânın sınırlarını boyutlarından çok, ortak hafızada kazandığı anlamlar belirliyor. İhtiyaç duyulan işlevden önce bir araya getirmeyi başaran bir zemin tanımlıyor ve bu zemin ilerideki örgütlenmeleri tetikleyebiliyor.

"Kadınlar olarak bir yere toplanamıyorduk. Köyde evlere gidiyorduk, rahat edemiyorduk. Üretmek istiyoruz, bir araya gelmek istiyoruz, yerimiz yok. Erkekler gidiyor kahvede paylaşıyor ama biz kadınların bir araya geleceği yer yok. Bir sürü konumuz var ama dile getiremiyoruz. Devletin yatırımını boşa harcıyorsunuz," dediler. Babam bile dedi. Biz çalıştırsak görürsünüz, dedim. Biz üreteceğiz, arayı kullanacağız o zaman göreceksiniz, kadınlar mı verimli oluyor erkekler mi?"

Sevim Yurteri, Ormandibi Köyü*

Okul öncesi eğitimin güçlendirilmesi amacıyla başlayan süreç, kadınların "önce bizim eğitim almamız lazım" demesiyle genişliyor; bir grup mimar ve öğrencinin iki yıllık çalışması sonucu ortaya çıkan beş ortak mekânın anahtarı kadın ve çocuklara bırakılıyor. Kırsal sürdürülebilirliğe eğitim ve örgütlenme ilişkileri yoluyla destek olan projenin tasarım ve üretiminin çok ortaklı yapısı da kolektif tasarım ve inşaat pratikleri açısından deneyim süreçlerine katkıda bulunuyor.

İhtiyaç orada ve bizleri bekliyor. "Görüşler Anne Çocuk Eğitim Vakfı (ACEV)'nın 2016 yılında yayımladığı 'Sizizin Oski: Toplum Temelli Kadın Mekânları Projesi' kitabından alınmıştır.

It is possible to further address the various dimensions of social inequality from different subjects such as sex, income, education, and differences observed in urban and rural areas. While the 21st century only

helped nurturing social inequality, the problems that we carry forward to our days from the past will be taken for granted as long as we continue to do nothing but grumble about them. The actors, who feel like they need to be doing something, simply don't know how to approach the matter, or where they can reach those who live under unequal conditions. The lack of a dominant culture and an archive despite the sum of activities undertaken, lowers civil society's speed in taking action, and prevents it from fully understanding the incidents around them hereafter defending rights. The problem of those stuck in their own neighborhoods who can only discuss matters via hands on experiences and that of those who can only think from within their own discipline thus cannot/won't come together with the "others", is similar. To assume responsibility for someone else, means to be able to define one's own problem and look out for solutions.

Today, the actors of the practice of architecture, where creation is determined by consumption, and standardization reigns in accordance with economic input, think about inequality similar to those in other disciplines. This situation results with either the acting architect to repeat the "usual business" by rote or the intentions being annihilated even before any action is taken. The path to stand against injustice includes architects putting themselves under the spotlight, investigating every element involved in the process as design input, and transforming the method of doing architecture into the design itself. To deepen the research is only possible by broadening the communication network to include the actors and location of the subject matter. The transformation of the processes of architecture into an open-ended experiment, proposes a solution to social injustice by way of process and space. The future of this approach that can only be achievable by breaking apart the current roles lies in collective efforts and/or the transformation of research into open source without being concerned about authorship.

Architecture For All (HİM), an organization founded in 2011, is one of the examples soliciting solutions for social problems from within the fields of architec-

ture and design. Promoting initiatives and expanding the training coverage of architecture as well as the methods of doing architecture are within its mission statement. It sustains all of the project processes that it nurtures with open calls in a transparent and participative way. It communicates with all sides without doing any discrimination or classification and aims to become a platform that works for common purposes. HIM carefully addresses current issues across the country or the world, and calls from individuals or institutions, by aiming the benefit of society, carefully preventing to abuse the relationship between volunteering and labor.

One of the long-term projects undertaken by HIM, the "Children and Women's Hubs Project", also addressed in the Architecture Yearbook in Turkey 2016, stands out as a civil society partnership nourishing from outside its own discipline. The work that involves interior design and implementation efforts undertaken in five villages in Tokat, features to be a continuation of the "A Fair Start to Life for Children Living in Rural Areas" project undertaken by the Mother Child Education Foundation (ACEV) since 2012. Following the training that ACEV gave in the villages, women have stated a need for "a venue of their own", one that is missing in most rural areas. Buildings that served different functions yet remained idle were regenerated between 2014 and 2016 following these women's requests to continue their training shapes according to their own demands, learn to use computers in order to catch up with the needs of the era, found women's theatre communities like those they heard from other villages, own a library which would allow them to reach the resources they would like to read, create collectively, socialize, exchange ideas, and own a place to safely leave their children in order to spare time for these other activities.

"As the women of Ormandibi, we never sat down together in our lives. As if we had had a fight and didn't want to talk to each other, we would sit in our own houses. We knew each other but didn't mingle. Even if I don't have anything to do there, I make up an excuse and pass it by every day. For instance, today, I had a look at it while I passed by and felt so relieved. I hope this will be a much more cheerful place. Our biggest gain from the trainings is this hub. Do you know why it is so important? You can do anything if you have a place."

Necla Karlık, Ormandibi Village, Tokat*

Another association established by two civil society institutions with similar concerns allows the foundation for generating different ideas in different subjects and ensuring continuity. The multi-sided, long-term experience of being a child or a woman in the rural areas unites with another experience that works in different geographies and various subjects, focusing on architecture based research. Developing a participatory approach for inequalities tied to deep social tectonics, may only be possible with a practice that masters the subject matter. The fact that ACEV has endured long-term activities in the villages in question; that it knows the locations, the conditions and the individuals, and that the expectation of the project comes from a local group that was organized as a result of these trainings makes it easy for architecture to become a phenomenon that is co-produced and not an occupation that is decided and undertaken from the outside.

Following the training they receive, and the meetings they attend, women requested a permanent and inclusive alternative to the male-dominated coffee shops, mosques, and squares in the village. They opposed to their near environment and called for help in order to promote the continuity of training once ACEV's activities in the region would be finalized, thus becoming their own schools, taking their own decisions, being involved within decision mechanisms when the time comes, playing more active roles in social life, and creating the change for potential first in their families then in the society to support the gain of confidence, the freedom to get together and the raise of awareness to question and research. "At the beginning we would inform the village headman, imam, and school principal when we arrived at the village. However, we eventually began contacting the women directly. They started to give names to themselves: Happy Women, Women

of the Sun, Modern Women, etc..."

"Then these women said 'The hodja leaves once the Quran class is over.' The principal leaves once school is over. What do we do? We do not have a place, not even somewhere we can chat.' That is how women's need for a hub of their own was born. Of course this is a process that took one and half years."

Emine Kuzutürk, ACEV

Following the expeditions to the villages, and the preliminary exchanges, the first implementation was started in Keşlik, a village defined in function, under the leading decisions taken with ACEV. On the following stages, visits were organized as frequently as possible and various communication methods were tried out by nestling the processes of different villages. The project was conducted within a time period determined by HIM, by the contribution of college students through open calls, collective design, revisions based on user feedback, and in place implementation with the support of the villagers. A map of how women position themselves against subjects like hygiene, common use of space, the responsibilities of common space, and the relationships with the men and the children in the village, was drawn based on conversations during the visits about possible scenarios described through visuals. Modules, which can be changed in position and function, were produced in order to respond to possible needs arising as the main topic of design.

Long-term and multi-voiced processes are needed for the accurate determination and consideration of needs in light of the opportunities, for every different section's voice to be heard, and for interactive learning to take place. Sustaining contact with the users after the implementation process helps with the continuity of learning via feedback and of every actor involved. During this information transformation and production process, HIM tries to remain as a mediator, and facilitator, while trying to learn in the meanwhile. This situation keeps the search for new authentic approaches based on evaluations of the past.

The co-production and regeneration of the physical space contribute to the gathering of people for a single purpose, and later embrace of the venue by the individuals. The limits of this venue are determined by the meanings it gains in collective memory rather than its dimensions. It defines a common ground that achieves to bring together even before a needed function and this ground may trigger possible organizations in the future.

"We didn't have a place to come together as women. We had to go to somebody's house in the village. We were sitting in the living room but didn't feel comfortable. We wanted to meet and produce our handicrafts but had no place for it. Men go to the coffee houses but we didn't have a place to gather. We had a lot to share but didn't have the chance.

Others said, 'You are wasting the government's investment.' Even my father said so. I said, 'You will see when we run it. We will produce and use the space and you will see then whether it is the women or the men who are more productive.'

Sevim Yurteri, Ormandibi Village*

The process that started with the aim to strengthen pre-school education, broadens with women requesting that they are the first to "need education"; the keys of the five common venues that came to life as a result of the efforts of a group of architects and students are left to these women and children. The multi-player structure of the design and production of the project that supports rural sustainability through the relationships of education and organization, contributes to experience processes with regards to collective design and construction practices.

The need is there and awaits us all.

"The opinions were taken from the booklet ACEV published in 2016 entitled 'In a Word: Village Based Women Hubs Project'."

Inspired by Puglia, we blend design, functions, materials and colours to create harmonious living.

Pasquale Natuzzi

Mağazamızda ücretsiz iç mimarlık servisi mevcuttur.

Cemil Topuzlu Cad. N: 16 Selamiçşeme-Kadıköy-İstanbul Tel:0216 3866303 • Levent Cad, Altıerzen Sok. No: 27, Levent-Beşiktaş-İstanbul Tel:0212 282 00 06

Havaalanı Cad. Çatal Sok. No:18 Florya/İstanbul Tel:0212 5401240 • Ortakent Mah. Kopuz Cad. No: 89, Bodrum Tel:0252 358 66 70

NATUZZI
ITALIA

HARMONY
MAKER

HÜSAME KÖKLÜ KADIN İSTİHDAM EVİ

Melkan Gürsel

HÜSAME KÖKLÜ WOMEN'S COMMUNITY AND PRODUCTION CENTER

Türkiye'nin kuzey doğusunda, 60 bin nüfuslu kırsal bir bölge olan Bayburt çetin hava koşullarıyla bilinir. Kadın Merkezi, BAKSI Kültür Sanat Vakfı öncülüğünde, bölgenin yerlisi bir emekli öğretmen tarafından bağışlanmış arazide, *yörenin sağladığı kaynakların sürdürülmesi*, geleneğin yaşatılması ve bölge kadınının kişisel potansiyelinin geliştirilmesi hedefiyle tasarlandı. Nesiller boyu her yaşta kadının tek bir çatı altında toplanma merkezi olarak bu Kadın Evi, kadının sosyal ve ekonomik yaşamına artı değer kazandırmayı amaçlıyor.

Bayburt, a rural province of 60.000, located in the northeast of Turkey is known for its harsh weather. Pioneered by the BAKSI Foundation of Arts and Culture, on a plot that has been donated by a local retired teacher, the House is developed with the aim of *sustaining the local resources*, know-how and the tradition, enabling personal development by respecting the potential of the rural women. Upgrading the women's social and economic life is the major focus so that for many generations of women of all ages will come together under one roof.

Hüsame Köklü Kadın İstihdam Evi, halı dokumasından odun ateşinde yemek pişirmeye kadar belirli işlevlerin gerçekleştirilebileceği bir üretim alanı olarak geniş yelpazeli bir program çerçevesinde tasarlandı. Yerel yapı kültürüne ve mimari değerlere uygun kalarak iklim ve coğrafi koşulları da göz önünde bulunduran çağdaş yöntem ve imkanların kullanımı, uygulanabilir ve sürdürülebilir çözümlerle yüksek performanslı bir bina üretmeye imkan sağladı.

Bölgenin iklim ve coğrafi koşullarından kaynaklanan uygulamalar, mütevası, işlevsel ve uyumlu olmayan monolitik bir teklik sunuyor.

Alçakgönüllü, işlevsel, uyumlu ve kapsayıcı olma kriterleriyle biçimlenen bu ortak "ev"de, bireyler kendilerine merkezin bir parçası olan satış alanı kanalıyla doğrudan fayda sağlayabilecekleri üretimler yapıp, öğretilip, öğretip, diğer kadınlarla beraber ev ortamında ürün geliştirebilme imkanına sahip.

Mimari bağlamda, gönüllü hikayenin izini süren çok işlevli "yapının" alanları kullanıma göre biçimlendi ve konumlandırıldı: Sadelik ve açıklıklarıyla bütün mekanlar, kullanıcılar ve ihtiyaçları doğrultusunda uyarlanmış bir alan meydana getirirler. Türk Hayatlı Evi geleneği ve mekânsal paylaşım anlayışıyla, her bir bireyin işinin gereği ihtiyacı olan mekânı kullanma imkânına sahiptir.

Karı bol olan bölgenin ihtiyacından kaynaklanan dik çatı uygulaması stilize edilerek uygulanmıştır ve yapıyı etrafıyla uyumlu bir şekilde daha küçük birimlere bölmektedir.

Çeşitli ilgi alanları, beceri ve yetenekleriyle Bayburtlu kadınların deneyimlerini paylaştıkları ve değerlendirildikleri Kadın Evi, katılımcı her birey için olduğu gibi aynı zamanda toplum için de bir kaynak olarak hizmet verecek.

Bu dinamik topluluk alanı, özellikle kadınlar ve çocuklar için bir araya gelme merkezi, deneyimlerin ve uygulamaların paylaşıldığı güvenli bir alan ve tüm kadınların kendilerini ait hissedebilecekleri bir mekan olarak tasarlandı.

Bayburt, 2016

İşveren: BAKSI Kültür Sanat Vakfı

In the framework of an exclusive program, the layout of the Hüsame Köklü Women's Community and Production Center is designed with respect to the requirements of various productions, from carpet weaving to traditional way of cooking in the wood-fire.

As well as respecting local patterns and architectural values, bearing in mind the climate and geographical conditions, utilizing contemporary technologies and methods is not avoided for more feasible and sustainable solutions, and better building performance.

The building responds to the climatic and geographical conditions of the region and concretely puts them into a modest, functional and harmonious monolithic entity.

In this common "home", shaped by being humble, functional, harmonious and inclusive criteria, individuals will be able to produce, learn, teach, and develop

products while feeling at home and together with other women; their production will benefit them directly in the store which is a part of the center.

In the architectural context, the "structure" is shaped and positioned align with the use of the multi-functional areas, following the voluntary tale; the spaces in their simplicity and openness, provide a configurable 'place', customized by the users and their needs. With the tradition of the Turkish House of Life, a spatial understanding of sharing, each individual will find a particular place that is convenient for the nature of her work.

The steep roof, a mandatory grammar due to the heavy snowfall is stylistically embedded and acts as an agent to divide the overall structure into smaller volumes in harmony with the built environment.

The Women's Center shares and evaluates the experiences of Bayburt women with various interests, skills and abilities, so that it will serve as a resource for society, and for each participant, mutually.

The dynamic communal space is designed as a gathering point, especially for women and kids, as a welcoming, reliable place where experiences and practices are shared, and most importantly, a place where all village women feel belonging.

Bayburt, 2016

Client: Baksi Culture and Art Foundation

Fotoğraf: Elif Sinem Fethalioğlu

BEŞİKTAŞ JK STADI'NIN KADINLARI

WOMEN OF BEŞİKTAŞ JK STADIUM

Burçak Madran

Çok "eril" bir müze

2015 yılının serin ve yağmurlu bir Temmuz gününde Normandiya'da bir çiftlik evinin bahçesinde otururken Yeşim Demir'den gelen telefonla başladı her şey: "Beşiktaş Jimnastik Kulübü'nün yeni müzesi için acilen bir müze, kütüphane ihtiyacı var." Acil müze ihtiyacı yolda en az bir kere kapımı kaldığı için biraz kapsamlı dinledikten sonra, ofisten yardımcı olsunar, döndüğümde bakarız sohbetiyle telefonu kapattım. Kapattıktan sonra da, ben dönene kadar nasılsa iş yoluna girer, zaten çoğu zaman olduğu gibi müze için ihtiyaç da duymazlar, tasarımlar biter diye düşündüğümü hatırlıyorum. Hem de bu bir futbol müzesi, bense hayatında herhalde sosyalleşme olsun diye bir iki milli maçı göz ucuyla izlemekten başka konuyla ilgili olmayan o futbol cahillerindenim.

Müzenin kadınları

Ertesi ay Türkiye'ye döndüğümde, ofisten birkaç toplantıya katıldıkları ve hala beklendiğim haberiyle, usulen arayıp görüşmelere katıldım. İlk birkaç toplantıda futbolun gerektirdiği ekli egemen bir ortamla karşılaşacağımı sanırken, herni derler ya; kanı "siyah-beyaz" akan "müze" kadınlarla tanışmak ilk gerçek sürpriz oldu. Sonra mekan ziyareti günü geldi. Hayatımda ilk kez bir stadyumun, inşaatı devam eden Vodafone Arena'nın içine girdim. Henüz hiçbir alt ya da üst yapı işi başlamamış, brüt beton soğukluğuyla müze için ayrılan mekanları ilk kendini bir açıdan "öteki" hissetmenin ne olduğunu anladım. Bir yandan hem müze hem de tasarımcı olarak işin büyüklüğü ve meydan okuyuculuğunun cazibesi vardı. Diğer yandan ise hiçbir bilgin olmayan bir konuyu müzeleştirilmenin çekincesi... İlk günden itibaren yanımda duran gerçek Beşiktaşlı kadınların Zülal Gök, Damla Tunaoglu ve Diyez Bektaş Cin ile tasarımı deneyimi her tereddütü bedel Yeşim Demir'in varlığı ve Didem Uraler'in desteğiyle: "Siz Beşiktaş'ı biliyorsunuz, ben müze yapmayı; yaparız bu işi," diyebildim. O sıralar Tetrazon ofisin Zeynep Toy, Güneş Uçar, Elif Çiftçioglu, Ecem Bay-sal'dan oluşan tamamı kadın kadrosuna, kütüroyal destek için Sevgül Sönmez ve Cansu Karamustafa da eklendikten sonra gecesi gündüzü Beşiktaş JK müzesi olan 12 kadınlı çıktık yola.

Bir çatı altında mekan eşitsizliği

Bir yandan müzenin kurucusunu Beşiktaşlılık ruhunun desteğiyle yapmaya çalışırken, diğer yandan müze olmak için tasarlanmamış bir mekânın müze için uygun hale getirmeye uğraştık. Tabii ki başından beri burada bir müze olacağı göz önüne alınmıştı; lakin müze bu dev akıllı stadin en önemli konusu değildi. Dünya-

nın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de baskın bir ekonomi haline gelen futbolun öncelikleri vardı. Futbol ve "yan sanayinin" kazanma ekonomisi içinde müzenin varlığı ikincildi. Stat müzesiz açılabilirdi ama mükemmel sahası, konforlu tribünleri ve locaları, satış, yeme-içme birimleri olmadan işlemezdi. Stat Nisan 2016'da açılıp, ilk maç oynanana kadar müze altyapı çalışmalarında bir arpa boyu yol kat etmiştik. Uzun sayılabilecek müzecilik ve tasarımcılık hayatımda ilk kez bir müzenin "diğer unsurlar" yanında bu kadar ötelen-diğine tanıklık etmek doğrusu kalbimi kırdı. Sanırım ortamın erilliğini de ilk kez derinden hissettim.

Sıra bizde

Neyse ki "Müze" Kulüp yönetiminin özellikle Fikret Orman ve Umut Kutlu'nun tesis etmeye çalıştığı global vizyon içindeki en önemli maneviyattı. Müzenin dünyanın ünlü kulüplerinin müzeleri seviyesinde, en az onlar kadar iyi olması bekleniyordu; yalnızca içerik ve tasarım olarak değil, işletme olarak da. Bu da müzenin bir bütün olarak planlanması, kurgulanması, görsel zenginliği, Beşiktaş ruhunu taşıması, anlatması, farklı olması ve para kazanması demektir. Ve bunu görünen o ki; kadınlar yapacaktı, nasıl olması gerektiğini kadınlar şekillendirecekti. Çalışmalar başladıktan 10 ay kadar sonra 13. kadın Canan Cürgen de ekibe müzeci-liğiyle dahil oldu.

Yeni bir kamusal alan yaratmak

2016 sonbaharına geldiğimizde nihayet müze yap-mına sıra gelmişti. Biz bu arada tasarımları üretilebi-lecek hale getirmiş, müzeolojik yapıyı kurgulamıştık. Uygulama şartiyeti tam hız başladı. Şantiye işine giren kadınlar bilirdi; sen tasarlarsın, sen çizersin, sen çözersin... Yine de kadınsındır, işi de erkekler yapar. Hep bir şüpheyle yaklaşırlar tasarımına. Mühendisinden usta-sına hep bir sağlama beklerler. Sana saygıda hiç kusur etmezler, dinlerler, tartışırılar ama... Hep bir aması var-dır işte. Yalnızca bu işte değil, birçok uygulama işinde hep düşünmüştür bir tasarımın üretilmesi sürecini ben ya da kadın tasarımcılarımız değil de işin sahibi bir erkek anlatsaydı yine de çizime uygun olmayan, "emprovize" üretimler gelir miydi diye? Teslim edil-mesi gereken işler geciktiğinde, onları takip sürecinde ben sıkça "atlatılırken" ve yaklaşım tonumu becerik-sizce erilleştirmeye uğraşırken, "abiciim bak..." diye başlayan konuşmalarla erkek diyaloglarının nasıl daha işlevsel olabildiğine tanıklık etmek de cabası. Üre-tim şantiyelerinin varoluşsal noktalarını düşünürken, yine Beşiktaşlılık ruhunun beni her zaman şaşırtan kadın-erkek eşitliği yaklaşımı devreye girdi; "şantiye şefi" olarak Pınar Tad 14. kadın olarak ekibe katıldı.

Müzeolojik planlama denen şey

Yeni bir müze oluşturmanın, içeriğinden, mekânı-na, koleksiyonundan personeline, işletmesinden tasarı-mına bir çok katmanı vardır. Bunlar içinde müzeolojik planlama aslında en önemsedğimiz konuydu. Şaşırtıcı, heyecan verici, sık tasarlanmış, başarılı, kişiler ve hi-kayelerle dolu Beşiktaşlıların gururu bir müze olmanın ötesini istiyorduk. Aslında müzenin doğal hedef kitlesi olarak görülen Beşiktaş taraftarının, gururla "ötekile-re" sunacağı bir yapıydı dileğimiz. Kimdi bu ötekile-re? Kuşkusuz tüm futbol severler, diğer kulüplerin taraf-tarları ve esas önemli futbolcu ilgisiz olmayan, bu bağ müze ile kurabilecek potansiyel kullanıcılar. Taraftar ve futbol meraklısı arkadaşlarıyla, aileleriyle gelen, bir bakıma getirilenler de öncelikliydi bizim için. Daha da önemli çocuklar var hedef kitle önce-liğimizde. Müzelerle olan ilişkilerin "çocuk atölyeleri" oluşturmak ve yürütmekle sınırlı kalmaması, müze-nin tamamının çocuklar için keyifli zaman geçirmek ve bireysel öğrenme sürecini destekleyici olması, tabii ki bunun her yönüyle tasarıma yansımaları gerekiyordu. Aslında en vazgeçilmez sona sakladık. Müzenin tüm engelliler için tamamen "engelsiz" olması şarttı.

Son düzlük

10 Şubat 2017 tarihinde Beşiktaş JK Müzesi'ni aç-tık. 115 yıllık bir spor tarihinin kronolojisi, geçen yılın şampiyon takım, 100'e yakın en büyük başarıların ku-paları, 200'den fazla, forma, top, krampon, belge, plak-et, şilt, bayrak, flama, onlarca futbol şahsiyeti, 50'den fazla etkileşimsel dijital uygulama, 165 metrekarlık alanıyla Türkiye'nin en büyük spor müzesi. Tüm bun-ların en önemli, 4-7, 8-12 yaş grubundan çocukların grup olarak ya da aileleriyle normal gezi güzergahı üzerinde deneyimleyebilecekleri, oynarken, kurcalar-ken öğrenebilecekleri uygulamalar ve onların vakit geçirebilecekleri donanımda 80 metrekarlık bir alan ayırdık. Ama bizim için her şeyin üstünde tuttuğumuz uygulama müzenin %100 engelsiz olmasıdır. Ülkemiz-de var olan yasalara rağmen, bedensel engellilerin, kör-lerin, sağlıkların yetersiz donanım nedeniyle özgürce deneyimleyemedikleri kamusal alanlar için örnek teş-kil edebilecek bir yapı kurduğumuza inanıyoruz. Müze girişinden itibaren körler için tüm gezi güzergahı bo-yunca kılavuz yollar döşendi ve istasyonlar kuruldu. Her temanın özet metinleri Braille alfabesi ile yazıldı. Dokunarak deneyimlemek üzere futbol gereçlerinin ve kupaların replikaları yerleştirildi, hissedilebilir yü-zeylerle görsel zeminler hazırlandı. Müzenin normal-den alçak görünen tüm sergileme elemanları tekerlekli sandalyeden izlenebilecek ve çocukların ulaşabileceği şekilde tasarlandı. Müzenin başından sonuna kadar da her noktada tekerlekli sandalye ile hareket edilebi-lir. Açılışa yetiştirmeyen ama tüm dijital görsellere eklenecek işaret dili ise çok yakında yerini alacak.

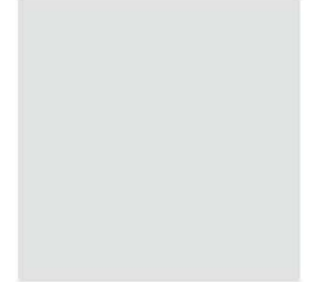
Kıssadan hisse

Yalnızca bu yazıyı yazdığım gün bile müzeye gelen 900 ziyaretçinin, anı defterinin sayfalarına "siz insa-nı Beşiktaşlı yapma müzesi yaratmışsınız" yazanların tüm gururu öncelikle Beşiktaş JK Müzesi'nin kadın-larınıdır. Peki erkekler? Yöneticisinden üstasına iyi ki varlar. Bir mekânı paylaşım alanına dönüştürmenin maddi manevi ortamını hazırlayan, burada isimlerini saymadığım yüze yakın erkek (ve kadını) katkı-sıyla müze işinin nasıl dev bir birlikte çalışması meka-nızması olduğunu ispat ettiler.

LESS IS MORE

25 yıldır tasarımda "az"ın gücüne inanıyor, ev & ofis için mobilya ve aydınlatmanın modern klasiklerini showroomlarımızda sizler ile buluşturuyoruz.

mozaik

Ortaköy Dereboyu Cad. No: 78 34347 İstanbul T. +90 212 327 05 95 - F. +90 212 327 05 97
Apa-Giz Plaza Büyükdere Cad. No: 191 K. -1 Levent 34330 İstanbul T. +90 212 264 75 75 - F. +90 212 264 75 74
Cinnah Cad. No: 66/1 Çankaya Ankara T. +90 312 440 06 10 - F. +90 312 440 05 94
www.mozaidesign.com - info@mozaidesign.com

It all started when I received a call from Yeşim Demir as I was sitting in the garden of a country house in Normandy on a chilly, and rainy day in July 2015: "Beşiktaş Gymnastics Club urgently needs a museum and a curator". As I am used to receiving calls for urgent museum needs—at least once in a year, I listened to its content, asked for them to call the office, and hung up the phone asserting I'd look into it as I returned home. When I hung up, I remember thinking to myself that there would be no more need for a museologist, and that it would be already designed until I got back. Besides, it is a soccer museum, and my sole relationship with soccer does not go beyond one or two games I went to see, mainly for socializing.

Women of the museum The next month when I got back to Turkey, I formally joined the talks, as I learned that they had been in several meetings with the office and that I was still awaited. As I was expecting to come across soccer's male-dominated atmosphere in the first couple meetings, it came to me as the first real surprise to encounter "museologist" women whose blood shed "black and white", as the idiom goes. Then venue visit day arrived. That was the first time I got into a stadium, the then-Vodafone Arena under construction. No infra nor upper structure work had been undergone; for the first time in my life I understood what it meant to be "the other" as I was going into the venue spared for the museum, under the cold of béton brut. On one side there was the appeal of the grandeur and the challenging state of the task as a museologist and a designer; on the other, the reservation to make a museum in a subject I was fully unaware of. With the presence of real Beşiktaş supporters, Zülal Gök, Damla Tunaoglu, Diyez Bektaş Cin, and Yeşim Demir whose design experience needs no approval, and the support of Didem Uraler, I was able to say: "You know Beşiktaş, I know how to make museums; let's do it!" We hit the road with a group of 12 women whose day and night consisted of the Beşiktaş JK Museum: the then fully female staff of Tetrazon, made up of Zeynep Toy, Güneş Uçar, Elif Çiftçioglu, Ecem Baysal, as well as Sevengül Sönmez, and Cansu Karamustafa who provided curatorial support.

Spatial inequality under one roof

On one hand we tried to establish the museum with the support of the Beşiktaş soul, on the other we struggled to turn a venue, not designed for its function, into

a museum. Of course, they had thought of turning this place into a museum; yet the museum was not the most crucial subject of this gigantic smart stadium. Soccer had its priorities, as a dominant economy in Turkey just like in the rest of the world. The presence of the museum in the soccer, and the sub industry economy was secondary. The stadium could be opened without a museum, yet it could not be operated without its flawless terrain, comfortable tribunals, and lodges, sales and food & beverage units. When the stadium was opened in April 2016, and the first game was played, we had taken a few small steps further. In my rather long lifetime as a museologist and a designer, it honestly broke my heart to witness that a museum was deferred compared to the "other units". I think that was the first time I felt the masculinity of the atmosphere from deep within.

Our turn

The "museum" was fortunately the most important backbone in the global vision that the club management, especially Fikret Orman, and Umut Kutlu tried to establish. They expected the museum to be at least as good as world-renowned clubs' museums, not just in content and design, but also in management. This meant that the museum had to be planned as a whole, established, visually appealing, carrying, conveying the Beşiktaş soul, be different, and make money at the same time. And it would appear that women were going to achieve this, and get to shape how. 10 months after works have started, the 13⁺ woman, Canan Cürren joined the team with her museologist background.

To create a new public space

By the fall of 2016, it was finally time to build the museum. We were in the mean time ready to produce the designs, and establish the museological structure. The implementation site took off full speed. Women involved in work sites know it well; you design it, draw, and solve it... Yet you're still a woman, and men do the work. They always approach your design in doubt. From the engineer to the workman, they all expect verification. They don't mean no disrespect at all; they all listen, and discuss but... There is always a "but". I have always wondered if a man, not me or another woman designer, was to deliver the production stages of a design, would we still end up with an "improvised" outcome not in line with the original drawing—not just in this project, but in most implementation tasks? Not to mention the fact that, when delivery is late, male dialogues starting with "look bro..." become more functional while I keep getting "by-passed" in my follow up efforts, and incompetently try to make my approach sound more masculine. Thinking about the existential points of construction sites, the Beşiktaş soul's gender equal approach stepped in; Pınar Tad, the 14⁺ woman, joined the group as site manager.

The thing that we call museologic planning

The process of establishing a new museum consists of numerous layers from the content to the venue, from the collection to the staff, and the management to the design. Museologic planning was in fact the most important one among these for us. We wanted a museum that was more than surprising, enticing, chic, filled with achievements, people, and stories, and a pride for the fans of Beşiktaş. In fact, what we aimed for was a museum that Beşiktaş fans, considered to be the natural target audience of the museum, and could proudly

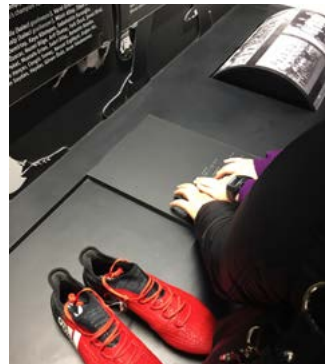
present to the "others". Who were these others? Certainly, all soccer lovers, the supporters of other soccer clubs, and most importantly the potential users who are not really interested in soccer, who could build a bond with soccer via this museum. We really prioritized those who were dragged here by their fan friends, and families. More importantly, kids were in our target audience. We had to not restrict ourselves with organizing and operating "children's workshops," and rather make the museum a space they will enjoy, that will also support the learning process; and it all had to be reflected via the design. The most essential principle comes at last: the museum had to be fully accessible for all disabled individuals.

The Home Stretch

On February 10 2017, we opened the Beşiktaş JK Museum: Turkey's biggest sports museum, with the chronology of 115 years of sports history, champions cup of the past year, and almost 100 cups of great victories, more than 100 uniforms, soccer balls, cleats, documents, plates, flags, pendants, tens of soccer individualities, more than 50 interactional digital applications, and a venue of 165 sqm. Most importantly, we spared a venue of 80 sqm where kids can experience, play, and learn through various applications in groups of 4-7 and 8-12 years of age. And most essentially, the museum is fully accessible for disabled visitors. We believe to have constructed an example building for public spaces, which in general cannot be freely experienced by the physically disabled, the blind, and the deaf in our country despite the laws. Guide tracks and stations have been implemented for the blind throughout the tour route starting with the museum entrance. Summary texts of each theme were written in Braille alphabet. Replicates of soccer equipment and cups were installed in order to allow experience by touch, and visual grounds were prepared via tactile surfaces. All exhibiting elements that seem lower than the normal in the museum were designed in a way to be seen from a wheelchair or a kid's height. One can visit the museum from the start to the end on a wheelchair. The sign language, which was not ready for the opening, will soon be added on all of the digital visuals.

Moral of the story

The day I was writing this article alone, 900 individuals visited the museum. The pride of those who wrote, "you created a museum to turn people into Beşiktaş fans" first belongs to the women of Beşiktaş JK. How about the men? We thank the men, from the managers to the workmen, for being there as well. Nearly a hundred men (and women), whom I could not mention all the names of, and who prepared the physical and the spiritual atmosphere to transform a venue into a sharing space, proved that a museum is in fact a huge mechanism of collaboration.

Wood

Aluminium

Concrete

reddot award 2016
winner

TEPTA
AYDINLATMA

Nispetiye Mah. Aytar Cad. No: 24 Kat: 1-2-3 1Levent - İstanbul / 0212 279 29 03
www.tepta.com

DOĞUMDAN SONRA HAYAT VAR MI?

IS THERE LIFE AFTER BIRTH?

Yasemin Özseven-Uzun

Avusturya’da serbest kadın mimarların oranı, mezunlarla karşılaştırıldığında çok düşük. Mimarlık okumaya başlayan kadın öğrenciler yüzde ellinin üzerindeyken, büro sahibi mimar kadınlar toplamın yüzde yirmisine ulaşmıyor. Aile sahibi olan bir çok mimar da, çocuklarının doğumundan sonra mimarlık yerine farklı branşlara geçmeyi tercih ediyorlar.

FOTOGRAF/PHOTO: ELIF KAHVECİ

Avusturya’da, Viyana’da yaşıyorum. Mimarım. Sekiz aylık bir oğlum var. Çocuğum olacağını öğrendiğim günden sonra, hayatımda birçok değişiklikler oldu. Mesleğim de, en büyük değişikliklerin olduğu konulardan biri.

Avusturya’da, aile yapısını destekleyen bir sosyal sistem var. Çocuk doğmadan iki ay önce başlayan doğum izni, doğumdan iki ay sonrasında dek sürüyor. Ardından, sözleşmeli çalışanlar için üç yıla kadar uzatılabilen ücretli çocuk bakım izni süresi başlıyor. Değişik süre ve ücret seçenekleri içerisinde, aileye en uygun çözümü seçilebilir. Bu sürenin ilk iki senesinde isten çıkartılmanızı engelleyen bir kanun var. Bu da, çalışan-ışveren arasında yasal haklara dayalı, yapıcı bir ilişimi destekliyor. Elbette kimse bu kadar uzun süreli bir çocuk bakım iznine ayrılmı mecburiyetinde değil. Bu tamamen kişiye kalmış bir şey. Çocuk bakım iznini, erkekler de alabilir. Örneğin bebek ilk yılı annesiyle, ikinci yılı babasıyla geçirebilir. Erkeklerin çocuk bakım iznine ayrılmaları henüz çok alışagelmmiş bir şey olmasa da, işverenler açısından da, babalar açısından da, yavaş yavaş ilerlemeler oluyor.

Serbest mimarlar da, bu sosyal haklardan yararlanabiliyorlar. Yani devlet tarafından karşılanan bir ücret alabiliyorlar. Çalışma saatlerine ve yapacakları iş miktarına ise zaten kendileri karar verebiliyorlar.

Çocuk bakım izninden sonra iş hayatına geri dönüş

The percentage of freelance women architects among graduates is quite low in Austria. While women make more than fifty per cent of those starting their studies in architecture, the percentage of women architects running their own office does not reach twenty per cent. Most of the architects who prefer to own a family seem to move on to other fields. Women seem to only plan their careers up until the time they have a child. The gap makes the return to career even harder.

için de çeşitli seçenekler var. Çocukların kreş, yuva ve okul durumuna göre, tam gün, yani haftada kırk saat çalışmak yerine, daha az çalışmak da mümkün. Ebeveynler böylece günün farklı saatlerinde ise giderek, çocuklarının bakımını daha rahat paylaşıyorlar. Bu da baştan çok iyi düşünülmüş ve organize edilmesi gereken bir konu, çünkü çalışma süresi ve zamanları işverenin onayıyla verilen kararlar ve değiştirmek için fazla şans yok. Ve daha her gün gelişen, büyüyen bir beğün bir ya da birkaç sene sonra neye ihtiyacı olduğunu tahmin edebilmek hiç de kolay değil.

Bunlar, bir annenin düşünceleri. Bir mimarın düşüncelerini de bu denklemden unutmamak gerekiyor. Avusturya’da daha mimarlık eğitiminde başlayarak, bir mimarın başarılı olması için hayatını mesleğine adanması gerektiği öğretiliyor. İş hayatına girdikten sonra da, bu beklenti meslek hayatının bir normali olarak görülüyor. Kariyerde yükseldikçe, uzun çalışma saatleri ve sürekli ulaşılabilirlik çok önemli oluyor. Özel hayat ve aile hep arka plana itiliyor. Bu çerçeveden dışarıda hareket edenler, genelde pek hoş karşılanmıyor. Mesleğin gerçekle-

ri böyle olunca, senelerce kariyerine odaklanan birinin, birden bire bir seneliğine ya da daha uzun bir süre için isten ayrılması, meslek hayatını da sekteye uğrattırıyor. Bebeğiniz olacağı haberini iş verene bildiririz andan itibaren, önünüzü açabileceğiniz uzun vadeli proje imkânları duruyor. Çocuk bakım iznine çıkana kadar olan süreçte, gittikçe daha sıradan, kısa süreli işlerle günlerinizi geçirmek gerekebilir. Elbette ki bu ilk bakışta çok mantıklı, fakat belli bir tempoya ve çalışma tarzına alışmış mimarlar için zor bir süreç.

Çalışmaya başladıktan sonraki süreç de, yine bu tarz işlerle başlıyor. Yasal olarak, iş geri döndüğünde, isten ayrılmadan önceki kapsam ve sorumlulukta görevler alma hakkı olsa da, haftada kırk saat yerine yirmi, yirmi beş saat çalışan bir kişiye genelde bu sorumluluklar verilmiyor. Büroda her zaman ulaşılabilir olmak da, projelerde çok aktif bir rol almayı zorlaştırıyor. Yani, mesleki hırslar için çok uygun bir zaman değil.

Avusturya’da serbest kadın mimarların oranı, mezunlarla karşılaştırıldığında çok düşük. Mimarlık okumaya başlayan kadın öğrenciler yüzde ellinin üzerindeyken, büro sahibi mimar kadınların toplamın yüzde yirmisine ulaşmıyor. Aile sahibi olan bir çok mimar da, çocuklarının doğumundan sonra mimarlık yerine farklı branşlara geçmeyi tercih ediyorlar. Kadınlar, meslek açısından çoğu zaman sadece çocuklarına ka-

dar düşünüyorlar. Daha sonra verilen ara, mesleğe dönüşü zorlaştırıyor.

Mimarlık mesleğinin aile yaşamıyla birleştirilebilirliği üzerine Avusturya’da yapılan bir araştırmada bu konunun zorluğunun sebepleri irdelenmiş ve çözüm önerileri hazırlanmış. Olumlu bir değişim için dört konunun rolü vurgulanmış.

Meslek tanımının değişimi

Değişimin ilk adımı olarak yüzde yüz mesleği için yasayan, daıma ulaşılabilir mimar tanımının sorgulanması gerekiyor. Mimarların, ailevi sorumluluklarını yerine getirmeleri sonucu işlerine daha az zaman ayırmaları durumunda bile, aynı profesyonellik ve yaratıcılıkla mesleklerini sürdürebileceklerini fark ve kabul etmeleri gerekiyor.

Yeni organizasyon yöntemleri ve çalışma şekilleri

Alışagelmüş çalışma ritüellerinin sorgulanması gerekiyor. Aynı anda ebeveyn ve mimar olabilmek mümkün olmalı. Bunu sağlayabilmek için, mimarlık bürolarında, ailevi sorumluluklarla iş hayatını daha iyi bir araya getirmeye imkan tanıyan esnek organizasyon modelleri geliştirilebilir. Evden çalışma ya da mimarlıkta pek alışılmamış *jobsharing* modelleri (tam gün sorumluluk gerektiren bir işin, yarım zamanlı çalışan iki kişi arasında paylaşılması) gibi.

Konuya yönelik iletişim ağlarına destek

Mimarları ebeveyn olmaya hazırlayacak, özel ve mesleki hayatta destek olacak iletişim ağlarının kurulması. Bu ağların amacı, bu konudaki bilinci güçlendirmek, tecrübe alışverişi ve oluşan problemlerin profesyonel şekilde çözümünde yardımcı olmak dışında mal sahibi ve olası ortaklarla iletişimi sağlamak da olmalı.

Eğitim sürecinde başlayan bilinçlendirme ve hazırlık

Mimarlık eğitiminde, yüzde yüz mesleğe adanma ve hayatın geri kalanını mesleğin arkasında tutma fikri aşılanıyor. Bu da değişimi. Ayrıca eğitim sürecinde öğrencilerin yarısından fazlasını kadınlar oluşturuyor. Bu oran, kadın mimarlık öğrencilerinde yüksek beklentiler oluşturuyor. Fakat bu yanlış, en geç mimarların ilk çocuklarını dünyaya getirdiklerinde ve bambaşka bir realiteyle karşılaştıklarında sonra ediyor. Bunun için, eğitim sürecinde öğrencileri meslek gerçekleriyle karşılaştırmak geleceğe hazırlamak çok önemli. Bu, realist meslek şartlarıyla ilgili bilgilendirmeye ve aile kurma gibi kararların meslek hayatını ne şekilde etkileyeceğini göstererek yapılmalı. Araştırmaya göre, eğitim sürecinde aile ve meslek hayatının birleştirilmesi konusunda yöntemler gösterilmesi de bu konunun çözümünde yararlı olabilir.

İstatistikler ve genel resim pek iş açıcı görünmese de, farklı kişisel seçim ve fikirlerin sonucunda, başarılı bir meslek hayatını ve mutlu bir aile hayatını bir arada yürütmek de mümkün. Yeni fikirler, ortak çözümler yaratıldığında gerçekten de hayata geçme imkânları oluyor. Alternatif çözümler kaliteli sonuçlar getirdiğinde, kariyer ve özel hayatın paralel sürdürülmesi açısından güzel adımlar her zaman atılabilir.

FOTOGRAF/PHOTO: ELIF KAHVECİ

I live in Vienna, Austria. I’m an architect. I have an eight-month-old son. My life has significantly changed when I learned I would have a child. My profession was one of the topics where the most drastic changes occurred.

In Austria, the social system supports the family structure. Maternity leave starting two months prior to birth lasts until two months after. Then starts the paid maternity leave for childcare that can be prolonged up to three years for those employed under contract. One might choose from one of the many duration and pay options that suit one’s family needs. There is a law that prevents one from being discharged in the first two years of this period. This supports a beneficial communication between the employer and the employee based on legal rights. Of course no one is obliged to take such a long childcare leave. It is completely subjective. Men can take childcare leave as well. For instance, the baby can spend the first year with the mom and the second with the dad. Although it is not yet very common for men to take the childcare leave, more and more examples are observed every other day.

Freelance architects can also benefit from these social rights, and get paid by the state. They decide for themselves about the working hours and the amount of work to be undertaken.

After the childcare leave, there are several other options for those returning to work. Depending on whether the child will attend nursery, kindergarten or school, it is possible to work less than full-time, which means forty hours per week. Each parent can therefore go to work at different times of the day, partaking in the child’s care. This process needs to be carefully thought and organized, because once employers approve the working hour and duration decisions, there is not much chance to make changes along the way; also because it is not easy to guess what an ever developing, and growing baby can need in one or couple years in the lifetime.

These are the views of a mother. We shall also not forget the architect’s opinion in this equation. In Austria, one is taught from the beginning of training in architecture that for architects to succeed, they need to devote their lives to their profession. Once employed, this expectation seems to be the norm in professional life. The more one goes up the career ladder: long working hours and maximum accessibility gain an enormous significance.

Private life and family are always pushed back. Those acting outside this framework are not very welcomed. When these are the professional realities, taking a one-year or longer leave causes a great disruption in the careers of those focusing on their profession. Long-term project opportunities no more seem to be given to you once you let your employer know of your leave. One may start spending more time on short-term daily tasks at work until the period of absence. It seems to make sense at first glance, yet it is a tough process for these architects who are used to a certain tempo and working habit.

The returning period starts with similar workload. Although at return one has the legal rights to take on tasks of equivalent content and responsibility as the ones prior to the leave, this kind of responsibility is not given to someone working twenty, twenty-five hours per week rather than forty. In addition, being absent from the office prevents one from taking on active roles. So it is really not the most suitable time for professional ambitions.

The percentage of freelance women architects among graduates is quite low in Austria. While women make more than fifty per cent of those starting their studies in architecture, the percentage of women architects running their own office does not reach twenty per cent. Most of the architects who prefer to own a family seem to move on to other fields. Women seem to only plan their careers up until the time they have a child. The gap makes the return to career even harder.

A study on the incorporation of architecture as a profession with family life performed in Austria (Vereinbarkeit von Architekturberuf und Familie - Strategien, Modelle und Erfahrungen, Authors: Silvia Forlati, Anne Isopp, Sabina Riß-Retschitzegger. Verein Wonderland platform for European architecture, Vienna, 2015) addresses the reasons why it is a difficult subject, and proposes solutions for this. Four points are underlined for a beneficial transformation:

A change in the definition of the profession:

As a first step, the definition of “the ever-accessible architect living entirely for the profession” shall be questioned. Architects need to realize and accept that even in situations when they need to take on family responsibilities, therefore spare less time for work, they can endure their profession with equivalent professionalism and creativity.

New organization techniques and working manners: The conventional working rituals need to be questioned. Being a parent and an architect at the same time must be possible. Flexible organization models allowing to better incorporate family responsibilities with professional life can be developed in architecture offices; such as working from home or Jobsharing models (two part-time employees sharing the responsibility of a task that requires full-time attention) which are not very common in the field.

Support from the communication networks in relation to the subject:

The establishment of communication networks that will prepare the architects to become parents, supporting them in their private and professional lives. The purpose of these networks shall be to ensure the communication between property owners and possible partners as much as to reinforce the awareness in the subject, to share experience, and to provide support for the solution of the occurring problems.

Awareness and preparation starting with training:

Architectural studies infuse the idea that architects need to fully devote themselves to their profession, keeping the remainder of their lives in the background. This must change. In addition, more than half of the students in training are women architects. This percentage creates high expectancies from female architecture students. Yet this delusion comes to an end when architects have their first child, and come across a totally different reality. Therefore it is of utmost importance to prepare the students in training for the realities of the profession, and prepare them for the future. This must be done in a way to inform them about the realistic professional conditions, and how decisions like establishing a family might affect professional life. According to research, showing methods of incorporating family with professional life during training can be beneficial in the solution of this problem. Although the statistics and the big picture don’t seem too pleasant, it is possible to endure a successful career and a happy family life as a result of different personal preferences and opinions. When new ideas, and common solutions are developed, the opportunity to bring them to life arises. When alternative solutions sprout good quality results, and further steps can be taken to sustain a career and a private life in parallel.

MİMARLIĞI YENİDEN KEŞFETMEK

REDISCOVERING ARCHITECTURE

DenizM

Savaş ekonomisine dayalı bir sistemin parçalarını. Dünya her geçen sanyie büyük kartellerin, baronların, "babaların" ekonomik çıkarları doğrultusunda yeniden tasarlanıyor. Bu tasarlama eylemi, hangi coğrafyada birbirine karşı hangi grupların silahlandırılıp savaşırılacağı ve böylece savunma sanayinin yıllık cirosunun nasıl artırılacağı; petrol, doğalgaz gibi mevcut kaynakların kapalı kapılar ardında kimler tarafından nasıl paylaşılıp yönetileceğiyle sınırlı bir eylem değil.

Savaşın olabilmesi, birilerinin birleriyle savaşabilmesi için gerekli olan ayrışmaların, ötekiliklerin, karşıtlıkların beslenmesi, yoksa icat edilmesi; etnik, dinsel veya cinsel; kimlik siyasetine dayalı politik söylemlerin yükselerek nefret dolu ırkçı ve faşist eğilimleri ateşlemesiyle sınırlı bir eylem de değil.

Bir yanıyla tüm farklılıkları en ince detayına kadar kimliklendirerek birbirleri için tehdit unsuru haline getiren, böylece gettolaştırın; gettolaştırılacak savaşan insan toplulukları yaratan bir düzence. Bir diğer ve en korkunç yanıyla, bu savaş ekonomisini meşrulaştırmak adına savaş bir metot, bir varoluş şekli olarak yaşamın tüm alanlarına enjekte eden bir tasarı bu.

Küresel Dünya'nın çok katmanlı küresel ağlarında, her şey her sanyie tüm çaplıklığıyla ekranlarda aktıor sosyal ağlarda paylaşılyorken; aslında her şey böylesi görünürken bu devasa aksiyonun nasıl meşrulaştırılacağı, nasıl hiç öyle değilmiş gibi paketlenecği, nasıl estetize edileceği aslında nasıl gizleneceği belki de bu "tasarım süreci"nin en can alıcı, en zorlu aşamalarından birisi.

Nasıl olacak bu? Sadece belli başlı sektörlerin işe koşulmasıyla Dünya'ya, olduğunun tam tersi koca bir naylon kılıf örmek ve bir de bunu her sanyie yeniden dokumak pek mümkün olmayacaktır. Gezeenin tüm sakinleri her sanyie, hep birlikte yapmalı bunu. Evet kendileri yapacaklar, herkes kılıfını kendisi öreceği; sadece kendisi için de değil başkaları için hatta tüm Dünya için; 7/24, çok "pozitif" bir şekilde, bir "bahar" havası, bir "demokrasi çenliği", bir "kalıcı barış süreci" tadında... Hatta Apple'ın bir öncekinden hiçbir farkı olmayan yalnızca biraz daha kusursuz son sürüm iPhone'u gibi, mükemmel!

Bugün artık hiç yoktan hepimiz birer kriz yöneticisiyiz, zorundayız da! Görevimiz plazalarda, rezidanslarda, süpermarketlerde, bir yerlerde, bulunduğumuz herhangi bir yerde ya kriz yaratmak ya da kriz yönetmek. Neyin krizi bu? Artık gerçek modern gündelik hayatımızın bir parçası olduğundan ölümlü ensemizde hissediyoruz. Halıyale aynı zamanda hepimiz potansiyel birer "kurban" ve savasçısıyız da.

Savaşın tasarımı, savasçacak unsurların tasarımı, savaş ekonomisinin nasıl meşrulaştırılacağının tasarımı ve nihayet savaş sonrasının tasarımı. Yani yapım aşaması, yeniden inşa etme aşaması! Tasarımı çok iş düştüğü için herkesin tasarımcı olduğu, tasarımımla dolup taşan bir Dünya, bir tasarımların cenneti oldu! Savaş ekonomisinin terörize uzamları, bu uçsuz bucaksız yıkıntı deraysı yeniden inşa edilmeyi bekliyor; kentleşti dönüşüm masum kalyor bölgesel dönüşümün yanından! Savasla inşaat etile, savasla yıkıp inşaatla yeniden yapıyoruz.

Buralara artık demokrasi geldiği için şiddet, terör ve acıyla işlenmiş hafızayı bir anda silebili, "güvenli, müreffeh ve keyifli yaşamlar" inşa edebiliriz. Nasıl mı? Yeni, büyük, parlak binalar dikerek tabii ki... Nihayet mimarlık tüm aktörleriyle devredile. Çok uluslu müteahhlik firmaları, parlak mühendisler, Pritzker, Aga Khan ödüllü mimarlar iş başında. Hadi bakalım çocuklar, sahne siz, tasarlayın.

Tüm altyapı yeniden tasarlanacak, mevcut kaynaklar işlenip enerji olarak geri satılacak, yeni binalar yapı-

lacak, binaların içindeki yaşam biçimleri tasarlanacak, zincir mağazalar şubelerini açacak. Bir-iki de sanat-sepet bienali, film, müzik festivali koyduk mu kusursuz manzara tamamlanıyor. Ha bir de uluslararası *expatlar* takımının gidebileceği *fancy* restoran ve barları unutmayın. Bir de vegan kafeleri, glutensiz ekmekek satan pastacıları, ne de olsa herkesin biraz şefkate ihtiyacı var... Makinanın çarklarını yağlamaya devam!

Bu enkazdan canını kurtarabilmiş yüzler gezer, yer-siyurtuz göçebe topluluğuna gelince... Onları düşünecek sosyal sorumluluk sahibi bir takım sosyologlar, mühendisler, mimarlar vs. türeyecektir elbette. En olmadı bir-iki sosyal sorumluluk projesiyle vicdanları geçici de olsa rahatlatırız. Nasılsa çabuk unutuyorlar.

Böyle bakınca durum korkunç görünüyor değil mi? Oysa ki bunlar artık radikal tepitler, sıra dışı fikirler ya da fantastik bir yazının abartılı konuları değil. Bunlar içinde yaşadığımız Dünya'nın, her gün ekranlarda akan ve artık sadece izleyicisi değil bizzat üreticisi olduğumuz ve en korkuncu da kanıksamaya başladığımız "gerçek"leri. Distopyanın ta kendisi yaşadığımız. Olağanüstü hallerin olağanlaştığı bir gezegende, olağanüstü olağan şartlarda hayatta kalabilmek ve "gündelik yaşamlarımızı" sürdürebilmek adına bile bile kendimizin gizlediklerimiz... Halıyale bildiğimizi bilmediklerimizin kategorisinde değiller artık, bile bile bilmediklerimizin bunlar.

Maruz kaldığı tarif edilemez olağanüstülükler karşısında gün geçtikçe uyuşan, uyuştukça şuuruzlaşan insanlığın akıl tutulması. Neticesinde süregelenleşen, herkesin gizli bir onayla birbirini onadığı toplu bir şizofreni, bir gezegensel sürmenaj hali.

Bir suçun ortağı olursanız, suçluluk hissedersiniz. Ortaklığınız pekiştikçe suçlu psikolojinize gidersiniz. Her suç ceza peşinde koşar. Ortamda suçluluk oranı arttıkça bir bir norm haline gelir ve gizli onama mekanizmaları devreye girer. Kendi suçunuzu gizlemek için bir başkasınınkine göz umarsınız ya da elbirliğiyle suçu meşrulaştırırsınız. Savaşın meşrulaştığı bir Dünya'da hayatta kalabilmek için adapte olmanız gerekir. Kendi suçluluğunuzla baş edebilmek için başkalarının suçlarına empati kurmaya başlarsınız. Çünkü iyide ya da kötude vicdandan asla kurtulamazsınız. Çünkü insansınız. Hakikaten insan mısınız?

Ahlakin, psikolojinin, ruhani olanın derin bir ilişkisi vardır. Ekonomi-politik olanın adaletli olabilmesi için bu ilişkinin, bir ilişkinin adaletli olabilmesi için de ekonomi-politik olanın "biraz" vicdan barındırması gerekir. Bugüne kadar bir şekilde varlığını sürdürmüş olan ekonomi-politik, ahlaki, psikolojik, ruhani değerler sistemi bu kasırgaya dayanamıyorsa; bizler bu kasırga karşısında dolaylı-dolaysız birbirinin kanyyla beslenen vampirlere dönüşüyoruz tüm bu değerler sistemi yeniden ele alma vaktimiz çoktan gelmiş demektir.

Böylesi distopik bir Dünya'da mimarlık alanının tüm aktörleriyle birlikte ne yapmaka mükellef olduğu, mimariye biçilen rol çok belli aslında; sermayenin, iktidarın, hakim gücün mekanlarını tasarlamak, parlatmak, taçlandırmak. Daha sosyal söylemlerle yersizleşme çağında "yer" tasarlamak üzerine düşünmek. Yine ortadaki enkazın temizlenmesiyle görevli.

Peki mimarlık faaliyetleri, herhangi bir dönemde sermayeden, iktidardan yani güçten ayrı eyleyebilmiş, kendine özerk bir eylem alanı yaratabilmiş midir? İnsanların kendii yaşayacakları alanları, deneyimden ve gelenekten gelen bilgüyle kendilerinin tasarladıkları sivil mimariyi, bunun bir adım ötesi olarak uzmanlaşmış yapı yapma sanatı diyebileceğimiz mimariyi, 20. yüzyıl ütopiyaları, sityasyonist kent tasavvurları gibi avant-gart girişimleri bir kenara koyarsak tarihte örneğine rastlarız. Mimarlık, her dönemde hakim ideolojilerin,

toplum mühendisliğiyle işbirliği içinde insanların nasıl yaşayacaklarına dair öngördüğü vizyonun mekanlarıyla uğraşır. Biraz haksızlık, biraz kötümserlik gibi görünebilir ama bunların daha iyi nasıl tasarlanacağı ile meşguldür. Mies Van Der Rohe'nin *Farnsworth Evi* ya da Philip Johnson'ın *Cam Evi* kimler için tasarlanmıştır? Serbest plan, "evrensel stil" şüphesiz iş etkileyci buluşlardır fakat bunları kimler satın alabilmektedir?

Çünkü mimarlık, artık sanat da dahil hiçbir şeyin olamadığı gibi tek başına özerk bir alan değildir. Bir yanıyla, yasalarla, bürokrasiyle, hakim ideolojilerle sıkı sıkıya bağlantılı, farklı disiplinlerle derin işbirlikleri gerektiren çok aktörlü, çok katmanlı bir alandır.

Fakat bu katmanların içinde, aynı zamanda mimarlığın başka bir yönü, derin bir bilgi birikimi, bilmeye ve yapmaya dair bir metodolojisi var. Sadece yerler/mekanlar yaratabilen bir disiplin olarak değil; insanların incilcil doğasını/habitusunu kavrayabilen temel bir tasarım metodu; programlar, sistemler kurma yetisine sahip, keşfedene, gelişene, geliştirebilen kurucu bir bilgi ve eylem alanı olarak. İnsana, insanın nasıl yaşayabileceğine, nasıl yerleşebileceğine ya da "yeri geldiğinde" nasıl yerleşmeyeceğine dair bir alandır bu. Belki bugün, bu korkunç manzaraların ortasında, mimarlığın tabiatında var olan bu potansiyeli, bu gücü yeniden keşfetmesi, dönüştürmesi, harekete geçirmesi gerekiyor; kimlerle, nasıl işbirlikleri yapabileceğini de yeniden değerlendirecek.

Bu sadece mimarlığın işi değildir. Tüm disiplinlerin atılması gereken bir seriyen, yeni bir keşif sürecidir: İnsana ve insanlağa dair biriktirdikleri bilgii ve pratiği yeniden düşünmek ve birbirleriyle etkileşime geçmek. Felsefenin o kadim sorularını hatırlayarak: İyi hayat nasıl yaşanır? İyi hayat nedir? İnsanlar olarak nasıl yaşamalıyız, nasıl yaşamak istiyoruz?

Radikal bir azınlık bu soruları sormaya başladı. Dünya'nın durumu kötülüştükçe bunun tam aksi derin ve yüksek bir farkındalık, bir bilinçlenme de uyanış halinde. Fakat bu yazı uyanmakta olan olası değişim hareketlerinden bahsetmeyecek. Bu durumlara dair bundan daha fazla bir ipucu veremeycek; sadece işaret edip bırakacak. Nasıl ki bugün görünür ve tanımlanabilir olan sistem tarafından temellük ediliyorsa, burada bahsedeceğimiz olası değişim hareketleri de kapsanıp metalaştırılacak piyasaya sürüldüğü vakit enerjisi ni kaybedecektir.

Değişimi arzulayın. Değişimi bulun, değişime katılın. Değişimi yaratın. Değişimin kendisi olun. Siz değişerseniz Dünya değişir. Düşüncede, hissiyatta ya da eylemde; çok uzağa gitmeden, çok yakından, gündelik hayat pratiklerinden bahsetmeyecek. Bu durumlara dair bundan daha fazla bir ipucu veremeycek; sadece işaret edip bırakacak. Nasıl ki bugün görünür ve tanımlanabilir olan sistem tarafından temellük ediliyorsa, burada bahsedeceğimiz olası değişim hareketleri de kapsanıp metalaştırılacak piyasaya sürüldüğü vakit enerjisi ni kaybedecektir.

We are all parts of a system based on war economy. The world is redesigned every second in favour of the economic benefit of big cartels, barons, and the big "bosses". The redesigning act is not limited to the decision behind closed doors of which groups in which parts of the world will be armed and led to war, therefore how to increase the annual revenue of the defence industry; and of how and whom to distribute to and manage available resources like natural gas.

The war is not an action limited to the nurturing or creation in lack of divisions, alterations, and oppositions over which people fight; or the ignition of racist and fascist movements by raising political rhetoric based on identity, whether it be ethnic, religious, or sexual. On one side, a mechanism that tags an identity to the smallest detail, therefore turning these dissimilarities into threats for one another, hence ghettoizing,

FOTOGRAF/PHOTO: ELIF KAHTECI

consequently creating societies that make war the more they are ghettoized. On the other side, and most terrifyingly, a scheme that injects war as a method, a condition for existence into all fields of life in order to legitimize the war economy.

While everything is starkly shared every other second on social networks, flowing down on the screens in the multi-layered global networks of the Global World, the most critical, and challenging stage of this "design process", is to determine how to legitimize this huge explicit action, how to put it into a package, and aestheticize in order to really conceal it.

How will these happen? It will surely not be possible by certain sectors taking charge, knitting a giant nylon cover that doesn't fit around the World and weaving it over and over. All of Earth's habitants need to take action every second, all together. Yes, they all need to do it by themselves, knitting a cover on their own; not just for themselves but also for the others and even for the whole World; 24/7, very "optimistically", like "spring" weather, a "democracy festival", a "permanent peace"... Like the more flawless new iPhone that Apple releases following the previous model that is not really so different. Perfect!

Today we are all crisis managers; we must be! Our mission is to create or manage crisis in the plazas we work in, the residences, the supermarkets and everywhere else. Yes but the crisis of what? Since terror now accompanies our modern daily lives, we live so close by death. We are evidently all potential "victims" and warriors at the same time.

The design of war, the design of its elements, the design of the legitimization of war economy, and finally the design of post-war... Under construction, and under re-construction! So much to do with design, therefore so many designers, a World full of designers, a paradise of designers! The terrorized extensions of war economy, and this immense sea of wreck wait to be reconstructed. War and construction are hand in hand; we demolish with war and rebuild with construction.

Since democracy is now here, we can easily erase the memory engraved with violence, terror, and pain, and construct "safe, prosperous, and comfortable lives". How? Of course by erecting new, tall, shiny buildings... Finally architecture is on with all of its actors. Multi-national contractors, shiny engineers, architects with Pritzker, and Aga Khan awards are in charge. Come on kids, the stage is yours; go ahead and design!

All of the infrastructure will be redesigned; available resources will be processed and sold back in the form of energy, new buildings will be constructed; the lifestyles within will be designed as well, and chain store branches will be opened. With one or two art biennials, film and music festivals, the scenery becomes flawless. Let's not forget the fancy restaurants and bars that international expats can go to, and the vegan cafes, bakeries that sell gluten-free breads; after everyone needs a little compassion. Let's keep greasing the wheels of the gear!

When you see it like this, the situation looks terrifying right? However these are no more some radical determinations, extraordinary ideas or exaggerated subjects of a fantastic text. These are the "realities" of the World we live in, that we see on the screen every day, of which we are no more just the viewers but the producers; and most frighteningly, we get used to them. It is dystopia itself that we are living in. The things we consciously hide from ourselves in order to survive under extraordinarily ordinary conditions in a universe where extraordinary situations become ordinary, and to sustain our "daily lives". Therefore these are no more under the "those which we do not know if we know" category but rather under "those we intentionally do not know".

The eclipse of the reason of humankind, which gets numb and loses its consciousness every other day as it is exposed to these indescribable phenomenon; and a resulting collective schizophrenia that gets chronic, where everyone secretly approves each other: a state of planetary fatigue.

You will feel guilty if you are the partner of a crime. As your partnership becomes stronger, you will be under the influence of guilt psychology. Every crime runs after punishment. As the rate of criminal activity goes up, it becomes the norm and the secret approval mechanisms take charge. In order to hide your own crime, you overlook some one else's or legitimize it in cooperation. You need to adapt in order to survive in a World where war is legitimized. You start to empathize with the crimes of others in order to cope with your own. Because you can never get away from conscience, in good or in bad. Because you're human. Are you really human?

The moral, the psychological, and the spiritual are all deeply interrelated. For econo-politics to be fair, this relationship needs to involve "a little" integrity, and the same goes for the other way around. If the econo-political, moral, psychological, and spiritual system of values were not able to stand up until today; if we directly or indirectly turn into vampires thirsting of each other's blood, that means it's already past the time when we need to go about this system of values.

Architecture's role, and its responsibilities with all the actors in such a Dystopic World are actually very apparent; to design, shine, and crown the spaces of the rich, the governing, and the powerful. More socially put, to think over designing a "place" in the age of placelessness. It is also in charge of the cleaning of the wreck in the middle.

Well, has architecture ever isolated itself from capital and power, and created an autonomous action field for itself? Rarely do we come up with an example from history, if we put aside private homes, civil architecture designed with the knowledge coming from experience and tradition, architecture as the art of specialized building if we take it one step further, 20th century utopias, and avant-garde attempts like situationist city concepts. At any given period, architecture deals with the spaces of the vision anticipated by dominant ideologies in cooperation with social engineers on how people will live. It may seem a little unfair, and pessimistic, yet it is concerned about how these will be better designed. Who were Mies Van Der Rohe's Farnsworth House or Philip Johnson's Glass House designed for? The free plan, the "universal style" are certainly impressive discoveries but who can actually afford to buy these?

Because architecture is not an autonomous field any more just like art. It is a multi-layered, multi-player field tightly connected to laws, bureaucracy, and dominant ideologies that require deep cooperation with certain other disciplines.

Yet within these layers, architecture has a different aspect to it, a deep accumulation of knowledge, a methodology on knowing and doing. It is a basic design method that is more than a discipline to create places / spaces, grabbing the secondary nature of humanity, and its habitus; as a discovering, developing, enhancing founder information and action field that is able to establish programs, and systems. It is a field about humans, how they can live, how they can settle in, or "when the time comes" how not to settle down. Today in the middle of this awful scenery, architecture shall maybe rediscover and transform this potential that is already present in its nature, and take action, by re-evaluating whom and how to collaborate with. This is not just architecture's mission. It is an adventure that all disciplines must undertake; a new process of discovery: to rethink over the information and the practice it has accumulated in relation to humans and humanity, and to put them in interaction. By remembering the archaic questions of philosophy: How do you live a good life? What is a good life? How should we live as humans, how do we want to live?

A radical minority started to ask these questions. As the situation gets worse in the World, a deep and high conscience, an awakening is rising on the other side. Yet this potential change is not the subject of this article. You won't find further tips here, just an indicator... This probable movement of change will be commoditized, and lose its energy once it's put on the market, just like it is appropriated by the visible and definable system today.

Wish for the change. Find the change; participate in it. Create change. Become change itself. If you change, the World will also. Start with your thoughts, feelings or actions; don't go too far, start with your daily life routines, create autonomous moments and fields; start living a different life, dreaming of different human conditions. Don't be afraid, but confront, and be aware. Not like an architect, first like a human!

MİMARLIKTA KADIN OLMAK

Ayça Vural Cutts

BEING A WOMAN IN ARCHITECTURE

Hayat ve çalışma dengesinin kurulmadığı mimarlık mesleğinde kadın mimarlara büyük projeleri vermek riskli bulunur, şantiyelerde istenmezler. Toplum yapısı, kadınların evle ilgili konulara eğilimesi ve çocuk bakımını üstlenmelerini bekler. Geç saatlere kadar çalışma kültürünün kemikleştiği hatta özendirildiği mimari bürolarda, kadınların erkeklerle oranla daha düşük maaş almaları ve terfi edememelerinin de etkisiyle kadın mimarlar iç mimari, eğitimcilik, mobilya tasarımı gibi mimarlığın yan sektörlerine kayarlar...

Since there is no established life and work balance in architecture, entrusting large-scale projects to women architects is found risky, they are not welcome at the construction site. The society expects women to look after the home and take care of the children. The deeply entrenched and even encouraged custom of working late in architecture offices, combined with the gender pay gap and being denied a promotion, women architects inevitably move to sub-sectors of architecture like interior architecture, education or furniture design...

Grafton Architects'in kurucuları Yvonne Farrel ve Shelley McNamara, 2018 yılında düzenlenecek olan 16. Venedik Bienali Uluslararası Mimarlık Sergisi'nin küratörleri olarak belirlendi. 2018 Bienali, Kazuyo Sejima'nın 2010 yılındaki küratörlüğünden sonra Venedik Mimarlık Bienali'nin kadınlar tarafından yönetileceği ikinci bienal. Küratörlüğün kadınlar tarafından yapılması çok yenilikçi bir gelişme değil ancak Alejandro Aravena'nın geçtiğimiz bienalin açılış konuşmacılarını sadece erkek mimarlardan seçerek mimarlığın, cinsiyet ayrımcılığı yapan bir meslek olduğunu tekrardan göstermesinin ardından umut verici bir adım.

2016 Venedik Mimarlık Bienali'nin açılış şekli ve küratörlerinin sadece yüzde 25'in kadın olması mimarlık mesleğin tutucu maço kültürünü yansıtmakta, Aravena'nın belirlediği "Mimarlık, gerçekliği bakmak içindir ve sorunlarla mücadele etmek için yapılan çabalar, dünyanın artan karmaşıklığının üstesinden gelmek zorundadır", söyleminin aslında çok da samimi olmadığını anlatmakta.

Dünyanın en büyük mimari festivaline bile yön veren böylesine bir cinsel ayrımcılığın mevcut olduğu mimarlık sektöründe, Yvonne Farrel ve Shelley McNamara gibi iki güçlü düşünür, konuşmacı ve yenilikçi tasarımcının uluslararası ödüllü projelerinden daha çok, Bienalin küratörlüğünü kadın olarak üstlenmeleri gündemde. Bu durum aslında kadın liderliği açısından hala uzun bir yolumuzun olduğunu ve meslek içindeki dengenin sağlanması için çok çalışmamız gerektiğini göstermekte.

Erkeklerin hakimiyetindeki mimarlık mesleğinde kadınların erkekler kadar tanınmaması hatta kadın mimarların mimarlık tarihine dahil edilmemesi, kadınların kötü tasarımcılar oldukları anlamına gelmez. Toplumdaki dengesizliği, düşünce yapısının bozukluğunu ve mimarlığın maço kültürünü gösterir. Kadınlara mimar olmak yakıştırılırsa da, kadınlar aslında

mimaride hoş karşılanmazlar. Kadın mimarların üçte ikisi inşaat endüstrisinin kadınların otoritesini kabul etmediğine inanıyor. Şantiye şefi olan, kendi bürosunu yürüten, jüri üyeliği yapan yada ödül kazanan kadın mimarların sayısının azlığı yadırganamaz. Erkeklerin inşaat sektöründe kadınların dekorasyona, iç mimarlıkla ilgilenmesi beklenir. Muteahhit firmalarda ve mimari bürolarda kadın yöneticilerin sayısı yok denecek kadar azdır.

Hayat ve çalışma dengesinin kurulmadığı mimarlık mesleğinde kadın mimarlara büyük projeleri vermek riskli bulunur, şantiyelerde istenmezler. Toplum yapısı, kadınların evle ilgili konulara eğilmesi ve çocuk bakımını üstlenmelerini bekler. Geç saatlere kadar çalışma kültürünün kemikleştiği hatta özendirildiği mimari bürolarda, kadınların erkeklerle oranla daha düşük maaş almaları ve terfi edememelerinin de etkisiyle kadın mimarlar iç mimari, eğitimcilik, mobilya tasarımı gibi mimarlığın yan sektörlerine kayarlar. Meslekte kalmayı başaran kadınlar genellikle ileri yaşta çocuk sahibi olmayı tercih eder veya kendilerini mimarlık ve anelik arasında seçim yapmak zorunda hisseder. Çalışma koşullarındaki zorluklar ve beklenilen yüzünden zamanın sınırlı ve değerli olduğu mimarlık mesleğinde çocuk yetiştirmek ve aynı anda kariyer olarak ilerlemek özellikle kadın mimarlar için çok zor hale gelmiş durumda. Mimarlık bürolarında çalışma koşullarında esneklik sağlanmaz, çocuk bakımına destek olunmaz ve bebelik annelere uygun fiziksel koşullar sağlanmaz. Aksine bebeli anne ve babaların uzun iş seyahatlerine gitmeleri, yanlış yönetilen projeler yüzünden çok mesai yapmaları ve hafta sonları işe gelmeleri beklenir.

Erkeklerin mimarlık dünyasında kadınların ebeveynlik sorumluluğunun daha büyük bir bölümünü üstlenmesi beklenir, ya da kadınlar sorumluluğu üstlenmeyi tercih ederler. Ev ve iş hayatı arasında dengeli

kurmaya çalışan kadın mimarlar ya bütün maaşlarını bebek bakımına veriler yada doğum izninden sonra mesleği bırakırlar.

Yapılan anketler, seminerler ve konulan yeni kurallar mimari büroların kadın-erkek eşitliğine, iş ve yaşam dengesine bakış açısını değiştiremeye yardımcı etse de, politik olarak belirsizlik içindeki bu günler mimarlık mesleğine yeni sorumluluklar getirmekte. Sosyo-ekonomik dengesizlik ve popülizmin yarattığı kutuplaşma, politik bir akım olarak dünyanın genelini etkilemekte. Temelinde demokrasi karşıtı bir anlayış bulunan bu politik akım, mimarının de otoriter bir siyaset anlayışıyla şekilleneceğini anlatmakta.

Toplumsal değerlerin değiştiği, politikanın yozlaştığı bu dönemde mimarlığın fonksiyonel ve sosyo-ekonomik rolüne odaklanmalı, kaliteli ve güvenli mekanlar yaratarak toplumdaki dengenin korunmasına yardımcı olmalıyız. Günümüzün otoriter politikaları özellikle kadın mimarların daha cesur ve aktif olarak çözümcü olmalarını gerektirmekte. Politikanın mimarlık üzerindeki baskısının azaltılması yollarını araştırarak, mimariyi demokratikleştirmeyi çabalamalıyız. Konulara yapıcı yaklaşarak, katılımcı ve uzlaşmacı yöntemlerle mimarlık sektörünü, sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleriyle eşitliğe dayalı bir düzen olarak kuralmalıyız. Özellikle büro sahipleri aktif olarak çözümcü olmalı ve esnek çalışma koşulları yaratarak, çocuk bakımına yardımcı gibi konuları mimari bürolarda gündeme getirmeli. Doğum izni ve çocuk bakımı sadece annelere odaklı kalmamalı, anne ve babaya eşit derecede paylaştırılacak şekilde ayarlanmalı. Kadın ve erkek cinsiyet ayrımı yapılmadan değerlendirilmeli, terfiler ve maaşlar düzene sokulmalı. Kadınların toplum içindeki konumunu belirleyen ve meslekten uzaklaştıran tutucu politikaları reddeden bir meslek etiği içerisinde olmalıyız.

FOTOĞRAF/PHOTO: ELIF KAHVECİ

The founders of Grafton Architects Yvonne Farrel and Shelley McNamara have been named as the curators of the 16th Venice Biennial's International Architecture Exhibition in 2018. This will be the second exhibition curated by women after Kazuyo Sejima had been appointed to direct the Venice Architecture Biennial in 2010. Appointing women as curators is not a groundbreaking development however it is a promising step after the previous biennial where Alejandro Aravena had once again proven that architecture is a gender discriminating profession, by choosing only male architects to make the opening speeches.

The way that the 2016 edition of the Venice Biennial was opened and the fact that only 25 percent of the curators were women reflect the macho culture that is still prevalent in architecture, and that Aravena may not be that serious when he said "architecture is about looking at reality" and "any effort to tackle relevant issues has to overcome the increasing complexity of the world."

In the field of architecture where gender discrimination is able to shape even the world's most important architecture festival, two powerful thinkers, lecturers and innovative designers like Yvonne Farrel and Shelley McNamara are celebrated for undertaking the direction of the biennial as women, rather than their award winning international projects. Actually this is enough evidence that we still have a long way to go in terms of women's leadership and we have to work harder to ensure gender balance within the profession.

In the male dominated profession of architecture, the fact that women are not as well known as men and even excluded from architecture history does not mean that women are inadequate designers. However it demonstrates the gender imbalance in the society, the distorted mindset and the prevalent macho culture in architecture. Although women are deemed fit for the profession, in reality they are not welcome in architecture. Two thirds

of women architects believe that construction industry does not accept the authority of women. It is impossible to deny the scarcity of women architects who manage construction sites, run their own offices, take part in competition juries or receive awards. The number of women executives working in contracting companies and architecture offices is thin on the ground.

Since there is no established life and work balance in architecture, entrusting large scale projects to women architects is found risky, they are not welcome at the construction site. The society expects women to look after the home and take care of the children. The deeply entrenched and even encouraged custom of working late in architecture offices, combined with the gender pay gap and being denied a promotion, women architects inevitably move to sub-sectors of architecture like interior architecture, education or furniture design. Women who succeed in staying in the profession either prefer to have children in older ages or feel obliged to choose between being an architect and being a mother.

Today it is very difficult for women architects to both raise children and advance their careers since time is limited and very precious in architecture due to hard working conditions and expectations. Architecture offices do not offer flexible working hours, they don't support childcare and they don't provide the physical conditions fit for working mothers with babies. On the contrary, working mothers or fathers with babies are expected to go on long business trips, work overtime to sort out mismanaged projects and work in the weekends.

In the male dominated world of architecture women are expected to take on the larger part of parenting responsibilities or women themselves prefer to do so. Trying to establish a work-life balance, women architects either spend all their salaries on childcare professionals or quit the profession after maternity leave.

Although surveys, seminars and new regulations help to change architecture offices' outlook on gender equality and work-life balance, the current uncertainty of the political climate bring about new responsibilities to the profession. Political polarization due to socio-economic imbalances and populism takes hold of the world as a political trend. Based on an antidemocratic understanding this trend indicates that architecture will also be shaped with an authoritarian outlook.

In a time of political devolution in which social values are changing we need to focus on architecture's functional and socio-economic role and help to keep the social balance by creating quality and safe spaces. Current authoritarian policies require especially women architects to be more courageous and act as active problem solvers. We must try to democratize the profession by investigating the ways to reduce political pressure on architecture. We must reestablish the field of architecture as equality based system built upon socio-economic sustainability principles, through participation and reconciliation with a constructive approach. Especially architecture office owners must be active problem solvers and bring about issues like child support to discussion by offering flexible working conditions. Parental leaves and childcare should not be limited to mothers but should be equally apportioned to both parents. Performance evaluations should be free from gender bias and salaries and promotions should be organized accordingly. We need to hold on to a professional ethic that rejects conservative policies that limit women's role in the society and force them to leave the profession.

KADIN OLMAK ÜZERİNE İÇİNDELİK VE DIŞINDALIK

ON BEING A WOMAN

INCLUSION AND EXCLUSION

Gül Özseven

(1)
Sabah kuşları
Kanatlarını çırpıyor,
Oturma odasındaki büyük saat
7'yi çalıyor
Artık kalkış okul için değil. Artık her şey değişti.
Şimdiki program şu:
Uyan. Kahvaltını ye. Makyaj yap.
İşe giden otobüse bin. Otobüsten sonra yürü.
Yolda dükkanlara bakmak yok.
İşe geç kalma.
Şimdi odalarda kanaryalar yemlerini bekliyorlar.
Şimdi karanfiller ve pembe güller kucak dolusu taşınmak zorunda.

Şimdi erkekler acele etmeden gelip gitmeliler.
Küçük bir çocukken hep büyümek isterdim. Şimdi pejmürde gardırobu, küçük bir işte çalışan ve erkek arkadaş olmayan genç bir kadının. Bazen hiç büyümek istemiyordum.

Uzun gölgeler tenimin içine işliyor
Çikolatalı dondurma ismarlarken,
Saçım ya çok uzun ya çok kısa
Ve ayaklarım yürümekten yorgun.
Sonra küçük bir binanın üstünde şu ilanı görüyordum: Bir reklam. 'Bizimle uygun kariyer seçimleri yapın,' diyor. Kariyer yardım servisi reklamı. Posterde kırmızı bir kalp ve oklarını taşıyan Eros var.

Çalışmak daha kolay bana göre. Fakat bir kadın olarak başarılı bir şekilde büyümek nasıl olacak? Bu bir iş değil, biliyorum. Fakat arada bir görüşünüzü ve duygusal problemlerinizi de düşünmek gerekli.

Bu dünyada hiç yalnız değiliz. Her zaman için bir yerlere gizlenmiş birileri veya bir şeyler size arkadaşlık edebilir. Evlilik ve annelik de yok mu? Arkadaş var, arkadaş var tabii. Fakat ben yine de çalışmak isterim.

(2)
Karanfiller bana kırık aşk öykülerinden söz etmiyor.

Bedenimin içinde daha fazla sevgi hissetmek için bir hasret var,

Ve eşitsizliği reddetmek için bir özlem çünkü ben bir kadının ve erkek değilim.

Sürekli olarak daha iyi bir ev, daha iyi bir yaşam, daha çok arkadaş ve yeteneklerimi göstermek için daha çok olanak ümit ediyorum. Kimse seni kadının diye nefes almaktan vazgeçiremez, diyorum. Tabii bu konuda suç işlenmez. Fakat giydiğiniz teğen kısalığı konusunda ve yaptığınız makyajın azlığı çokluğunda yine de şiddetin tonları gizli değil mi? Bunu balkonda çiçekleri sularken düşünüyorum, şehir dışındaki evimde.

Ve herkes aynı değil. Anneannem, "Tüm erkekler aynı," derdi. Bu konuda hiçbir zaman onunla aynı görüşü paylaşmadım, 14 yaşında bir yeniyetme olduğum zamanlarda bile. Çünkü başka bir şeyi bilirdim. Her

bireyin özgün olması ve cinsiyetler arasındaki farklılıklar dışında, her erkek aynı değildi. Ben de bir kadın olarak bir film yıldızıyla aynı değilim mesela. Bir süper model değilim ve ahlak dışı işler de yapmıyorum. Fakat bazı kusurlarım ve iyi yönlerimle bir kadının yine de.

Bazı bazı aşık olduğunuz mavi gözler gibi örneğin. Ama tüm gözler mavi değil. Yeşil renkli gözleri de beğenirim ben, örneğin.

Kendime bir çeki düzen vermemliyim. Hayatımı tekrar organize edip daha mutlu, daha rahat yaşamalıyım. Fakat çok tembelim (bu özellik kalabalık bir evrende kendini nesillerce yalnız hissetmekten gelen bir şey). Bütün bunları düşünürken yine balkondaki çiçekleri suluyorum. Normal miyim, değil miyim? Yemin ederim ki iki güvercin bana hiç kıpırdamadan bakıyor. Üniversite yıllarındaki arkadaşlarla gece sohbetlerini özleyorum. O zamanlar çocukluk. Kimse boyumuz ölçüp, yetişkin bir insan cemiyeti için yeterince büyüyüp büyümediğimizi kontrol etmezdi.

En önemli şey yine de Sevgi. Dünyaya uyun ya da uymayın, kaderimizi yöneten şey Sevgi.
Kim olursanız olun.

(1)
The morning birds
Flap their wings
The grandfather clock
In our living room
Chimes 7
It is not getting up for school anymore. Everything is different now. Now the schedule is this:

Get up. Eat breakfast. Do your make-up.
Walk to the bus to go to work. After bus, walk.
No window-shopping on the way.
Don't be late to work.
Now the canaries in the rooms wait to be fed.
Now the carnations and pink roses need to be cared in armfuls.
Now the men should come and go at their leisure.

When I was a small child I always wanted to grow up. Now I am a young woman with a shabby wardrobe, a small job and no boyfriend. Sometimes I wish we never grew up.

Long shadows permeate my skin
As I order chocolate ice-cream,
My hair is either too long or too short
And my feet are weary from walking.

Then I see a sign above a small building: an Advertisement. It says: 'Do mature career choices with us'. Career advise service ad. There is a red heart and a Cupid with his arrows in the poster.

Working is easier according to me. But how to grow up to be a woman successfully? It is not a career, I know. But it is important to think of your looks and emotion-

al problems from time to time.

We are never alone in this world. There can always be someone or something hidden somewhere to keep you company. What about marriage and motherhood, too? There is company and company, of course. But I still want to work.

(2)
The carnations don't talk to me about broken love affairs.
There is a longing inside my body to feel more love
And to reject inequality because I may be a woman and not a man.

I hope incessantly for a better home, a better life, more friends, and more opportunities to show my talents. Nobody stops you from breathing just because you are a woman, I say to myself. Unless that happens criminally. But there are shades of violence in the way you have to wear a certain length of skirt, a 'normal' amount of make-up. I am thinking of this while I water my plants in the balcony of our flat in the suburbs.

And not everybody is the same. My grandmother used to say, "All men are the same." I always disagreed with her even when I was a 14-year-old teenager. Because I knew different. Apart from the uniqueness of every individual and differences between the sexes, not every man is the same. I am not the same woman with a movie star, too. I am not a supermodel or doing jobs of immoral nature. Yet a woman with flaws and some good points all the same.

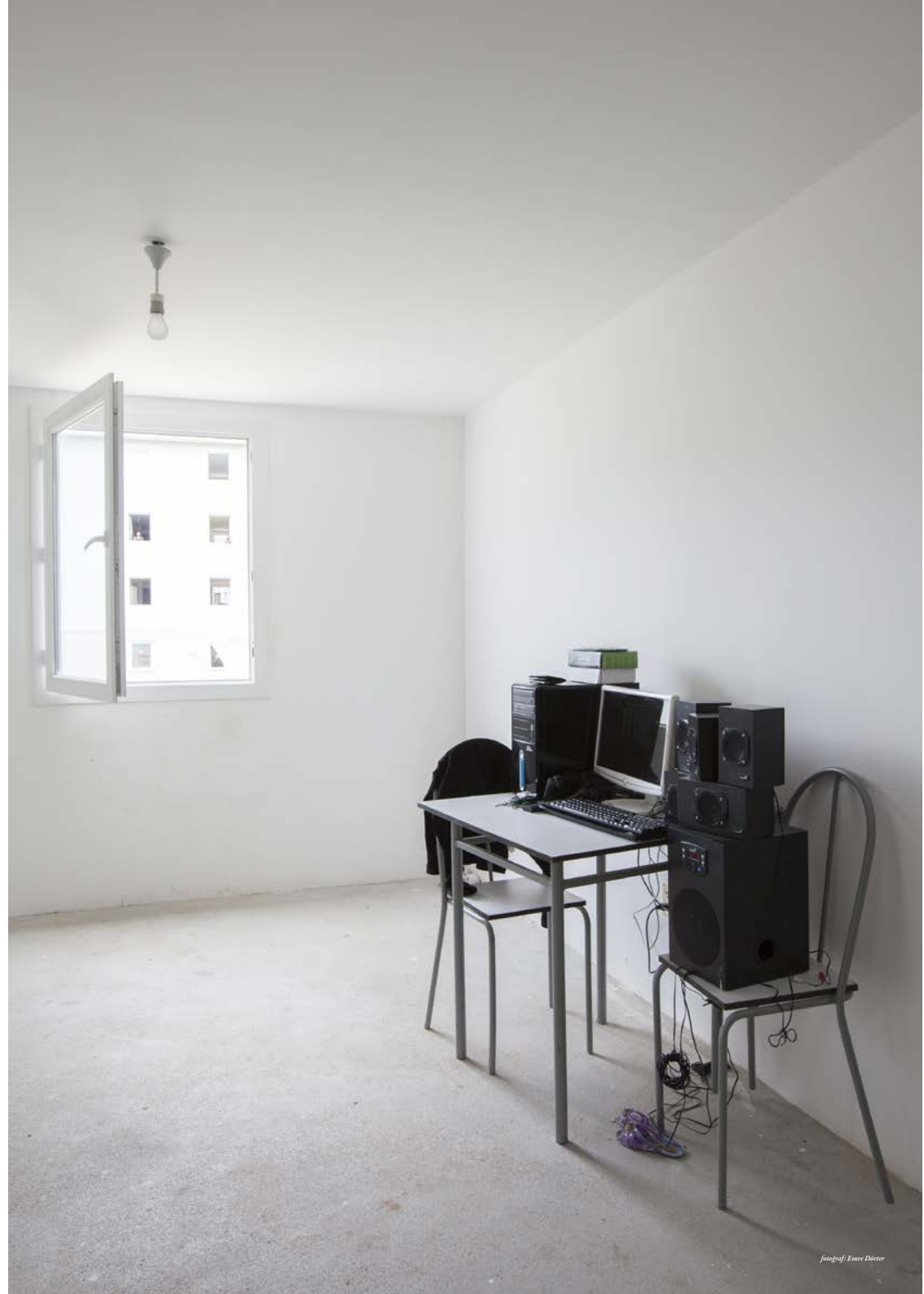
Like some blue eyes you fall in love with sometimes, and not all eyes are blue. I also like green eyes, for instance.

I shall have to put myself together. I need to organize my life so that I can both be happier and live more comfortably. But I am too lazy (a trait handed down from generations of feeling lonely in a crowded universe).

I still water the plants thinking of all these. Am I normal or not? Cross my heart, two pigeons are looking at me without moving.

I miss the evening conversations with friends in university years. We were children then. Nobody measured our heights to check if we are grown up enough or not for some sort of adult human community.

The most important thing is Love, though.
Whether you are in or out of this world, the thing that rules our Fate is Love.
No matter who you are.

BELKİ SİZ BENİM GİBİ DEĞİLSİNİZ

Selva Gürdoğan

MAYBE YOU ARE NOT LIKE ME

Annemin yaşadığı sokaktaki hemen herkesi tanıma başarısını yakalamaya çalışmaktan vazgeçtim. Ve 10 yıldan uzun süredir oturduğumuz binadaki komşularımı basit bir merhabanın ötesinde tanımıyor olmamın sebeplerini yazmaya utanıyorum.

Ama bu durum ve bu yetersizlik duygusu, mahalleler, etkin katılım veya yer yapma/edinme konularında profesyonel fikir üretmem istediğinde ortaya çıkıyor. Eğer bu beceriyi kaybeden tek kişi ben değilsem, temas kurmaktan kaçınmayı tercih eden bizim gibilerden daha fazla varsa ve olacaksa, nasıl mahalleler yaratacağız?

İstanbul’lu geleceğin tasavvur etmemizin istendiği iki vesileye, ilki Audi Urban Future Ödülleri 2022 için verdiğimiz PARK başlıklı tasarı ve ikincisi de New York’taki Museum of Modern Art’ta düzenlenen *Uneven Growth: Tactical Urbanisms for Expanding Megacities* (Düzensiz Gelişim: Genişleyen Mega Kentler için Taktik Şehircilikler) sergisi ve kitabına katılmamızla, bu sorunu yazılım aracılığıyla çözüp çözemeyeceğimizi araştırdık.

PARK'ı anlatan 2012 tarihli metnimiz coşkuyla dolu:

Vizyon

2030'da İstanbul'da ulaşım için online bir uygulama kullanılıyor. Uygulama her mile daha çok mil kazandıran bir sistem değil. Bunun yerine ulaşımı ve İstanbul'u daha fazla paylaşmayı öneriyor.

Konzept

PARK uygulaması, insanların şoförsüz dolmuşlar kullanılarak İstanbul'un sokaklarını geri almalarını sağlayan bir online bağlılık uygulaması. PARK uygulaması sayesinde, her şoförsüz dolmuş İstanbul trafiğinden 20 araç eksiltiyor ve kamusal alanda yeni fikirler için değerli bir boşluk açıyor.

PARK mahalle ölçeğinde şöyle işliyor: Akıllı dolmuşları tercih edenler puan kazanıyorlar. Kazanılan puanlarla, evlerinin önünde, daha önce park eden otomobillerden boşalmış alanları kiralayabiliyorlar. Böylece özel otomobil yerine, akıllı dolmuşları kullananlar, sokakta belli bir alana sahip oluyorlar.

Demokrasinin geleceği otomobillerin boşalttığı sokaklarda!

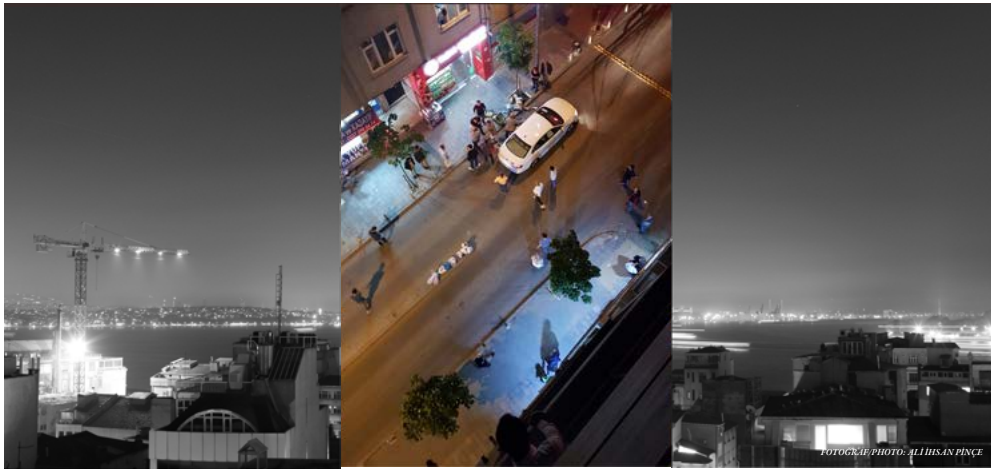
Aynı uygulama şehir ölçeğinde çalıştığında büyük toplanma alanlarını birer demokrasi platformu yapı-

yor. Örneğin, Pazar günü Taksim Meydanı'nda ne yapılacağı, öneriler arasından seçiliyor. PARK'ın önemli yanı, sadece en çok oy alan değil, en az oy toplayan da Taksim Meydanı'nı kiralayabiliyor. Çünkü ancak sayıca en az olan da ne istediğini kamusal alanda açıklarsa demokratik bir ortam oluşabilir.

PARK, farklı sosyal sınıf ve grupların kendilerine ve hayallerine olan güvenlerini artıracak. Yaklaşık 150 senedir, iktidarın abideler ve devlet büyüğü heykelleri ile kendini gösterme ve hatırlatma mekanı olan meydanlar sivil halkın olacak.

Tüm iktidar hayal gücüne!

Ve doğası gereği ve ısrarla naif. Çünkü şimdi olduğu gibi o gün de, dijital ağ teknolojinin aynı zamanda naif, ticari olmayan bir bakış açısıyla, açık-kaynaklı, vatandaşlar tarafından yönlendirilen platformların ortaya çıkması için ele alınması ve mümkünse yeni bir kâr odaklı teknoloji devlet haline gelmeden ekonomik anlamda sürdürülebilir olması gerektiğine inanıyoruz. Ama tabii gidip bir komşunun kapısını çalmak daha kolay olabilir.

For some time now, I feel inadequate as a city resident, especially in comparison to my mother. I gave up on matching my mom's achievement of being acquainted with nearly everyone on her street. And I am embarrassed to write about why I do not know my neighbors in the building we are living in for more than 10 years beyond a simple hello.

But this fact and this feeling of inadequacy come up when asked to think professionally about neighborhoods, active participation or place making. How, if I am not the only one who has lost this skill, if there is and will be more of us who prefer avoiding contact, will we make neighborhoods?

On two occasions, when asked to imagine the future of Istanbul, once for *Audi Urban Future Award 2022* with a proposal called *PARK* and in our participation to *Uneven Growth: Tactical Urbanisms for Expanding Megacities*, a publication and an exhibition for the Museum of Modern Art in New York, we wondered if we could work our way out of this problem through software.

Our text from 2012 describing *PARK* is full of enthusiasm:

Vision

In 2030, Istanbul runs on a transportation system with an online loyalty program called *PARK*. It does not offer miles for more miles. Instead, it offers more equity to share with more shared mobility.

Concept

PARK is an online loyalty program of Istanbul's transportation system that encourages people to reclaim their city by using intelligent driverless *dolmuş* (shared taxis). Each *dolmuş* eliminates twenty vehicles from Istanbul traffic freeing up valuable space for new roads in the city. At neighborhood scale, the process works like this: points are gained for each trip made by *dolmuş*, and through *PARK* can be used to rent the too-longer-necessary parking spaces in front of one's home, giving people more ownership and a sense of belonging to their streets. The future of democracy is in streets without parked cars!

At the city scale *PARK* works as a social-media application that transforms the gathering places of the city into platforms of democracy. For instance, proposals for a Sunday at Taksim Square are submitted for on-

line voting via the application. Proposals that collect the most votes are put into action, as are proposals that receive the fewest votes, because only if the smallest minority too can express its thoughts in the public sphere there is a democratic environment.

This will enable people to use their creativity, gain experience in the realization of their ideas. All diverse social classes and groups will increase their confidence in their selves and in their dreams. The city squares, which for around 150 years have been the place for the ruling power to display and remind people of its might with monuments and statues of statesmen will be taken over by the people.

All power to the imagination!

And it is inherently and persistently naive. Because we believed at the time, as we still do today, that digital networking technology needs to be also thought through from a naive, non-commercial point of view for open-source, citizen-driven platforms to emerge and hopefully be economically sustainable without becoming yet another profit seeking tech giant. But it might just as well be easier to ring a neighbor's doorbell.

LIVE DESIGN LIVE

MUDO CONCEPT'İN DÜZENLEDİĞİ ULUSLARARASI TASARIM YARIŞMASI
LIVE DESIGN
LIVE AWARDS
GENÇ TASARIMCILARI BEKLİYOR.

ldlaward.com

LIVE DESIGN LIVE AWARDS 2017 İSTANBUL

AWARDS 2017

LIVE DESIGN LIVE

AWARDS

DİKKAT!

ATTENTION!

Hanif Kara
Nilüfer Kozikoğlu

It is possible to argue that building tradition has become more sophisticated and complicated in the 20th century due to the engineering fields, areas of expertise and data layers stepping in, yet at the same time it has produced more ordinary and generic outcomes. In many cities around the world the architecture of inequality is forcing the individual into de-identification in spaces that are characterized by square meters through a public-space myth. The re-emergence of a simpler and more diverse structural language is our only hope.

AKT II mühendislik pratiği 20 yılda mimarlarla yakın iş birliği ile sıra dışı bir çok projeyi gerçekleştirmiş ve farklılık arayışı ile var olmuş bir pratik: Geçmişe yönelik bir soruyla başlamak istiyoruz.

Tanım ve Fark Üzerine

AKT'nin 20 yıl önce öngördüğü gelecekle bugün arasındaki fark nedir? Bu zaman zarfında operasyonlarımız nasıl çeşitlendi? Bugünkü tasarım mühendisliği tanımınız nedir? Bugün yaratıcı mühendislik ne anlama geliyor?

Çoğu zaman olduğu gibi 20 yıl önceki vizyon da mühendislik tasarımına duyulan tutkuyla, o dönem var olan uygulama modellerine sığamıyor olmamız arasında iki ilemden doğdu, yani bununla 'mücadele etmek' esas itici güç ve motivasyon haline geldi ve dolayısıyla bir yılın ötesine geçebilen bir iş planı oluyordu, yani toplamda temel operasyonel değerler değişmedi ama beklentimizin ötesinde büyümenin ve başarı kazanmanın yükünü taşımak bazen hiç kolay değil. Uygulama yöntemlerimiz her zaman hesaplamaları kaba gücünü kullanan teknik beceriye dayanıyordu, bu devam ediyor ve çok işimize yaradı.

Tasarım mühendisliğinin ne olduğu sorusunun karmaşık bir cevabı var ve dikkatli bir anlatım gerektirecek çok sayıda cevap var; çok basit ifade etmek gerekirse biz kendi durumumuzda 'tasarım mühendisliğinin' hem mimarın yaptığı işe hem de müşterinin isteklerine empati duyan bir davranış özelliği, örneğin kendi temel disiplinimizi nereye kadur zorlayacağımızı ve nerede duracağımızı bilmek olduğunu düşünüyoruz. Empatimiz ve disiplinleri hakkındaki bilgimiz sayesinde iyi mimarların muhtemelen görünmesini sağlıyoruz ve bu aşadan yaratıcılık, mesafeli durduğumuz bir klişe.

Kapsam ve Ağlar Üzerine

'Desen' sadece biçim ve davranış değil aynı zamanda büyüklük anlamında da deneyel olan 'yeniyi' yaratarak, yapı mühendisine AKT portfolyosunda olduğu gibi ölçekler arası kapsamlara hizmet eden önemli bir araç olarak geri kazanıldı. Algoritmalar ve kod yazmanın biçim veremeye, çözümlemeye ve performans değerlendirmeye potansiyellerine hizmet ettiği açık, (ama) yenilikçi mühendis için örüntü sentezleme kapasiteleri nelerdir? Çok katmanlı bilgileri düzenlemek ve koordine etmekten ziyade, verimlilik ve organizasyon

açısından ikna amaçlı bir araç. Ağlar ve örüntüleme gelişmekte olan dünyada yapıyı sürdürmenin yeni stratejiler. Başlı başına yapılanmalardan ziyade devre düğümlü sistemler yaygınlaşıyor ki bunların ölçüm ve tasarım yöntemleri henüz gelişme aşamasında...

Bu epey tartışma gerektiriyor... Temel olarak gelişmeler daha çok malzemeler hakkında her ölkede daha iyi bir anlayış geliştirme ve nihayetinde mühendislik sezgisinden ayırt edilebilir becerimizde kaydedildi. Bu anlamda bu durumu destekleyen en büyük 'vizyon ve yöntemler' hiç şüphesiz daha iyi modellerle yapmamıza izin veren işlem gücünün kaba kuvvetinden kaynaklanıyor. Belki tasarım yöntemleri ve araçlarından bir sonraki adım 'bunun insanlarla takviye edilmesi' ile gelecek. Örneğin Greg Lynn gibi mimarlar şimdi den bunun potansiyellerini araştırıyorlar ama bu tek başına olmalı ve örneğin zanaatın kaybı konusun da zihnimizi aynı dercede meşgul etmeli.

Estetik Üzerine

Doğalın estetiği eylem halindeki güçlerin bir sonucudur ancak insan yapımı dünyada güzelliğin arayışı vb. konusu olduğunda gidilecek yol daha az belirgindir, doğrudan doğadan kopyaladığında incelikten fazlaıyla uzak, ancak geri bildirimle birlikte taklit ettiğinden gizli bir bevesle yüklü, bunlara meydan okuduğunda da daha ilham vericidir. Mimari özünde bu doğayla birlikte çalışma niteliğidir ve onu etkilemek, aksı tersine döndürmek veya ondan sarmak, doğanın sağladığı eylem alanı ile onusuz olamayacak olanı yeniden yaratmaktadır. Mühendis olmadan bu mümkün değil...

Her şey mümkündür, mesele aslında nitelikli ilgili... Benim tammıma göre tasarım mühendisliği görsel bir uyarın içermeli ve estetik değeri sayısallaştırmak imkansız olsa da, sağlığı ve verimliliği zorlamayan 'zevkli' bir mühendisin katkısı olabilir, ancak estetiğin koruyucusu (mimar) zayıfı bu katkı çirkin olabilir, dolayısıyla sorunun basit, ikili bir cevabı yok.

Kâr Üzerine

Bugün teoreti, araştırma ve üretim birbirine akademinin uygulama ve tersi gibi çalıştığı daha kısa döngülerle bağlı: Şirketlerde, laboratuvarlarda, garajlarda yapılan araştırma ve eğitimin ürünü sürücüsüz yollar, yazılımlı süveler, ev yapımı dronların olduğu yakın gelecek. Bir firma olarak AKT gerçek-zamanlı,

gerçek-hayat şartları için bir yenilik merkezi gibi, eldeki koşullara göre her zaman daha iyi bir yöntem bulunabileceği fikrini özgülleştiriyor. Bu kârlılığa yönelik bir dürtü mü?

Kâr aapp bir kelime değil ve evet kişinin hayatta kalması önemli ama tasarım odaklı bir uygulamanın manifestosu olmamalı. Biz bunu çok katmanlı bir konu olarak değerlendiriyoruz, nihai kâr-zarar ve senelik mali tablo, kaç tane tasarım ödülü kazandığımız, elemanlarımızın uzun süre elimizde tutabilmek, toplumsal cinsiyet dengesi, sürdürülebilirlik ve pek çok farklı konu "kâr" hanesine yazılır.

İnsanlar Üzerine

AKT birden fazla lisan bilen ekibi ve çok sayıda ülkedeki operasyonlarıyla biliniyor. Londra'daki bir mühendislik şirketi Afrika'da okullar inşa ediyor, kıtalar-arası çalışıyor, fazlasıyla modern. Çalıştığınız ülkelerdeki düzenleme ve kurumlara nasıl uyum sağlıyorsunuz?

Mühendislik öncelikle prensiplerden kaynaklanır ve rüzgar ya da depremle ilgili konular vb. değişse de kütle çekimi fazla değişmez. Sözü kısası ofisimizde 37 farklı ulustan çalışanlarımız var ki bu Londra'da olmanın avantajlarından biri ama aynı zamanda cazibe merkezi bir stüdyo olmanın getirdiği bir "kâr", dolayısıyla bağlamla birlikte gubacak değişen ve uyum sağlayan harika çalışanlarımız var, arada sırada yerel pratiklerle de ortaklık kurmaya çalışıyoruz... Küresel değil, Londra merkezli uluslararası bir modelimiz var, dolayısıyla çalışmamız zor olduğunun düşündüğümüz bazı ülkelere gitmeden üstesinden gelmek daha kolay...

Cepheden

Son olarak, siz şahsen Sahra-altı bölgesi gibi olanakları kısıtlı ortamlarda inşaat yapmayı deneyimlediniz, tasarımın itici gücünün aciliyeti olduğu 'cepheaden' neler öğeniyoruz?

Ne yazık ki derslerden biri, birçoklarının içinde bulunduğumuz 21. Yüzyılı belirleyeceğini söylediği bu konunun siyaset ve korku kültürleri tarafından bir derece kadar geç edilmesi oldu... Bana göre tasarımdan gelen kültürlerin birçok yönü, 'cepheaden' baş gösteren zorlukların bir parçası. Bu yüzden hepimizin becerilerimizi geliştirmemiz, tasarımı ilgili konularda eğitimimizi iletmemiz, disiplinlerimizi anlatma-

mız gerekiyor. Yapılı çevre disiplinleri bağlamında, birçok farklı ölçekte çok sayıda disiplinler arası çözümler sunabiliriz.

The engineering practice of AKT II for 20 years has realised many extraordinary projects in close collaboration with architects in search of diversity.

ON definition and difference

What is different in the way AKT has predicted the future 20 years ago and today, how have your operations varied in that time? What is your definition of design engineering today? What is creative engineering now?

As is often the case the vision 20 years back was born out of the dichotomy of passion for engineering design and a frustration that the models of practice surrounding us at the time would not allow us to fit in so 'wrestling' with this became the main driver and motivator and by implication there was no business plan beyond one year, so on the whole the operating core values remain but to have to bear the burden of size and success beyond our expectations, that is hard sometimes. Our modus operandi was always based on technical skill using brute force of computation and that remains and has served us well.

There is a complex answer to what design engineering is and there are many answers that would require a careful narrative; in very simplistic terms we think in our case 'design engineering' is a behavioural quality that has empathy of both the architects work and the clients desire one where we know how far to push our core discipline and when to stop pushing for example we make good architects look great by empathy and knowledge of their discipline and that regard creativity is more a 'buzzword' we keep at arms length.

ON scope and networks

'Pattern' is reclaimed as a crucial tool that serves the structural engineer in the transcalar scope as in the AKT portfolio, inventing the 'new' that is experimental not only in form and behaviour but also in magnitude. Algorithms and coding obviously serve form making, analysis, and performance assessment potentials, what are the latent synthesis capacities for the innovative engineer? A tool for persuasion in terms of efficiency and optimization, rather than a modality to organize and

coordinate multi-layered information. Networks and meshing are novel strategies for the emerging world for sustaining structure. Rather than stand alone constructs node to node systems are becoming prevalent, of which Measurement and design methods are yet evolving...

That requires a lot of debate... Fundamentally the advances are mostly in our ability to get better understanding of materials at all scales and being able to make a distinction from engineering intuition ultimately in that sense the greatest 'visions and methods' to support this are coming no doubt from the brute force of processing power that allows better modelling. Perhaps the next steps in design methods and tools will come from the 'augmentation of this with humans' architects like Greg Lynn are for instance already researching the potentials of this but it must not be in isolation as the loss of craft for example has to be an equal preoccupation.

ON aesthetics

Aesthetics of the natural are a result of the forces in action, but in the quest for beauty in the manmade world the road is less obvious, too blunt when it directly copies from nature but is latent with aspiration when it mimics it with feedback, even more inspirational when it challenges them. Architecture in essence is this quality of working with nature and to effect, to reverse the flow, or deviate from it, to make anew with the provision of space for action other than what would be without it. This is not possible without the engineer...

Everything is possible the question really is qualitative... Design engineering in my definition has to include a visual stimuli and whilst aesthetic value is impossible to quantify one could say that an engineer with 'taste' and one who does not just push purity and efficiency can make a contribution but that contribution can be ugly if the guardian of the aesthetics (architect) is weak so its not a simplistic binary answer as implied by your question.

ON profit

Theory, research and production are inter-driven in shorter cycles today that academy works like practicing and vice versa: The near future with driverless roads, coded sweaters, homemade drones that are products of research and education within companies, labs and garages. AKT as a firm is like an innovation centre for re-

al-time real-life conditions, emancipating that there is always a better way to be invented for the conditions at hand. Is this a drive for profitability?

Profit is not a dirty word and yes it is important that one survives but it should not be the manifesto of a design led practice. We measure it as a many layered issue, bottom line and annual account, how many design awards we win, keeping staff for long, gender balance, sustainability and many other issues account as "profit"

ON People

AKT is known for the polyglot crew and their operations in multiple countries. An engineering company in London is building schools in Africa, cross-continent is all too modern. How do you adapt to the regulations, and institutions in the countries you work?

Engineering is from first principles and gravity doesn't change much even if wind or seismic etc. do change...in short we do have 37 nationalities in the office which is one of the advantages of being in London but also one of the "profits" of being an attractive studio so we have great employees who adapt and change fast with the context, occasionally we also try to partner with local practices... Our model is international from London not Global so its easier to cope without being in certain countries where we find it difficult to work...

From the front

Finally, you in person have experienced construction in a world of less means as in sub-Saharan fields, what do we learn from the 'front' where emergency is a driving factor in design?

This has been answered in the previous parts... Disappointingly one lesson is that this issue, which many say, will define the current 21st Century has been hijacked to some extent by politics and the cultures of fear... In my mind the many aspects of the cultures that come from design are part of the looming challenges on the 'front' this needs all of us to skill up, improve our education in matters of design, communicate our disciplines. We can offer a multitude of interdisciplinary solutions across many scales from the context of built environment disciplines.

İSTANBUL 2023

YENİ TÜRKİYE YENİ ŞEHİR

Elif Simge Fettaoğlu
Sinan Logie

Sinan Logie ve Yoann Morvan'ın İstanbul 2023 kitabı, kentin 'soluksuz' büyümesini, merkezden çepere belirlenmiş rotadaki derin gözlemler ile net ve aynı soluksuzlukta anlatıyor. Kitap, içinden geçmekte olduğumuz dönemin belki de en kapsamlı ve katmanlı panoramasını sunar, üzerine düşünülecek pek çok alan açıyor. Sinan Logie'yle, 'eski kent'in yığıntılarına bakan bir pencere kenarında' yeni kent'e dair şöyleştik.

Kitabınızın metodu 'yürümek'. Uzun kesitlerde tematik yürüyüşler üzerinden belgeliyor, bunu yaparken bir yandan da onları üreten sosyo-ekonomik gerçeklikleri tarif ediyorsunuz. Kitap fikri metotta birlikte mi çıktı, yoksa metot mu kitaba uzun vadede evrildi?

Yoann, IFEA'da Jean-François Pérouse'nin yanında çalışıyor, onun sağ kolu olarak onunla çeperde yürüyüşler yapıyoruz. Akademik bir dergiye yolladığım makale üzerine benimle iletişime geçti, görüntü ve yürümeye başladık. İlk rotamız Sahiba Gökçen'e Havataş ile varıp oradan Sultanbeyli'ye gidişti. Kitapta *Cehennem Giriş* olarak adlandırılan rotanın nüvesi: O gidişte cehennemin kapılarında durduk. Takip eden aylarda birkaç yürüyüş daha yaptık. Aynı sıralarda İstanbul'un 2020 olimpiyatları adaylığı Avrupa'da ses getiriyordu. Fransız bir yayınevi bu vasıtayla İstanbul 2020 üzerine bir kitap yapmak üzere irtibata geçti. Yoann ise "2020 değil 2023 olsun," dedi ve kitabı birlikte yazacağımızı illetti.

Yürüyüşlere yoğun olarak 2013 yılının Ocak ayında başladık, henüz Gezi eylemleri olmamıştı. O kıyık birkaç yürüyüş yapıp, 'ıscaık aylarda' uzun mesafeleri katettik. Toplamda 200 kilometreye yakın. Bazı yerlerde kesintisiz yürüyüş mümkün değildi. Örneğin Gebze'yi önce otobüsle gidip duraklaya duraklaya gördük, sonra içerisinde otomotiv fabrikalarındaki uzun sunumları da içeren duraklara adlandırdık.

Merkezden periferiye devamlı bir atlayış var. Rota bazen merkezden başlıyor, bazen de merkez bir referans noktasına dönüşüyor. Bu değişim bilinçli mi?

Evet, arada sırada gidip gelmeye çıktık. Öncelikle her bir ettiğimiz okullar Fransız olduğundan, İstanbul'un belli başlı noktalarını vurgulamamız gerekiyordu. Aslında bu işi de bir egzersiz dönüşü. Merkezde bakıp tekrar gözümüzü uzağa çevirdiğimizde uçurum büyüklüğünün farkına daha iyi varabiliyorduk.

Yürümeye başladığımızda henüz aklımızda herhangi bir strüktür yoktu. Keşfettiğimiz şeyleri nasıl bağlayabilecek olduğumuzu görmeye başladıkça, neredeyse yürüyüşlerin yarısına doğru, ana temalar yüzeye çıkmaya başladılar. Temalar ile birlikte ise kapsam belirlenmiş oldu. Açıkçası ben başka megalopol deneyimlemişim. İstanbul, Avrupa'da eşi olmayan bir şehir. Tarif ettiğimiz durumların benzerlerini görebilmek için yüzümüzü Hindistan, Çin, Vietnam ve Bangko gibi yerlere çevirmemiz gerekiyordu. Daha çok Doğu coğrafyalarına bas bir durum. Kent muhalefeti ve kent teorileri üzerine arştırdığımızda kimsenin bu megalopolleri nasıl düşüneceğini öngöremediğini görüyoruz. Evet neoliberalleşmenin sonucu olduğunu az çok anladık.

Murat Güvenç İstanbul'un kent teorisinde henüz olmayan örüntülere sahip olduğunu söylerken, çeperden çepere yayılan insanlardan bahsedir. Ben de yürüyüşlerimiz sırasında sıklıkla bunu gözlemledim. Eskiden kentin merkezinde beslenip sonra çekilinen bir yer olarak çeperi görüyorduk. Bugün hayatı tamamen İstanbul'un dışı ve dışı arasında geçen insanlar var. Kitapta yer verdiğimizde, Şamlar Köyü'nde bizi karşılayan ve Hadimköy'de bir alışveriş merkezinde çalışan genç gibi.

Yürüdüğünüz yerlere belki de bir daha yürünerek ulaşamayacak ya da artık yürünerek algılanamayacak kentsel alanlar olacaklar, bunu hissettirdiniz, belki de örneklediğiniz yerler var mı?

Bazı adımlarımızda bu hisse daha yoğun kapıldığımız oldu. Kitapta fotoğrafına yer vermedik ama, İspartakule yakınlarında elinde sopasıyla koyunlarını güden teyze, arkada yükselen dev bloklarla birlikte, sadece o ana özgü bir durumu ortaya koyuyordu. Tabi bazı şeyler çok hızlı değişirken diğerleri beklenenden yavaş kalabiliyor. Riva'dan geçtiğimiz dönemde, pek çok altyapı projesi inşaat halindeydi, o kısım fazla beklemiden dönüşür diye düşündük, ancak bu kıy gidip gördük ki henüz hiç bir şey olmamış. Otoyol bağlanmış, ama vadedenler geçekleşmemiş, küçük kasaba kente dönüşmemiş.

Nefessiz bir kitap bu, bir solukta bitiyor, bununla birlikte insanın nefesini de kesip de bitiriyor, insan kesif bir umutsuzluğa kapılıyor. Yine de bu çerçevede unut var mı, varsa nerede yatıyor?

Kitapta umudu yeterince veremedik ama birkaç noktada anlatabildik. Fransızcası yayımlandığında, Baştan sona okuyup ağlamıştım. Öte yandan Türk toplumu, ana akım medyanın ya da siyasetçilerin göstermek istediği gibi siyah-beyaz bir toplum değil. Yeni teknolojiler ve tüketim alışkanlıkları ile bütün kesimler ayrı hayat tarzını paylaşıyor, onu hissettik. Artık kapalı bir dünyada yaşıyoruz, o kesin.

Umur tarafı belki daha çok okulda ders verirken ortaya çıkıyor. Bu sene pek çok atölye çalışmasına katılma imkanı buldum, Eskişehir'de, Ankara'da Anadolu'dan gelen genç mimar adayları ile çalışma şansım oldu. O atölyeler esnasında, hepimiz din etknik köken açısından farklı olsak da, birleşince güzel şeyler yapabileceğimizi yeniden keşfettik.

Kitap belgeleme safhasında duruyor belki ama, burada öğrendiklerimizle gençlere yeni ufuk ve kapılar açmaya çalışıyorum. Aktivizm sadece belgelemek mi? Hangi derle boğuştuğumuzu anlamak için belgeleme aktivizmin bir biçimi. Sokakta gidip pankart asmak bir başkası. Ancak, gerçek olan insanlar tekrar dan beraber olmaya teşvik etmek, keyifle ve beraber güzel şeyler üretilebilir potansiyellerini ya da yollarını açmak. Başka bir çare görüyoruz. Tekrar beraber olma potansiyelini masaya getirince, her şey değişiyor. Farklı kesimlerin ve kültürel çatışmaların Türkiye'si ortak bir zemine oturuyor.

İnsaat üzerinden, 'rant paylaşımı' aracılığıyla ciddi bir rıza üretimi var. Başka hiç bir alanda görülmemiş toplumsal uzlaşma en çok inşaat üzerinden gerçekleşiyor. Bu nasıl kuruldu, nasıl işliyor?

İstanbul'u korumak isteyen bizim gibi insanlar. Mesela Kadıköy'de müteahhit kendi binalarını dönüştürmeye başladığında "başmızta talih kuşu kondu, yaşınsı," diye seviniyor. Televizyon dizisindeki güzel kız kapalı sitede yaşıyor ya da rezidansta oturan yakışıklı erkek camdan boğaza doğru bakıyor. Yeni konutta yaşıpamak gazetede ki reklamlardan dizilere kadar çok iyi pamolanan ve satılan bir yaşam tarzı; kimse o treni kaçırma istemiyor. Emlak, en az iPhone kadar çok istenilen bir arzu nesnesine dönüşmeyi başardı, reklamcılık sektörünü bu konuda konut edilebiliriz.

Başakşehir'deki yeni konut reklamları "Yeni Türkiye" ya da "Yeni Türkiye'nin yeni merkezi" sloganları üzerinden pazarlanıyor. Orada sosyolojik bir durum var. Bence, beş yıl içerisinde değil ama onbeş-yirmi yıl içerisinde bir sosyal patlama potansiyeli doğacak. Avrupa'daki orta sınıflar için yapılan büyük ölçekli site ve lojmanların çöküşünde gördüğümüzü de; binalar 30

yıllık olduğunda, siteleri yöneten firmalar battığında, beş altı tane site birden batacak belki. O zaman ilginç durumlara ortaya çıkmaya başlayacak.

Hem aşağıdan hem de yukarıdan gelen bir gelişme baskısı var. Bu, kenti, ve çepeleri neye doğru evirebilir potansiyeline sahip? Ve bu üretim biçimlerinde, mimarın rolü ne?

En büyük risk -bunu ilk söyleyenler biz değiliz ama- Kuzey Ormanları'nın yavaş yavaş küçük kentsel park alanlarına dönüşmesi, ki bu zaten başladı. İstanbul makroformunun büyüye kayması, Başakşehir ve üçüncü havalimanı ile birlikte üçgen formunun bir paralel-kenara doğru evrilmesine şahit olacağız.

Aslında haritaya biraz daha uzaktan baktığımızda tamamen Marmara denizi etrafında muhteşem bir kentsel alan oluşmakta olduğunu görüyoruz. İstanbul bunun finans merkezi, Trakya tarım, Çanakkale enerji ve madencilik ile hammaddelerin temini rolünü üstleniyor, Bursa-Gebze ise endüstri bölgesi.

Artık soru İstanbul'u kurtarmak olmamalı, kurtarılabilecek bir tarafı da pek kalmadı. Hepimizin sahip çıkmak istediği birkaç tarihi alan var, gerisi için artık "ne yapalım, oldu bir kere," diyebiliyoruz ancak. Bütün İstanbul'u Karadeniz ya da Anadolu'ya gönderemeyeceğimize göre... Şehir böyle, bununla bir şekilde başa çıkmamız lazım. Öte yandan mega projelerin dışında bütün metro atlayışı da inanılmaz bir şekilde geliyor, gerçekten "Büyükeşehir çalışıyor." Hem de etkileyici bir hızla. Tüm Marmaray tamamen devreye girdiğinde kentin saçaklanmasını biraz daha etkileyecek. Marmaray ve hızlı trenle oraya 40 dakikada bağlanacağımız gün, Edirne İstanbul'un banliyösü haline gelecek.

Mimarlar çok nadiren muhalif pozisyonu alıyor. Ama bütün ülke yirmi-otuz yıldır bütün geleceğini inşaatla yatırırsa ve hiç bir yeni teknolojiye yatırım yapıp, gerçekten değerli bir sanayi üretimine doğru evrimlilyorsa bizim bu tablo içerisinde bir anda kahrmanlara dönüşmemiz bir anlamda abartı olur.

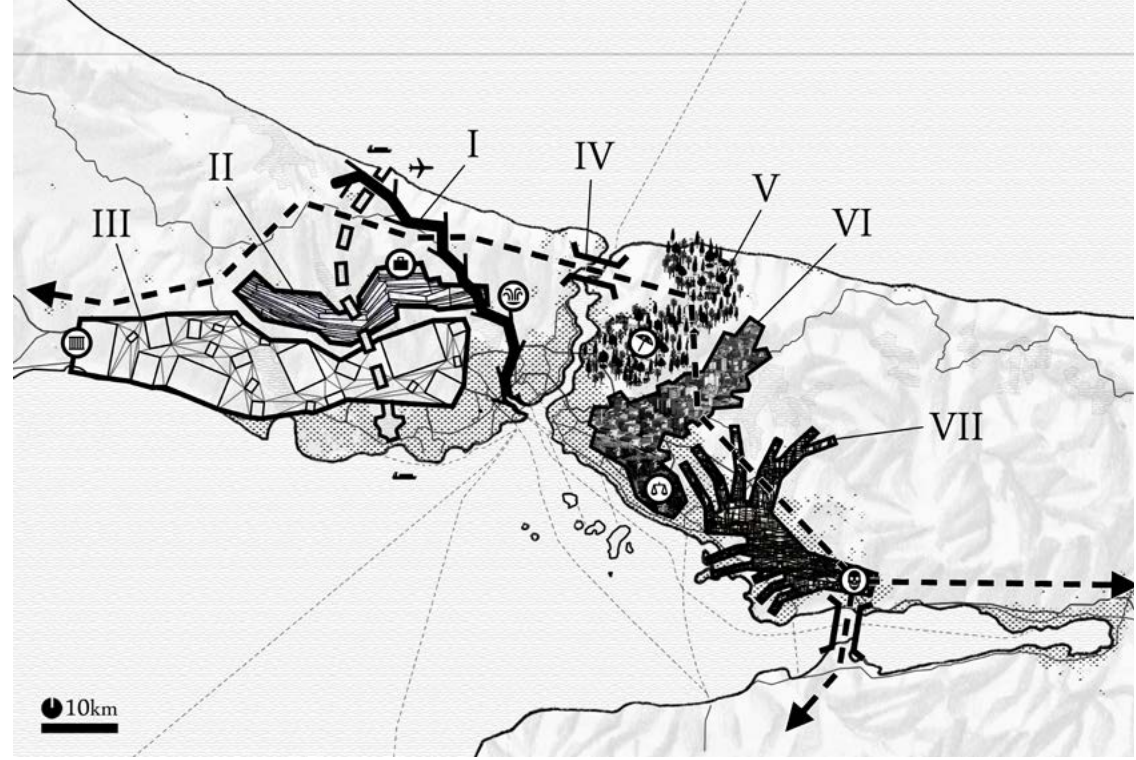
Oldukça yaşılanmış bir sistem ve dışlıları var, kitabı yazdıkları sonra okumuştum, geçen yıl, gazetede bir akademisyen bunu çok güzel anlatmıştı. İnşaatlerde payı olan büyük holdinglerin kömür madenlerinde de payları var, çıkartılan kömür termik santrallerde yakılıyor, termik santrallerin külleri çimento fabrikalarına da tekrar kullanılabiliyor, çimentoyla ise tekrar inşaat yapılıyor.

Handikap yok mu? İnşaat sektöründe geldiğinde döngü duruyor alsında?

Küçük bir kum tozu girdi mi birden tüm çarkı bozabiliyor. Muhtemelen bu anda işleyen sistemin sonu, inşaata oluşan balonun patlamasıyla olacak. O balonun nasıl patlayacağını öngörmek çok zor. Çünkü oldukça genç ve yenilenen bir nüfus var. Ancak bütün ölçeklere refah seviyesi yükseldikçe doğum oranı da düştüğü için bu yenilenen nüfusa bağlı sistem de sonsuz değil.

Muazzam yatırımlar oluyor ama öte yandan ülkenin ekolojik dengeleriyle sürekli oynuyoruz, 80'lerden beri. Tamam, Avrupa'daki bütün su yolları insan eliyle islah edilmiş; barajlar, asansörler var gemilerin geçmesi için ancak insan eli neredeyse her yerde değişe de, yine de bazı havzalara dokunulmuyor. Birkaç tampon bölge bırakılmış vaktiyle, Avrupa'nın ekolojik dengeleri onlar sayesinde devam ediyor. Türkiye'de ise bu tamponlar tesis edilmiyor.

Biz, mimarlar olarak tüm bunları kayıp olarak değerlendirip elimizi çekiyoruz, meydana inşaat ve müteahhit bilgeliniye bırakmıyor muyuz?

Bu sistemde parası olan güçlü. Mimarların böyle bir sermaye birikimi yok genelde. Halbuki bütün düşünce sistemini ele alsak; ekolojik ve sürdürülebilir teknolojiler ve yatırımlar ile birlikte Türkiye inanılmaz bir ükneye dönüşebilir önümüzdeki on beş-yirne yıl içerisinde. Henüz geç değil. İyi okullar var halen daha, bir sürü istekli genç var. Ülke pırl pırl gençlerle dolu.

İstanbul 2023, new book by Sinan Logie and Yoann Morvan depicts the tale of the 'breathless' urbanism of the city through observations in routes extending from the centre to the periphery. The book offers an extensive and layered panorama of the last decade, while opening up fresh grounds for debate. We had a conversation with Sinan Logie on the "city to come" right by a window overlooking to the old city.

'Walking' is the key method of observation in the book. You document thematic walks through long sections while depicting a socio-economic frame that brought up that specific built environment. Did the method bring up the book, or vice versa?

Yoann, already was walking with Jean-François Pérouse, as his right hand guy in IFEA. He contacted me after seeing an article of mine that I've submitted for a journal, with that we met and began walking. The first ever 'walk' began by taking Havataş to Sultanbeyli, nucleus of the section named "Hell's Gates." We stopped right by the gates, not moving forward. At that time, İstanbul's olympic bid was a hot topic in Europe, the French publishing house, contacted Yoann to make a book on "İstanbul 2020" Yoann said 'let's make it 2023 instead of 2020' and expressed his wish to write the book with me to them.

We began our walks, in the January of 2013, well before the Gezi events. By the summer we had several excursions under our belt, and during the "hot months" we spanned through great distances, almost around 200 kms. In some places, it was impossible to walk uninterrupted; we had to take the bus to Gebze, for instance, and see it stop by stop, some stops involving PowerPoint presentations in the automotive factories.

There is a constant jump from centre to the periphery.

Sometimes the route begins in the center, sometimes the centre becomes an origin of reference. Was that shift intentional?

Since it was intended for a French audience initially, to we had to point out to few landmarks of İstanbul to put things in context. The practice actually became a good exercise, we started realizing the hugeness of the gap better by shifting the gaze from the periphery to center and back. We had no notion of a structure to begin with. When we confined to begin to untangle the main themes began surfacing and the whole took shape. İstanbul is unique in Europe, it is a condition of the Eastern Geographies and to find parallels you have to look to India, China, Vietnam, Bangkok. No one knows exactly how those megapolises will transform. Yes, we realize it is the end product of the neo-liberalization, but, and then, what?

When we were walking, and talking with people, things Murat Güvenç used to say begin to make more sense. Güvenç's claims that İstanbul, now, has patterns that does not yet exist in the urban theory, and there are people confined to the periphery in their day to day lives. Previously periphery was the place, that lived off the center. We observed this is more often the case: The boy whom we encountered in Şamlar village, works as a security guard in a shopping mall in Hadimköy. His life, in its entirety is by the borders of İstanbul; between the periphery and periphery.

Did you ever felt like the routes will not be fathomable by walking anymore, or will be beyond recognition 'the next time'?

More in some, then others. A shepherd, walking her sheep right by the towering İspartakule, is a reality that belongs to that specific time and place. Some are changing extremely fast, while the others remain. When we were walking towards Riva, seeing all the infrastructure under construction, we thought the transformation was immediate. But revisiting it this year, we realized that the premises are yet to become; the small town is yet to become the city. The whole of Kilyos, and Kemerburgaz in a similar condition, but since they are akin to Göktürk-type of development, we opted those out of the book.

It is a breathless book, that takes away the breath, and leads to a mode of despair. Within the frame you so well depicted, is there a space for hope?

When the French edition was published, reading it from cover to cover, I cried. We could not give a sense of hope within the text, just pointed out in several cases. The Turkish society, contrary to how the media or the politicians claim it to be, is not black and white. We are not living in a closed world anymore. We felt that the society shares the same lifestyle more or less, through the new technologies and habits of consumption that comes with them. The hope surfaces in the schools. Last year I attended several workshops, in Eskişehir and Ankara, where I had the chance to work with the young students from Anatolia. We discovered once again that we can do good things when we come together, no matter what ethnic or religious background we might have.

This book does not extend from the documentation, but I am trying to open up new frontiers for especially the young people. Is activism only through documentation? It is a type of it that shows what we are dealing with. Opening up banners in the street is another type. But, the real thing is to encourage people to come together again, opening up ways or potentials of creating something beautiful together with joy. I don't see any other way. When we bring up this potential to the table, everything changes; the society of many sects and cultural conflicts rises on a common ground.

The act of construction, through a common "prof-it-share" bond, has a certain way of "consent creation" and becomes a ground for social reconciliation, kind of which we don't see in any other ground.

Even people like us, who has a sensitivity towards protecting İstanbul, when the developer knocks on the doors for 'urban transformation' there is a certain joy that come up with it deeming it a lucky turn of fate. You turn on the TV and see this princess-like girl living in the gated community or the handsome guy in a residence is looking towards Bosphorus. It is a lifestyle that is sold all over the media, from the newspapers to the ads and to the TV series, and no one wants to miss that train. The real estate has become an object of desire, even more than

iphone and we can congratulate the advertising sector for their success on that.

New adverts in Başakşehir read 'New Turkey' or 'New Center of the New Turkey.' There is a certain sociological pathology over there. Maybe not in five years, or ten, but there will be a potential of social explosion, much like what we see in Europe where when the middle class settlements became 30 years old, and started showing wear and tear, they degenerated. There might be an interesting turn of scenery, for instance when the companies that manage those gated communities became bankrupt, and when five or six gated communities will fall with them eventually.

There is a pressure coming from the bottom, as well as the one coming from the top. How does that evolve and change the center and the periphery, and urban macroform?

The biggest risk, we are not the first one to say this but, is the transformation of the Northern Forests into small urban parks. It already began. The macroform is changing from a triangle to a parallelogram. And when you take your look in a larger scale on the map, an immense urban region is forming around Marmara sea: Istanbul as a finance capital and around it energy and raw material production in Çanakkale, industry in Bursa through Gebze, agriculture in Thrace. The question is not saving 'Istanbul' anymore, because there is nothing to save. Of course there are certain areas that we all want to protect, for the others we are late and

whatever happened, happened. We will not pray for an earthquake for sure. We can not send all of the Istanbul to Anatolia or Black sea. This is the reality of the city, we have to cope with it. Besides, the metro infrastructure is extending in an incredible pace, "municipality is working." When the Marmaray is fully utilized, it will trigger the urban sprawl; Edirne could become, in twenty years, a suburb of Istanbul, when it will be a mere 40 minutes to reach there via Marmaray and high speed trains.

There are many 'fronts' that we encounter from Çanakkale on one side, and Kiyıköy on the other. How does architects position themselves within this political-economical atmosphere?

The architects, very seldomly position themselves as opposition. In an environment where whole country has depended in its future to construction for decades and has not invested into the new technologies and valuable industrial production, it would be rather overextending to create heroes out of architects. There is a well-oiled system of wheels, within the big holdings that work within the construction sector. An academician last year has laid out that: they also own coal mines the coal from which are burnt in the thermal power plants, the ashes from the plants are re-purposed in the cement factories, and those are used in the construction....

Isn't there a certain handicap? The wheels turn very slow, or even stop when it comes to construction.

A grain of sand can upturn the whole system of wheels. Probable outcome of the system will be the explosion of the construction bubble. It is very unlikely to predict when or how this will happen especially because the population is young and has great renewal rate. Of course it is not an endless system, since as the welfare levels rise, the birthrate drops.

There are incredible investments that are taking place throughout the country. But at the same time we are playing with the ecological balance of the country at an expanding rate since the 80's. Of course, in the Europe, all of the waterways are rehabilitated by the human hand, there are dams and escalators. But yet, although most of the landscape is human-made, the water basins are protected. Several buffer- regions are left at the time, and it is those that sustain Europe's ecological balance. In Turkey, we do not establish any ecological buffer zones.

Do we, architects, name those as 'losses' and leave the act of construction to the developers and other actors hands'?

Money talks in this system, and more often than not, the architects do not have that kind of an accumulated capital. If we were to consider all of the systems, through ecological and sustainable technologies and investments, with this pace of development the country could become an incredible place. It is not late for this. We still have the good schools, and many eager young architects, the country is full of them indeed.

www.tonkproject.com
@tonkproject

"Duvarlarda yepyeni bir deneyim" sloganıyla yola çıkan Tonk, ilk bakışta beton duvar karoşu üretir gibi görünse de, yenilikçi tasarım vizyonu, farklı bakış açısı ve bu doğrultuda geliştirdiği kullanım senaryosuyla insanlara alışık olmadıkları bir deneyim sunuyor. Modellerin her biri minimalist tasarlanmış, 3 boyutlu geometrik formlardan oluşuyor. Her bir model kendi içinde farklı diziliş varyasyonlarına sahip olduğu için, Tonk'un sunduğu 10 duvar karoşundan toplamda 100'e yakın uygulama şekli elde etmek mümkün.

Tonk'un "Time" adını verdiği, bu yıl piyasaya sürülen yeni serisinde ise yine farklı bir kullanım senaryosu ve "yepyeni bir deneyim" göze çarpıyor. Tasarlanan yeni modellerde, takılıp çıkarılabilen masif ahşap parçalar, kullanıcıların kendi zevklerine göre, istedikleri zaman değiştirebildikleri duvar tasarımlarına sahip olmalarına imkan sağlıyor. Ahşap beton malzeme ile birleştirip interaktif bir kullanım sunan tasarım ekibi, bu işlevin sektörde bir ilk olduğunu savunuyor.

Markayı ayırtıran bir diğer özelliği de müşterin taleplerine ve ihtiyaçlarına karşılık vermek için oluşturulmuş "Tonk Project" adında bir projelendirme ve tasarım ekibinin olması. Devamlı yeni anlayışlar, yeni kullanım senaryoları, yeni modeller üzerinde çalışan Tonk Project ekibi, müşterilerin talepleri doğrultusunda, uygulanacak mekanın çizgisine, konseptine ve ruhuna en uygun Tonk ürününe seçerek alternatifli uygulama ve tasarım seçenekleri sunmak için de çalışmalarını sürdürüyor.

AŞIKAR OLANA HAYRET GRENFELL KULESİ YANGINI

Kamil Kül

Sosyal konutların hedef kitlesi her ülkeye göre farklılaşsa da, toplam konutlar içindeki payı en yüksek olan Avrupa ülkesi yüzde 35 ile Hollanda. Tüm dünyada yaşanan yoğun göçler, gelir dağılımında ınsafsızca bozulan denge, dolayısıyla yoksulların ve düşük gelirli insanların sayısının artması, umulanın tersine sosyal konut arzını arttırmıyor, aksine, sosyal konut desteği her ülkede azalıyor.

Avrupa Ülkelerinde Sosyal Kiralık Konut Stokunun Toplam Kiralık Konut Stoku İçindeki Payı (%)

	Toplam konut stokundaki payı	Toplam kiralık konut stoku içindeki payı
Hollanda	33	75
Fransa	17	44
İngiltere	17	49
Almanya	3	7
Finlandiya	16	53
Avusturya	22	56
İrlanda	9	32

Kaynak: CECODHAS 2013 ve CSO 2012 verilerinden derleyen Cahill, 2014: 5.

Kensington'da yaşayan emekçi ve dar gelirli çevrelerinin giderek çok varlıklı ve müreffeh bir kesim tarafından kuşatıldığını düşünüyor. Önceleri yoğunlukla işçi sınıfının yaşadığı bir bölge olan Kuzey Kensington'da işçilerin sayısı azalıyor, seslerini duyuramıyorlar ve bu mahallelerde doğup büyüyen sınıflar arasında uçurumların arttığını, bunun bir tür 'sosyal temizlik' olduğunu söylüyorlar.

Yüksek binalarda yangın riskini kapsayan düzenlemelere uymayan, otomatik yağmurlama sistemlerinin sağlanmadığı ve zengin komşularının gözüne hoş görünmesi için kaplanan ucuz cephe malzemesiyle "yenilenen" binanın taşıdığı riskleri mimarlar gibi yöneticiler de biliyordu. Sigorta maliyeti 25 milyon sterlin olan 24 katlı, 120 daireli **Grenfell Tower**'da kaplamaların yanarak yere düşmesi kurtarma çalışmalarını zorlaştırdı.

'Zengin mahallesinde bir yangında öldüler, çünkü yoksullardılar'*

İngiltere'nin başkenti Londra'daki Grenfell Tower yangını sonrası tepkiler, mağdurların "Yaşananların nedeniyile ilgili ve ölümlere dair bir açıklama bekliyoruz" talebiyle başladı.

Onlara göre, yetkililerin yaşamını yitirenlere dair verdiği sayılar, kayıp yakınları düşünüldüğünde gerçeği yansıtmıyordu.

Ayrıca Londra'nın en zengin bölgelerinden birinde meydana gelen olayda, yaşananların sorumluluğuna dair sorular cevaplanmıyordu ve evsiz kalanların durumunun ne olacağı da belirsizdi.

Onlara göre, Muhafazakar Parti bükümeti ile yine Muhafazakarların elindeki Kensington ve Chelsea Belediyesi, giderek artan sorulara bir türlü yeterli yanıt vermiyordu.

Yangından sonra Grenfell Tower'ın yer aldığı Batı Londra'da ve Londra kent merkezinde gösteriler patlak vermeye başladı.

'Ne istiyoruz? Adalet' sloganları
Sloganlar süsti. İnsanlar birbirlerine yaşadıklarını anlatıyor, ağlayanlar birbirine sarılıyordu.

Mumlar yakılıyor, panolarla mesajlar yazılıyordu. Panolarda İngilizce olduğu kadar birçok Müslümanın da binanın ve mahallenin sakini olması nedeniyle Arapça yazılar da vardı.

Bir yazıda yaşananlar Titanik gemisi faciasında gemideki fakirlere can yelçi verilmemesine benzetiliyordu.

'Öldüler çünkü yoksullardılar'

Rap şarkıcısı Akala Channel 4 röportajında tepkisini, "Bu insanların ölmesi ve evelerini kaybetmelerinin nedeni yoksul olmalarıydı. Sadece Londra değil dünyanın en zengin bölgelerinden birindeyiz. Zenginler yeterli yangın alarmı olmayan evlerde oturmaz" sözleriyle dile getiriyordu.

Çok satan sağ gazideki ana akım gazetelerden Sun, gösterilerle ilgili manşetinde 'Bu bir katliamdı' başlığını seçti.

mişti.

Guardian gazetesi ise baş yazısında Londra yangınının, ABD'de 2005'teki Katrina kasırgasının yarattığına benzer siyasi sonuçları olabileceğini yazdı.

Grenfell Tower'da ölü sayısının artmasına kesin gözüyle bakılıyor.

"Bu Türkiye Mahmut Hamisi'nin 17 Haziran 2017 tarihli yazısının kısaltılmış halidir. Yazının adını için bkz: bbturkish.com

The Netherlands is number 35 in Europe with the highest rate of social housing, while the intended population varies from one country to another. Intensive migration in all over the world, the intolerable imbalance in income distribution, therefore the increase in the number of poor and low-income individuals, does not increase the supply in social housing, as one would expect, on the opposite the support for social housing decreases in every country.

Social Housing as a Percentage of the Housing Stock

	Percentage of Total Stock	Percentage of Rental Stock
Netherlands	33	75
France	17	44
England	17	49
Germany	3	7
Finland	16	53
Austria	22	56
Ireland	9	32

Source: CECODHAS 2013 and CSO 2012 data compiled by Cahill, 2014: 5

The working and the low-income residents of Kensington believe that they have been surrounded by an extremely wealthy, and prosperous population. In North Kensington that was previously heavily populated by the working class, the number of workers keeps decreasing; those who were born and raised in these neighborhoods claim that they cannot make their voices heard, that the gap between the classes widens, which results in 'social cleansing'.

Both the architects and the managers knew about the risks of this tower that was not compatible with high-rise fire regulations, was missing the automatic fire-sprinkler system, and was "refurbished" with cheap cladding in order to please the eyes of the rich neighbors. The burning thus falling claddings of the 24-floor, 120-flat Grenfell Tower with an insurance cost of 25 million pounds obstructed the rescue efforts.

"They died in a fire in the rich neighborhood, because they were poor"*

Reactions following the Grenfell Tower fire in the British capital of London started with requests from the victims for "an explanation of the reasons of the incident and the resulting deaths."

According to them, the information provided by the authorities on the number of casualties did not reflect the reality, seen the families of the victims.

In addition, questions related to those who are responsible of this incident in one of London's richest neighborhoods remained unanswered, and the situation of the homeless remained unclear.

According to them, the Conservative Party government and the municipalities of Kensington and Chelsea, which also belonged to the Conservatives, were not able to answer the increasing number of questions.

Following the fire, protests started in West London where Grenfell Tower was and in the city center.

'We Want Justice'

The slogans stopped. People told each other about what happened to them, hugging each other in tears.

Candles were lit and messages written on the boards.

The texts were in English as well as in Arabic as many

residents in the building and the neighborhood are Muslim.

In one of the messages, the incidents were compared with the poor in the Titanic ship who were not given life vests.

"They died because they were poor"

In an interview with Channel 4, rapper Akala told, "The people who died and lost their homes, this happened to them because they are poor,"

He continued: "We are in one of the richest spaces, not just in London, but in the world.

Repeated requests were ignored. There is no way that rich people live in a building without adequate fire safety."

The Sun, one of the best selling, rightist mainstream newspapers, chose to put 'It Was Murder' for its headline.

While the Guardian's editorial wrote that the London fire could have similar political results with the 2005 Hurricane Katrina in the USA.

It is almost for certain that the number of casualties will increase.

*Shortened version of Mahmut Hamisi's article at BBC Turkish on 17 June 2017. For the original see: bbturkish.com

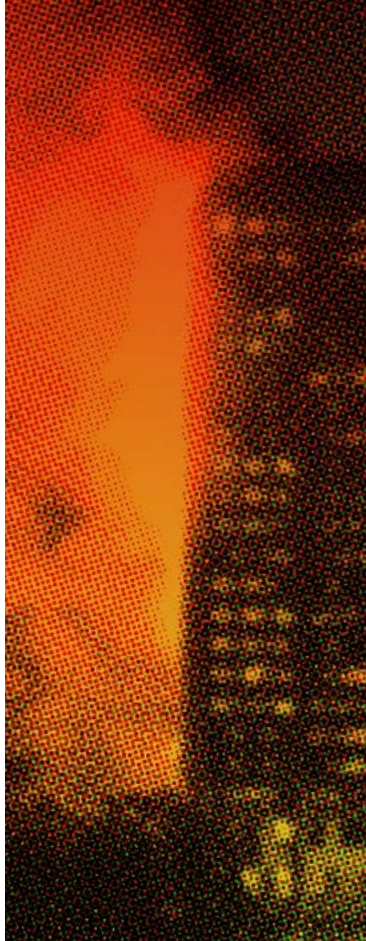

ILLUSTRATION: SERHAÇ TUNER

HermanMiller

MASTERPIECE

REMASTERED

**EXPERIENCE THE
NEW AERON**

Because work has changed,
we made our best chair
work even better.

When office feels perfect. AYAZMA YOLU SOKAK NO:5 ETILER ISTANBUL, TR | +90 (212) 263 6406

bms.com.tr